

T.C
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EDEBİYAT ANABİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI

147280

EMİN BÜLENT SERDAROĞLU'NUN HAYATI VE
ŞİİRLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

HAZIRLAYAN
20016022 MAHMUT BIYIK

DANIŞMAN
DOÇ.DR. RAHİM TARIM

İSTANBUL - 2004

Mahmut BIYIK tarafından hazırlanan Ermin Bülent Serdaroğlu'nun Hayatı ve Şiirleri Üzerine Bir Araştırma adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 23 / 06 / 2004

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi : Doç.Dr.Rahim TARIM (Danışman)

.....
.....

Jüri Üyesi : Doç.Dr.Muhammet GÜR (M.Ü.Öğr.Üy.)

.....
.....

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Hanife KONCU

.....
.....

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	VII
ABSTRACT.....	VIII
1. HAYATI.....	1
2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ.....	5
2.1. Edebiyata İlk Adım: Galatasaray Sultanîsi.....	5
2.2. Fecr-i Âti Dönemi.....	10
2.3. Savaşlar ve Millî Edebiyata Yöneliş.....	14
3. ŞİİRLERİNİN İNCELENMESİ.....	27
3.1. Kaçış.....	28
3.2. Yalnızlık.....	30
3.3. Karamsarlık.....	37
3.4. Vatan.....	53
3.5. Türklük.....	62
3.6. Sanat.....	65
3.7. Aşk.....	68
4. ÜSLÛP.....	71
4.1. Fiiller.....	71
4.2. İsim.....	73
4.3. Nidâlar.....	76
4.4. Vezinler.....	77
5. ŞİİRLERİ VE NESRİ.....	78
5.1 Tarihleri Belli Olan Şiirler.....	78
5.2 Tarihleri Belli Olmayan Şiirler.....	101
5.3 Nesir.....	119
6. SONUÇ.....	121

7.	EKLER.....	124
8.	KAYNAKLAR.....	139
9.	ÖZGEÇMİŞ.....	145

KISALTMALAR

Ank.	: Ankara
A.g. k.	: Adı geçen kitap
A.g.m.	: Adı geçen makale
A.Ü.	: Ankara Üniversitesi
Bkz.	: Bakınız
Bs.	: Basım / Baskı
DTCF	: (A.Ü.) Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
Ed. Fak.	: Edebiyat Fakültesi
Haz.	: Hazırlayan
İETT	: İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri
İ.Ü.	: İstanbul Üniversitesi
İst.	: İstanbul
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
Mez. T.	: Mezuniyet Tezi
nr.	: Numara
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
T.A.M.	: Türkiyat Araştırmaları Merkezi
TDEB	: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
t.y.	: Tarih yok.
Yay.	: Yayını, yayınları
YKY.	: Yapı Kredi (Bankası) Yayınları

ÖNSÖZ

Türk edebiyatında daha çok “Kin” şairi olarak tanınan ve Fecr-i Âti beyannâmesine attığı imzadan dolayı adı edebiyat tarihlerinde Fecr-i Âti şairi olarak geçen Emin Bülent Serdaroğlu hakkında bugüne kadar iki çalışma yapılmıştır. Cumhuriyet döneminde Emin Bülent’le ilgili yapılan bu çalışmaların ilkinin üzerinden elli dokuz, ikincisinin üzerinden ise kırk altı yıl geçmiştir. Bu çalışmalardan ilki Salih Zeki Aktay’a, ikincisi ise Rıfat Necdet Evrimer’e aittir.

Tezimiz sekiz bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm şairin hayatını, ikinci bölüm edebî kişiliğini, üçüncü bölüm şiirlerinin incelenmesini, dördüncü bölüm şairin üslûbunu, beşinci bölüm şiirlerini ve nesrini, altıncı bölüm sonucu kapsamaktadır. Ekler bölümü ise şairin çalıştığı bir kurumdan alınan belgelerden oluşmaktadır. Son bölüm ise kaynakçayı kapsamaktadır.

Emin Bülent’in hayatı ve şiirleriyle ilgili olarak şimdiye kadar söylenen ve kaynaklarda yazılan bilgiler, birbirinden aktarma olup herhangi bir şekilde belgelenmemiştir. Tezimizin birinci bölümünde Emin Bülent Serdaroğlu’nun hayatı, ilk kez belgelerle ortaya konularak incelenmeye çalışılmıştır. İETT arşivinden elde ettiğimiz ve onun İETT’ye yaptığı iş başvurusunda kendi el yazısıyla doldurduğu matbu belge, nüfus cüzdanı örneği, İETT’de göreve başladığını ve görevden ayrıldığını gösteren belgeler şairimizin biyografisine ışık tutmaktadır.

İkinci bölüm, Emin Bülent’in edebî kişiliğine ayrılmıştır. Bu bölümde, şairin edebî anlayışı ve bu anlayıştaki değişim şairimize edebiyat dünyasının büyüklü kapılarını açan Galatasaray Sultanîsi’nden başlayarak Fecr-i Âti ve Fecr-i Âti’den Millî Edebiyat’a uzanan bir süreç içinde anlatılmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölüm, Emin Bülent’in şiirlerinin incelenmesinden oluşmaktadır. Bugüne kadar yapılan çalışmalarda, herhangi bir sınıflandırmaya tâbi tutulmadığı gibi birçok dizgi hatalarını da ihtiva eden bu şiirler, ilk kez bu çalışmayla bir sınıflandırmaya

kavuşmuştur. Biz, dizgi ve yanlış okumalardan kaynaklanan hataları mümkün mertebe gidermeye çalışırken, bir yandan da bu şiirleri işledikleri konulara göre tematik olarak sınıflandırıp değerlendirmeye çalıştık.

Dördüncü bölüm olan üslûpta ise Emin Bülent'in şiirlerinde kullandığı kelime hazinesinden hareketle, şairin üslûbu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu bölümde, şairin kullandığı kelimeler, fiiller, isimler, sıfatlar, nidâlar olmak üzere sınıflandırılıp bir tablo haline getirilmiştir. Ayrıca, şiirlerini aruz vezniyle yazan Emin Bülent'in şiirlerinde kullandığı vezinler de tespit edilmiştir.

Beşinci bölümde şairin şiirleri ve tek nesri olan “Bahar Mehtâbı” verilmiştir. Emin Bülent Serdaroğlu'nun bugüne kadar hakkında yapılan çalışmalarda yer alan, tamamı yayımlanmamış, bir kısmı şairin evrakı arasından çıkan, yirmi üç adet şiirine ek olarak, yaptığımız tarama faaliyetleri sonucunda bulunan, “Endişe-i Sukut” ve “Münâcât” adlı iki şiir de bu bölümde yer almaktadır.

Emin Bülent Serdaroğlu hakkında yayımlanan ve yukarıda adı geçen eserlerde verilen şiirlerin büyük bir bölümü yayımlanmamıştır. Yayımlananların ise bazılarının tarihleri belli iken biz yaptığımız tarama faaliyeti neticesinde yer ve tarihi belli olmayan sekiz adet şiirin yer ve tarihlerini de tespit ettik. Bunların dışında kalan şiirleri ise işledikleri konulara göre ele alarak Fecr-i Âti'den Millî Edebiyata uzanan bir doğrultuda sıralamaya çalıştık.

Emin Bülent'le ilgili bugüne kadar yapılan, yukarıda anılan iki çalışmada şairin hayatına ilişkin resmî veya gayiresmî hiçbir belge sunulmadığı gibi şairimizin hangi yıllarda, nerede çalıştığı konusunda da net bir bilgi yoktur. İşte son bölüm, yukarıda Emin Bülent'in biyografisine ışık tuttuğunu söylediğimiz belgelerden oluşmaktadır. Anılan kurumdan elde edilen bilgi ve belgeler ilk kez bu çalışmayla gün ışığına çıkmaktadır.

Ekler bölümüne almayı uygun gördüğümüz bir diğer bilgi ise şair arkadaşı Tahsin Nâhid'in “Rûh-ı Bî-kayd” adlı şiir kitabında tabiat şiirlerini Emin Bülent'e ithâf ettiğini gösteren bir sayfadır.

Bibliyografya ise, Emin Bülent'in hayatı, şiirleri ve sanatına değinen veya ondan dolaylı olarak da olsa bahsederek, onu, şiirlerini, sanatını değerlendirmemize yardımcı olan kitaplar, makaleler, ansiklopediler, edebiyat tarihleri, tezler ve dergilerden oluşmaktadır.

Tez konusunun tespitinden, araştırma yöntemlerine kadar pek çok şey öğrendiğim, çalışmanın tez aşamasını yöneten hocam Doç. Dr. Rahim Tarım'a teşekkür ediyorum.

İETT arşivinden faydalanmamı ve ekler bölümünde sunulan belgelere ulaşmamı sağlayan İETT Genel Müdürlüğü Basın Danışmanı Erhan Çardaklı'ya; Galatasaray Lisesi Kütüphanesi Müdürü Celâlettin Kışmır'e, dedesiyle ilgili şifahi bazı bilgiler veren Emin Bülent Serdaroğlu'nun torunu Prof. Dr. Nur Danişment'e, araştırmalarım için gerekli olan zamanı ve imkânı sağlayan, görev yapmakta olduğum Günebakan İlköğretim Okulu Müdürü Üzeyir Tosun'a ve bu çalışmamda maddî manevî yardımlarını esirgemeyen aileme, arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Emin Bülent Serdaroğlu ve onun sanatıyla ilgili bugüne kadar biri elli dokuz, diğeriye kırk altı yıl önce yapılan iki çalışmada ve ondan bahseden edebiyat tarihlerinde, kaynaklarda onun Fecr-i Âti beyannâmesine attığı imzadan dolayı Fecr-i Âti şairi olarak değerlendirildiği görölmektedir. Oysa onun hayatı ve şiirleri üzerine yapılan bu çalışmada, belli bir dönemden sonra, ki bu anlamda “Kin” şiiri dönüm noktasıdır, onun Millî Edebiyata yöneldiği ortaya konulmaktadır. Hattâ onun Fecr-i Âti döneminde yazdığı şiirlerde bile vatan, Türklük gibi kavramları yer yer kullandığı görölmektedir. Buradan hareketle onun, bu zamana kadar kaynaklarda geçtiği gibi bir Fecr-i Âti şairi değil, bir Millî Edebiyat şairi olarak değerlendirilmesi gerektiği rahatlıkla söylenebilir.

ANAHTAR KELİMELELER: Fecr-i Âti, Millî Edebiyat, vatan, Türklük, şiir

ABSTRACT

There are two studies, that were 46 and 59 years ago, done about Emin Bulent Serdaroglu and his literature life. In both of these studies, Emin Bulent Serdaroglu was supposed to be a Fecr-i Âti poet because of his sign under Fecr-i Âti declaration. But with the help of the search about his poetry and life done in this study, we can say that he had been a part of National Literature, especially after a certain time which can be defined as a turning point with his poem "Kin". In his poets written even in Fecr-i Âti trend, we can notice some concepts like homeland and the quality of being a Turk belonging to National Literature. Based on this thesis, it can be supposed easily that he wasn't a poet of Fecr-i Âti, but one of National Literature.

Key words:

Fecr-i Âti (a school of writers and poets about the beginning of the twentieth century),

Millî Edebiyat (National Literature, as a a school of writers and poets about the beginning of the twentieth century),

Homeland, The quality of being Turk, poem

1. HAYATI

Emin Bülent Serdaroğlu, 1886 yılında Halep'te doğdu. Asıl adı Mehmet Emin Bülent'tir. Babası, Miralay Muzaffer Bey, Kırım Savaşı'nda¹ serdâr-ı ekremlik² yapmış olan ve bu savaştaki başarılarıyla tanınan Ömer Paşa'nın³ oğludur. Emin Bülent'in soyadı buradan gelmektedir.

Emin Bülent'in annesi Hayriye Hanım ise, bir zamanlar Sultan Abdülaziz'in başmabeyinciliğini de yapmış olan Şeyhülvüzerâ Namık Kemal Paşazâde Müşir Cemil Paşa'nın kızıdır. Emin Bülent, dedesinin Halep'te valilik yaptığı dönemde dünyaya gelmiştir.

İlk öğrenimine Altunizade İptidâi Mektebi'nde⁴ başlayan Emin Bülent, daha sonra II. Abdülhamid döneminde açılan karma, özel bir okul olan Kandilli'deki Şemsülmekâtip'i bitirir.⁵

Şemsülmekâtip'teki rüşdiye öğreniminden sonra 1901 yılında, 392 numarayla Galatasaray Sultânîsi'ne giren Emin Bülent, okul yıllarında spora karşı büyük bir ilgi duymaya başlar. Jimnastik ve futbolla meşgul olan Emin Bülent'in bu merakı daha sonraki yıllarda ava dönüşecektir.⁶

Emin Bülent'in yine Galatasaray'daki öğrencilik yıllarında bir grup son sınıf öğrencisi, Mehmet Âtâ Bey'in edebiyat dersinde Türklerden oluşan bir futbol takımı

---

¹ Kırım Savaşı, 1853-1856 tarihleri arasında Osmanlı Devleti'yle Rusya arasında yapılmıştır. Daha sonra bazı Avrupa devletleri de savaşa katılmışlardır.

² Serdâr-ı ekremlik: Osmanlı Devleti'nde padişah sefere katılmadığı zaman ordu başkumandanlığına getirilen sadrazama verilen unvandır; ancak eldeki bilgiler, Ömer Lütfi Paşa'nın sadrazamlık yapmadığını, sadece ordu başkumandanlığı yaptığını göstermektedir.

³ **Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi**, "Ömer Lütfi Paşa", C.8, Anadolu Yayıncılık, s.4353

⁴ Altunizâde İptidâi ve Rüşdiye (İlk ve Orta Okulları): Altunizâde Camii'ni yaptıran Müşir, Âyân Meclisi üyelerinden Altunizâde İsmail Zühdü Paşa tarafından H.1282 M.1865 yılında yaptırılmıştır; bkz. İbrahim Hakkı KONYALI, **Âbideleri ve Kitabeleriyle Üsküdar Tarihi**, C:II. Türkiye Yeşilay Cemiyeti Yayınları, İst.1976, s.300

⁵ Bayram KODAMAN ; **Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2.Baskı, Ankara 1991, s.100

⁶ Rıfat Necdet EVRİMER ; **Fecr-i Âti Şairleri: Emin Bülent Serdaroğlu**, İnkılâp Kitabevi, İst.1958, s.24

kurmaya karar verirler.⁷ Aralarında, Emin Bülent'in de bulunduğu Ali Sami Yen, Âsım Tevfik Sonumut, Bekir Bircan, Mahmut Celâl İbrahim⁸, Bekir Sıtkı, Reşat Şirvanî, Tahsin Nahit, Cevdet Kalpakçıoğlu ve Abidin Dâver'den oluşan grup 1905 yılında Galatasaray Futbol Kulübü'nü kurar.⁹ Emin Bülent, aynı zamanda bu kulübün o zamanki ilk şubesi olan futbol takımının da ilk Türk kaptanı¹⁰ ve sol açık forvet oyuncusudur.¹¹

1904-1905 öğretim yılında Galatasaray Sultanisi'nden mezun olan Emin Bülent Serdaroğlu, aldığı diplomayı kaybeder. Emin Bülent, önce durumu *Tan* gazetesinin 09.11.1940 gün ve 1889 sayılı nüshasıyla ilân ederek okulundan yeni bir mezuniyet belgesi ister; fakat, Galatasaray Sultanisi'nin 1323 (1905) yılından önceki kayıtları, çıkan bir yangında kurtarılamadığı için böyle bir belge önce kendisine verilemez. Ancak, Emin Bülent'in ikisi o sırada Galatasaray Sultanîsi'nde öğretmen olan Bekir Bircan¹² ve Fehmi Koyuncu¹³ ile yine Galatasaray mezunlarından Ziya Özgen'in şahitlikleriyle Galatasaray Sultanisi'nden mezun olduğuna dair bir belge kendisine verilebilmiştir.¹⁴

Balkan Savaşı'nın başladığı günlerde, hükûmet asker toplamaya başlamıştır. Emin Bülent de askere çağrılanlar arasındadır. Önünde bedel ödeyerek savaşa katılmama gibi bir seçenek vardır. Yakın arkadaşlarının ısrarıyla önce bu yolu seçer ve bedel ödemeye karar verir; ancak ertesi gün arkadaşları Emin Bülent'i değiştirmiş ve oldukça neşeli bir şekilde görürler. O, savaşa gitmeye karar vermiştir ve bundan da gayet memnundur.

⁷ Bülent TUNCAY, *Avrupa Zaferleriyle Unutulmaz Yıldızlarıyla Galatasaray Tarihi*, Yapı Kredi Yayınları, İst.2002, s.14

⁸ Sakallı Celâl olarak da bilinen Mahmut Celâl, Emin Bülent'in Galatasaray Lisesi'nden iki alt devresidir.

⁹Bkz. (7), TUNCAY, s.14 ;*Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, "İlk Futbol Kulüpleri", C:6, s.1491

¹⁰ Ruşen Eşref ÜNAYDIN, *GS ve Futbol - Hatıralar*, Yenilik Basımevi, İst. 1957, s.66

¹¹ Takımın ilk kaptanı Nikolof, ikinci kaptanı ise Armitage'dir.

¹² Bekir Bircan, Emin Bülent'in dört alt devresidir ve 1909 yılından başlayarak Sultanî'de uzun yıllar Fransızca ve Tabiat Bilgisi öğretmenliği yapmıştır.Bkz.: Vahdettin ENGİN, *Mekteb-i Sultani, Galatasaraylılar Derneği Yayınları*, İst.2003, s.176

¹³ Fehmi Koyuncu da 1912'den başlayarak uzun yıllar Galatasaray Sultanîsi'nde Türkçe öğretmenliği yapmıştır. Bkz.: a.g.k.: s.232

¹⁴ Bu bilgi, İETT Genel Müdürü Rıdvan ASLAN tarafından hâlen hazırlanmakta olan *İETT Ünlüleri* adlı eserin "Galatasaray'dan İETT'ye Emin Bülent Serdaroğlu" bölümünden, izinleriyle alınmıştır.

Galatasaray Spor Kulübü'nü Emin Bülent'le beraber kuran kişilerden biri olan Refik Cevdet Kalpakçoğlu, kendisine niçin karar değiştirdiğini sorar. Bu arada, söz konusu günler Emin Bülent'in "Kin" şiirinin ve özellikle "Garbın cebin-î zalimi affetmedim seni / Türk'üm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi" mısralarının dillerden düşmediği günlerdir. Emin Bülent, Refik Cevdet'e yolda karşılaştığı Sakallı Celâl olarak da bilinen, Galatasaray Futbol Kulübü'nü kuran kadro içinde yer alan Mahmut Celâl'in kendisine: "Türk'üm ve düşmanım sana, kalsam da bir kişi, diyen adam hiç harbe gitmez mi?" dediğini ve bundan çok etkilenerek kararını değiştirdiğini söyler.¹⁵

Emin Bülent'in son derece milliyetçi ve cesur biri olduğunu Yusuf Ziya Ortaç, II. Meşrutiyet yıllarında geçen bir olayı hatırlayarak şöyle anlatır:

"Yalnız büyük bir şair değil, iyi bir avcı, usta bir binici ve yaman bir futbolcu idi de... Galatasaray takımı, Kadıköy Stadı'nda Elpis Kulübü'yle karşılaştığı gün kopan kavgada, aralarında beş Türk bulunmayan beş bin kişilik tribüne, yumruklarının balyozunu sallayarak, o, tek başına hücum etmişti."¹⁶

Emin Bülent Serdaroğlu, 10 Nisan 1914 tarihinde Reji Şirketi Mütercimi¹⁷ olarak memuriyete başlamış ancak, I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla askere çağrılmış, savaş sonrasında 29 Şubat 1925 tarihine kadar buradaki görevine devam etmiştir.

Aslında, Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na katılmasını hiç istemeyen Emin Bülent, savaş başladığında en ufak bir tereddüt göstermeden cepheye gider ve yedek süvari subayı olarak 1915 yılında Çanakkale ve 1918 yılında da Suriye cephelerinde bulunur.

¹⁵ Rıfat Necdet Evrimer, bu ilginç öyküyü Refik Cevdet Kalpakçoğlu'nun *Spor Dergisi*'nde anlattığını söyler. Bkz. (6), EVRİMER, s. 106.

¹⁶ Yusuf Ziya ORTAÇ; "Emin Bülent", *Portreler*, İst.1963, s.103

¹⁷ Emin Bülent'in ölümüne dek, zaman zaman mütercim olarak tercüme kalemlerinde görev alması, onun Galatasaray Sultanîsi'ndeki Fransızca eğitiminden kaynaklanmaktadır.

I. Dünya Savaşı sonrası 1918'de Göztepe'de Sait Paşa'nın kızı Melek Hanım'la evlenen Emin Bülent'in 4 Aralık 1921 tarihinde Hayriye Sâra isminde bir kız çocuğu dünyaya gelir.¹⁸

1 Mart 1925 tarihinde, bugünkü adı Tekel olan Tütün İnhisarları İdaresi'nde İdare-i Merkeziye Evrak ve Tahrirat Kalemî Müdür Muavini olarak göreve başlayan Emin Bülent, burada sadece on iki gün görev yaptıktan sonra, yine aynı kurumda 14 Mart 1925 tarihinde getirildiği Evrak Müdürlüğü görevini değişik aralıklarla 17 Kasım 1930 tarihine kadar sürdürmüştür. 18 Kasım 1930 tarihinde ise, İdare-i Merkeziye Memurîn ve Sicil Müdürlüğü'ne atanan Emin Bülent, bu görevinde bir buçuk yıl kalır. Emin Bülent'in, bu kurumdaki son görevi 31 Mayıs 1932 tarihinde, sadece bir gün kalacağı İdare-i Merkeziye Kalem-i Mahsus ve Evrak Müdürlüğü'dür.

Emin Bülent, 1 Mayıs 1933 tarihinde bugünkü adıyla İ.E.T.T. olan Elektrik Şirketi'nde Tercüme Kalemî Büro Şefi olarak göreve başlar. Emin Bülent Serdaroğlu, İ.E.T.T.'ye yaptığı iş başvurusunda hakkında bilgi alınabilecek, kendisine referans olabilecek kişiler olarak Müşir İzzet Paşa, Halit Ziya Uşaklıgil, Galatasaray'dan hocası Tefik Fikret, M. Lazcari ve o yıllarda yine İ.E.T.T.'de çalışan İzzet Melih'i gösterir.¹⁹

Emin Bülent daha sonra 1 Ocak 1938 tarihinde, Bayındırlık Bakanlığı'na bağlanarak adı İstanbul Elektrik İşleri Umûm Müdürlüğü olarak değişen bu kurumda Arazi ve İstimlâk Şefliği'ne getirilir. Kurum, 1939 yılında bu defa İstanbul Belediyesi'ne bağlanınca, İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Umûm Müdürlüğü adını alacaktır. Emin Bülent'in bu kurumdaki görevi 1 Aralık 1940 tarihine kadar sürecektir.

Emin Bülent, 1 Aralık 1940 tarihinde, bugünkü adıyla Ulaştırma Bakanlığı tarafından Devlet Limanları Genel Sekreterliği'ne atanır. Bir süre de burada görev yapan Emin Bülent ölümünden önce son olarak Merkez Bankası'nda çok kısa bir süre görev yapar.

¹⁸ Hayriye Sâra Hanım'ın doğum tarihi, İstanbul Üniversitesi'ne bağlı Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde öğretim üyesi olan oğlu Prof. Dr. Nur Danişment'ten alınmıştır.

¹⁹ Rıdvan ASLAN, "Galatasaray'dan İETT'ye Emin Bülent Serdaroğlu", İETT Ünlüleri

Karakterinin en belirgin özelliği olan vatanperverlik ve milliyetçiliği ölümüne kadar muhafaza eden ve bunu şiirlerine de yansıtan Emin Bülent Serdaroğlu, 29 Kasım 1942 tarihinde son nefesini “Lüleburgaz, Lüleburgaz... Harbediyoruz” diyerek verirken katıldığı I. Balkan Savaşı’nı âdeta yeniden yaşıyor gibidir. Emin Bülent’in kabri Çamlıca’daki Selâmi Efendi Mezarlığı’ndadır.

2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Emin Bülent Serdaroğlu’nun ilk okumalarıyla ilgili elimizdeki kaynaklarda fazla bilgi bulunmamaktadır. Ailesinden, şiir ve edebiyat merakı edinmesine vesile olan birisinin olup olmadığı konusunda yine elimizde herhangi bir bilgi mevcut değildir; ancak Mehmet Kaplan’ın “Devirler Nazariyesi”nden hareket edersek, Emin Bülent’in edebî kişiliği hakkında bazı şeyler söylemek mümkün olabilir.

Edebiyatta değişimler nesiller aracılığıyla gerçekleşir. Bilindiği gibi Servet-i Fünûn neslinin sanat ve edebiyat alanında yaptığı büyük değişimde almış oldukları lise eğitimi ve en az bir yabancı dil bilmeleri çok etkili olmuştur. Emin Bülent Serdaroğlu’nun Galatasaray Sultanîsi’ndeki öğrenciliğinin başlangıç yılları da, Servet-i Fünûn akımının son yıllarına denk düşmektedir. Onun edebiyata olan ilgisinin, Galatasaray Sultanîsi’nde okuduğu yıllarda hocalarının ve onların tavsiye ettiği eserlerin etkisiyle başladığını söylebiliriz.

Emin Bülent’in de Galatasaray Sultanîsi’nde aldığı eğitim ve Fransızcası sayesinde güçlü bir edebî birikim edindiğini söyleyebiliriz. Emin Bülent, bu eğitimin sonucu olarak öncelikle Alphonse Daudet, Paul Verlaine, Edmond Costand ve Emile Zola gibi Fransız edebiyatçıları okur ve ilk edebî zevkini bu isimlerden alır. O, Türk edebiyatından ise Fuzûlî’ye ve aynı zamanda okulun hocalarından ve müdürlerinden olan Tevfik Fikret’e hayrandır.²⁰

²⁰ Şerif AKTAŞ, “Emin Bülent Serdaroğlu”, Büyük Türk Klasikleri, C:11, İst.1992, s. 381

2.1 Edebiyata İlk Adım: Galatasaray Sultanîsi

Bilindiği gibi, Galatasaray Sultanîsi, hem Servet-i Fünûn ekolünün, hem de o ekolün devamı sayılabilecek Fecr-i Âti edebî topluluğunun önemli isimlerini, dahası döneminin önemli pek çok edebiyatçı, fikir ve devlet adamının yetişmesinde önemli rol oynayan müstesnâ bir kurumdur. Bu yüzden, Türk kültür ve eğitim tarihinde çok önemli bir yeri olan bu okul hakkında kısaca bilgi vermek yerinde olacaktır.

Islahat Fermanı'nın ilânıyla beraber eğitim alanında yapılan önemli yeniliklerden biri de Sultânîlerin kurulması olmuştur. Bu kurumların en önemlilerinden olan, model olarak Fransız liselerine benzeyen ve öğretim dili Fransızca olan Galatasaray Sultanîsi, öğrencilerine Batı edebiyatını tanıtmaya, iyi bir edebiyat birikimi verme yönüyle Türk edebiyatında pek çok şair ve yazarın bir değer olarak ortaya çıkmasına öncülük etmiştir. Bu okulun kuruluşu , içeride ve dışarıda birçok tepkiye sebep olmuştur. Çünkü, padişah bu okulda müslim ve gayri müslim unsurların çocuklarını bir arada eğitim görmeleri halinde ileride Osmanlı'nın toprak bütünlüğü noktasında büyük faydalar sağlayacağını düşünmektedir. Ancak, içerideki dinî ve ruhanî liderler cemaatlerine çocuklarını bu okula göndermemeleri konusunda telkinlerde bulunurken Rusya, İngiltere vb. ülkeler de Osmanlı Devleti'ne nota verir. Ancak, buna yabancı aileler pek aldırmaz ve çocuklarını bu yeni okula verirler. Bu okulun ilk yıllarındaki öğrencilerin büyük bir kısmının yabancı ve azınlıkların çocukları olduğunu söyleyebiliriz.

Başlangıçta ağırlıklı olarak gayr-i müslim öğrencilerin okuduğu Galatasaray Sultanîsi, II. Abdülhamid döneminde yapılan yeniliklerle ve değişimlerle Türk aileler için de cazibe merkezi olmaya başlamıştır.²¹ Bu dönemden itibaren okula Türk müdürler tayin edilmeye başlanmış, Türkçe dersleri iki saate çıkarılmıştır. 1877 yılında Sultanî'ye müdür olarak atanan ve aynı zamanda bu kurumun ilk Türk müdürü olan Ali Suavi'nin padişaha okulun ıslahı ve Türkleştirilmesi için hazırladığı

²¹ Doğuştan Günümüze Büyük İslâm Tarihi, "Sultaniler", C:12, Çağ Yayınları, İst.1993, s.470-472

rapor önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu yıllardan itibaren önemli şair ve yazarlar burada hocalık ve idarecilik yapmaya başlamışlardır.²²

İşte Sultanî'yi Türkleştirme adına okulda bu denli değişikliklerin yapıldığı, edebiyat derslerine önemli şair ve yazarların girmeye başladığı Türkçe derslerinin sayısının artırıldığı; deyim yerindeyse ciddî bir edebî birikim için her şeyin hazır olduğu böyle bir ortamda Emin Bülent Serdaroğlu 392 okul numarasıyla 1901 yılında Sultanî'ye kaydolur.

Emin Bülent'in bu yıllarda edebiyata ilgi duymaya başladığını, Emin Bülent gibi Galatasaray'da okuyan Refik Hâlid'in, kendisinin Galatasaray yıllarını anlatırken yazdığı şu satırlardan da anlaşılmaktadır:

“Muharrirliğe Galatasaray Sultanîsi'nin orta sınıfında yeniden başladım. Benim de şairler denilen zümre arasında ismim geçirdi. Mektepte bilirsiniz şair, muhakkak surette şiir yazan demek değildir. Her edebiyat meraklısı şair sayılır. Bizimkinde iki şair grubu vardı: Yukarı sınıflarda Ahmed Hâşim, Emin Bülend, İzzet Melih... Aşağı sınıflarda Müfit Ratip, ben ve Fakülte Profesörlüğünde ölen İzzet...”²³

Emin Bülent'in öğrenciliğine denk gelen yıllarda gerçekten de Galatasaray Sultanîsi tam anlamıyla bir 'şairler cenneti'dir. Refik Hâlid gibi Galatasaray'da okuyan Halid Fahri Ozansoy, o yılları ve Emin Bülent'in üzerlerindeki etkisini şöyle anlatır:

“Onun ismi ve şiirleri, Galatasaray Lisesi'nde Tevfik Fikret'in müdürlüğü zamanında hiçbirimizin dilinden düşmezdi. Bütün talebe, bu ağabeyimizin yüzünü görmeden dehâsına hayrandık. Çünkü o tarihte Galatasaray aşağı yukarı bir şairler mektebi sayılabilirdi. Gece mütalâalarında o kadar çok şiir yazarlar ve mecmuları, şiir kitaplarını karıştıranlar çoğalmıştı ki...”²⁴

²² Ali Suavi'nin bu okulda yaptığı yenilikler ve bunlarla ilgili belgelerle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz.: Hüseyin ÇELİK; **Ali Suavi ve Dönemi**, İletişim Yay., İstanbul 1994, s. 321.

²³ Şerif AKTAŞ; **Refik Hâlid Karay**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1986, s.10

²⁴ Halit Fahri OZANSOY, “Emin Bülend”, **Edebiyatçılar Geçiyor**, Türkiye Yayınları, İst. 1967, s.243

²⁵ Bkz. (12), ENGİN, s.138, 179.

²⁶ *Türk Edebiyatı*, “Emin Bülent Serdaroğlu”, S.121, Kasım 1983, s.42-43

Halid Fahri Ozansoy'un ifadelerinden de anlaşıldığı gibi Fikret'in müdürlüğü döneminde Emin Bülent, okuldan mezun olmuş olmasına rağmen şiirleriyle okul öğrencilerinin dilinden düşmemektedir. Emin Bülent'in buradaki öğrencilik yıllarıyla (1901-1905) Fikret'in gerek öğretmenlik (1894-1896) gerek müdürlük (1908-1910) yılları çakışmamaktadır²⁵; ancak tanışıklıkları, ciddî bir iletişim içinde oldukları muhakkaktır. *Türk Edebiyatı* dergisinde, 1983 yılının Kasım ayında çıkan sayısında isimsiz olarak yayımlanan ve Emin Bülent Serdaroğlu'nu anlatan bir yazıda²⁶ Tevfik Fikret'in onun hocası olduğu belirtilse de Fikret'in ve Emin Bülent'in Sultanî'de bulunduğu yıllar göz önüne alındığında bu bilginin yanlış olduğu ortaya çıkmaktadır.

Emin Bülent'e bugünkü adıyla İETT olan Elektrik Şirketi'ne yaptığı iş başvurusunda referans olan kişilerden biri de Tevfik Fikret'tir.²⁷ Özellikle ferdî şiirlerinde Fikret tesiri ortaya çıkar. Hamâsî şiirlerinde ise daha çok Namık Kemâl tesirindedir.

Emin Bülent'in ismi ve şiirleri özellikle, Tevfik Fikret'in Galatasaray Sultanî'sinde müdürlük yaptığı dönemde Meşrutiyet gençlerinin dilinden düşmez. Özellikle kendisine ün kazandıran ve edebiyat dünyasını ayağa kaldıran "Kin" şiirini Meşrutiyet gençleri "bir dua okur gibi gece gündüz tekrarlarlar".²⁸

Bir rivayete göre Tevfik Fikret, "Kin" şiirini okuduktan Emin Bülent'in kendisinin halefi olduğunu "Artık rahat ölebilirim; şiirde bir halefim yetişti" diyerek ifade etmiştir.²⁹

Rıfat Necdet Evrimer, Emin Bülent'in "Hâtif Diyor ki" ile "Hisarlara Karşı" isimli şiirlerini bu dönemde yazdığını belirtir³⁰; ancak Rıfat Necdet'in Emin Bülent'in şiirlerini ve bazı şiirlerin tarihlerini verdiği bölüme bakıldığında yazdığı

²⁷ Bkz. (19), ASLAN

²⁸ Bkz. (24) OZANSOY, s. 244

²⁹ Bkz. (6) EVRİMER, s.29

³⁰ a.g.k., s.31

³⁰ a.g.k., s.72

(veya yayımlanan) ilk şiirin “Menfi” adlı şiiri olduğu görülmektedir.³¹ Şairin “Vatan çocuklarına” ithaf ettiği “Hisarlara Karşı” isimli şiiri, edebiyatla meşgul olan arkadaşlarının da ilgisini çeker. Nitekim, sınıf arkadaşı ve daha sonra Fecr-i Âti topluluğunda da birlikte yer aldığı Tahsin Nâhid basılmamış şiirlerinin bulunduğu defterde yer alan “Atî-i Edeb ve Ümidler” başlıklı şiirinde Emin Bülend’e atfen:

“Seni takdis edecektir yarın evlâd-ı vatan,
Ben bugünden seni tebrik ederim kardeş inan!”

diyecek ve onu âdetâ Türk milletine müjdeleyecektir.³²

İbrahim Alâaddin Gövsa ise **Güft ü Gû** adlı eserinde şair arkadaşlarını anlattığı “Şair Arkadaşlara” adlı bölümü , Emin Bülent’in ölümünden sonra yayımlanmak üzere o sıralarda *Ulus* gazetesinde T. İ. müstear adıyla yazan Hamdullah Suphi Tanrıöver’e gönderir. Hamdullah Suphi, Emin Bülent’in hem Sultanî’den arkadaşı (bir üst devresi) hem de Emin Bülent’le birlikte Fecr-i Âti grubu içinde yer alanlardan biridir. İbrahim Alâaddin Gövsa, adı geçen eserindeki başlıksız şiirinde Emin Bülend’in hayâllerinin sağlamlığını ve şairliğini methederken, onun başarılı bir futbolcu olmasına da gönderme yapar ve şöyle der:

“Ufukta korkulu bir çöl, samût ü hâb-âlûd
Semâda kanlı ziyâlar müzâb olup akıyor,
Ne vahâ, ne gölge, ne ses, sade bir sükûn-ı anûd...
Bir imtidâd-ı hararet pür-intizâr-ı fûtûr.

Bitince çöl görünür vahâ, hurmalık derhal,
O hurmalıktaki bir hiss-nüvîs-i mâder-zâd...
Arap asâya dayanmış garîk-i vecd u hayâl
Eder bu çöllere ait neşîdeler inşâd...

Bizim o şairi yâd eylerim bu levha ile,
O şairin ki nasıl kahramansa ‘futbol’ de

---

³² Mehmet Behçet YAZAR, *Edebiyatçılar Âlemi*, 21.Yüzyıl Yayınları, I. Baskı, s. 70

Hayâli öyle kavî, gölgelerde ‘sembol’de

Tulû edip ser-i ahmerle ufk-ı âtiye

‘Emin’ imiş açacak şiiire bir sabah-ı cedîd

‘En az ümid olunan yerde en kavidir ümid!..’ ”³³

İbrahim Alâaddin’in bu şiirinin son mısraı olan “En az ümid olunan yerde en kavidir ümid” mısraı Emin Bülent’in “Hâcer ve İsmail” adlı şiirinden alınmadır.

Ferdî konuların yanı sıra sosyal ve millî konularda yazması yönüyle Fecr-i Âti grubundaki arkadaşlarından ayrılır. Ahmet Kabaklı’nın görüşleri de bu yöndedir. O, Emin Bülent’in, Fecr-i Âti topluluğuna hakim olan “sanat için sanat” estetiğinin putlaştırıcı havasından zamanla ayrıldığını belirterek millî-destanî temalara yer verdiğini ifade etmiştir.³⁴

2.2 Fecr-i Âti Dönemi

Emin Bülent Serdaroğlu, 11 Şubat 1909 tarihinde *Servet-i Fünûn* dergisinde yayımlanan beyannâmeyle Türk edebiyatında bir döneme de adını veren Fecr-i Âti edebî topluluğunun kurucularındandır. Ancak, edebiyata yeni bir soluk getirmek, yeni bir edebiyat anlayışı ortaya koymak amacıyla yola çıkan bu topluluğun ömrü maaselef kısa sürmüş topluluk dağılmıştır. Emin Bülent, Fecr-i Âti edebî beyannamesinin³⁵ altına imza koyan yirmi bir kişiden biri ve Fecr-i Âti topluluğu içinde Ahmet Hâşim ve Tahsin Nahit ile birlikte sadece şiirle meşgul olanlardan isimlerden biridir.

Fecr-i Âti edebî topluluğu, 1901’de *Servet-i Fünûn* edebî topluluğunun dağılmasından sonra, *Servet-i Fünûn* şair ve yazarlarının kendi şahsî yollarında gitmeye başladıkları bir ortamda, özellikle Meşrûtiyet’in getirdiği ümit ve heyecan

³³ İbrahim Alâaddin GÖVSA, *Güft ü Gü (Mecmuâ-i Eş’âr)*, Trabzon (İkbâl) Matbaası 1328-1329, s. 193-194

³⁴ Ahmet KABAKLI, *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi (11.baskı)*, C:3, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İst.2002, s. 322

³⁵ *Servet-i Fünûn*, S. 977, 24 Şubat 1325, s.227

havası içinde doğmuştu. Fecr-i Âticiler de Servet-i Fünûncular gibi çeşitli şekillerde biraraya gelerek edebiyat ve şiir hakkında bilgi alışverişinde bulunmuşlardır. “Sanat, sanat için yapılmalıdır.” ilkesinden hareketle, beyannâmelerinde ana hatlarıyla şu düşüncelere yer vermişlerdir:

a) “Edebiyat sever ve azimli” olduklarını ifade etmişler, “Avrupa’daki benzerlerinin küçük bir numûnesi” olmak istediklerini belirtmişlerdir.

b) Edebiyatın ülkemizde yeteri kadar ciddiye alınmadığını belirtmişler, sanatın ve edebiyatın hoş vakit geçirme aracı olarak görüldüğünü vurgulamışlardır. Oysa onlara göre, bu son derece yanlıştır.

c) Sanatın ve edebiyatın bu ciddî işlevini “Servet-i Fünûn” grubu yerine getirmeye çalışmış, ancak değişik sebeplerle bunda başarılı olamamıştır.

d) Fecr-i Âtî topluluğu, Avrupa’daki benzerlerini örnek alacaktır.

Yetenekli sanatçıları biraraya getirerek kamuoyunu aydınlatmak, topluluk üyelerinin eserlerinden müteşekkil bir “Fecr-i Âti Kütüphanesi” kurmak, Fecr-i Âti üyelerine veya dışındaki kişilere batının önemli eserlerinin çevirilerini yaptırmak, Batı’daki benzer kurumlarla iletişim sağlayıp, ülkemizin edebî eserlerini batıya, onların ürünlerini de doğuya tanıtmak gibi hedeflerle yola çıkmışlardır.³⁶

Fecr-i Âtî’nin başlangıç ekibinde Ahmed Hâşim, Emin Bülent Serdaroğlu, Hamdullah Suphi, Refik Hâlid, Şahabettin Süleyman, İzzet Melih, Ali Sühâ, Fâik Âli, Fâzıl Ahmet, Köprülü Fuat gibi isimler vardır. Bu isimlerden Ahmet Hâşim, Emin Bülent’in Galatasaray Sultânisi’nden iki alt devresi, İzzet Melih (Devrim) bir alt devresi, Hamdullah Suphi (Tanrıöver) ise bir üst devresidir.³⁷

Emin Bülent’in edebî zevkinin gelişiminde bu topluluğa mensup olması hattâ daha da ileri giderek Fecr-i Âtî Beyannâmesi’ne imza atması, onun bu çevrede şairliğiyle, kişiliğiyle sayılan, kabul gören biri olduğunu göstermektedir.

³⁶ Hikmet DİZDAROĞLU, “Fecr-i Âtî Topluluğu” *Ulusal Kültür*, Kültür Bakanlığı, S:5, Temmuz 1979, s.90

³⁷ Galatasaray Lisesi Mekteb-i Sultanî, 100.Yıl Kutlama Derneği, Gün Matbaası, İst.1974

Topluluk üyeleri başlangıçta *Genç Kalemler* ile sert tartışmalara girmişler, *Genç Kalemler* tarafından ağır bir dille yazmakla suçlanmışlardır.³⁸

Fecr-i Âtî topluluğu aralarında edebî anlamda bir amaç birliği sağlayamama veya başlangıçtaki amaç birliğini gerçekleştirememesi gibi sebeplerden dolayı kısa sürede dağılmıştır. Topluluktan ayrılan ilk isim Ahmed Hâşim olmuştur.

Türk dilinin sadeliğinin ve yabancı diller etkisinden kurtulmasının gerekliliğini vurgulayan Genç Kalemler Hareketi, Fecr- Âtî'yi de bu noktalardan eleştirir. Genç Kalemler mecmuasında, Fecr-i Âtî'yi gayri tabii dil ve üslupla yazdıkları iddiasıyla eleştiren yazılar çıkar. Bu tartışmalar topluluk üyeleri arasında kopmalara yol açar ve Fecr-i Âtî mensubu olan Hamdullah Suphi ve Celâl Sahir, Genç Kalemler'e katılırlar. 1912'de tamamen dağılan grubun tamamına yakını Millî Edebiyat akımını benimser.³⁹

Bu arada Rubab dergisinde Fecr-i Âtî'yi eleştiren yazılar çıkar. Hasan Tahsin, Selâhaddin Enis, Ali Naci, Halit Fahri de onları hiçbir şey yapmamak ve bir yenilik getirmemekle itham eder.⁴⁰

Özellikle Ali Naci, Rübab mecmuasının 2 Ağustos – 19 Eylül 1328 (1912) arasındaki sayılarında, derginin “Hareket-i Edebiyye” kısmında Fecr-i Âtî'ye ağır eleştiriler yöneltilir.

Emin Bülend, *Servet-i Fünûn*'un 1000. hafta sayısını büyük bir dikkat ve gayretle hazırlayan Fecr-i Âtî gençlerinden biridir. 17 Mart 1891'de *Servet-i Fünûn*'u kuran ve Ateşkes Dönemindeki üç yıllık ara dışında ölümüne kadar dergiyi çıkaran Ahmed İhsan Tokgöz, içlerinde Emin Bülent'in de bulunduğu Fecr-i Âtî grubunun 1000.sayı için gösterdiği gayretleri şöyle anlatır:

“Gazetenin kuruluş tarihi olan 1891'den Meşrutiyet'in ilânına kadar *Servet-i Fünûn*' ailesini oluşturan Edebiyat-ı Cedide evlatlarına 1910'da Fecr-i Âtî gençleri ardıl oldular ve bunlar evrim yasasına uyarak kendilerinden önce gelenleri eleştirdiler; eleştirmeselerdi gelişmenin devamına inanmamak gerekirdi.

³⁸ Bkz. (34), KABAKLI, s.321

³⁹ *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, “Genç Kalemler”, C:3, İst.1979, s.173

⁴⁰ a.g.m., s.173

Hamdullah Suphi Beyefendinin başkanlığında *Servet-i Fünûn*'da kurulan Fecr-i Âti'nin evlâtlarının adlarını aşağıya yazıyorum. Hepsinin yaşları o tarihte yirmi ile sayılıyordu. Şimdi onlar da ak saçlılar arasına girmiş bulunuyorlar ve ben edebiyat ve kültür hayatımızda iki önemli kuşağın yanında yaşamak fırsatını görmüş olmakla övünüyorum. 1910'da *Servet-i Fünûn*'da değerli bir çevre yapan gençlik başlıca şu zatlardı:

Hamdullah Suphi, Yakup Kadri, Fazıl Ahmet, İzzet Melih, Refik Halid, Köprülüzâde Fuat, Emin Lâmi, İsmail Subhi, Şehabeddin Süleyman, Ali Canib, Mehmet Behçet, Emin Bülent, Şekip Akif, İsmail Müştak, Asaf Muammer, Bedi Nuri, Ali Süha, Ahmed Samim Beyler"⁴¹

Emin Bülent'in, Fecr-i Âti için giriştiği bir kavga sonucu dâva edildiği bilgisini Hasan Âli Yücel vermektedir. Olayın gelişimi şu şekilde olmuştur: Yakup Kadri, tenkidî makalelerinin birinde Refik Halit'i ele almış ve onun Beyoğlu'na geçtiği zamanlarda "bir papaz kadar âfif ve bâkir" kaldığını yazmıştır. Bunun üzerine, dönemin mizah gazetelerinden *Hande*'de Fecr-i Âticiler alay konusu olmuş ve onlar için "Fecr-i Âticiler şimdi de bekâretlerini ispata kalkışıyorlar" ifadesi kullanılmıştır. Bu yazı üzerine Emin Bülent ve Tahsin Nahit gibi kol gücüne, pazu gücüne güvenen Fecr-i Âticiler ve arkadaşları, *Hande* gazetesini basmışlar ve söz konusu cümlelerin sahibini bastonla dövme girişiminde bulunmuşlardır. Bu yazı, Fecr-i Âticiler'in *Hande*'den, Emin Bülent ve arkadaşlarının gazeteyi basmaları da *Hande*'nin bu kişilerden davacı olmasına sebep olmuştur. İstanbul'da görülen davanın tanığı Bahâ Tevfik'tir. Bahâ Tevfik Meşrutiyet'in ilk yıllarının önemli isimlerindendi; ilginç bir kişiliği, alaycı bir üslûbu vardır. Bu ilginç tarzını mahkemede de sürdüren Bahâ Tevfik, kendisinin edebiyat marazına (hastalığına) müptela olduğunu, bu hastalığa tutulanların gerçekte hayâli birbirinden ayıramadıklarını anlatır. Kendisinin de söz konusu hastalığa tutulanlardan olduğunu hatırlatır ve gördüklerinin gerçek mi, hayâl mi olduğunu; gazeteyi basan ve bastonla saldıranların o kişiler (Fecr-i Âticiler) mi başkaları mı olduğunu hatırlayamadığını

⁴¹ Ahmed İhsan TOKGÖZ, *Matbuat Hatıralarım* (Haz: Alpay Kabacalı), İletişim Yayınları, İst. 1993, s.192-194.

söyler. Bunun üzerine durumu görüşen Mahkeme Heyeti, Emin Bülent ve arkadaşlarının beraatine karar verir.⁴²

Mehmet Behçet Yazar, şairin 1908'den önce "Cengiz Han" adlı manzum bir tiyatrosu ile "Din" başlıklı son derece başarılı bir manzumesi olduğunu yakından bildiğini ifade etse de bugün anılan eserler elimize ulaşmamıştır.⁴³

2.3 Savaşlar ve Millî Edebiyata Yöneliş

Fecr-i Âti topluluğuna mensup şairler, eser verdikleri kısa dönemde toplumsal, siyasî konulardan uzak durmayı yeğlemişlerdir. Ancak topluluğun kısa sürede dağılması, II. Meşrutiyet'in getirdiği kısmî özgürlük havası gibi yan sebeplerin yanısıra özellikle İttihat ve Terakkî'nin iktidar oluşundan sonra devletin adım adım parçalanmaya gitmesi, topyekün bir saldırıya maruz kalması, Emin Bülent Serdaroğlu gibi hassas ruhları derinden etkilemiştir. İçte ve dışta felâketler üstüste gelmiştir. İttihat ve Terakkî'nin iktidar oluşuyla ordu içinde de bir ikilik başlamış ve felâket kaçınılmaz olmuştur.

Bu dönemde sadece Hristiyan azınlıklar değil, Türk olmayan Müslüman milletler de bağımsızlık iddiasında bulunmuşlar ve devleti zora sokmuşlardır. Bu süreçte önce Avusturya Bosna Hersek'i ilhâk ettiğini ilan etmiş ve Bosna Hersek, Türk topraklarından koparılmıştır. Aynı günlerde Bulgarlar da bağımsızlıklarını ilân etmişlerdir. Ardından Emin Bülent'in "Kin" şiiriyle ilgili bölümde detaylı bir biçimde ele alınacak olan Girit meselesine nokta konulmuş ve Girit, Yunanistan'a resmen bağlanmıştır. 31 Mart Vak'ası'nın yarattığı kargaşa ortamından faydalanmak isteyen Ermeniler, Adana İsyanı'nı çıkartarak Avrupa'nın dikkatini çekmeye çalıştırlarsa da pek başarılı olamamışlardır. Zira Avrupa, o günlerde ciddî biçimde Osmanlı'yı nasıl bölüşeceğinin hesaplarını yapmaktadır.

⁴² Hasan Âli YÜCEL, *Edebiyat Tarihimizden I*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1957, s.56-57

⁴³ Bkz. (32), YAZAR, s. 71

Bütün bu sarsıntılara 1911 yılında İtalyanların Trablusgarp'ı işgali eklenince işler büsbütün içinden çıkılmaz hâle gelmiş, Mustafa Kemâl Atatürk'ün de katıldığı bu savaşta, cansiperâne direnişimize rağmen üç yüz elli yıl Türk yönetiminde kalan Trablusgarp ve Bingazi elden çıkmış, böylelikle Osmanlı, Kuzey Afrika'daki son toprak parçasını da kaybederek sona doğru hızla ilerlemeye devam etmiştir.

Türk olmayan Müslüman topluluklardan Arnavutlar da Avrupa'nın kışkırtması ve desteğiyle 1912'de bağımsızlığını ilân etmiş ve kısa süre içerisinde Avrupa ülkeleri tarafından tanınmıştır.

Bütün bu felâketler yetmezmiş gibi bu olayların hemen akabinde 1912'de başlayan Balkan Savaşları, bu savaş esnasında orduda iyice belirginleşen ikilik, Edirne'yi alıp Çatalca'ya kadar gelen Bulgar komitacılarının katliamı çöküş sürecini iyice hızlandırmış, modern Haçlı Seferi ağırlığını tamamen hissettirmiş ve Türk milletinin üzerine bir karabasan gibi çökmüştür. Ama Türk adını yaşatmaya kararlı, şuurlu insanlar asla pes etmemişler, böylesine bir ortamda bile ellerinden geleni yapmışlar ve direnmişlerdir.

İşte böylesine bir ortamda ülkesini seven, milletine inanan insanlar, Türk milletinin meselelerine duyarsız kalmamışlar, çok büyük bir güç olan edebiyat yoluyla Türk milletine direniş ruhunu, şanlı tarihlerini hatırlatmışlardır. Emin Bülent Serdaroğlu da bu edebiyatçılardan biridir. Tıpkı Ömer Seyfettin, Ali Cânip, Ziya Gökalp, Mehmet Âkif gibi...

Emin Bülent Serdaroğlu, Girit Müslümanlarına ithaf ettiği "Kin" şiiriyle Türk milletinin bu zor günlerinde sesini gurce yükseltmiş, bu şiir onun şiir anlayışında millîliğe geçişinde dönüm noktası olmuştur. Özellikle "Kin" şiirinin Servet-i Fünûn'da yayınlanmasının ardından *Genç Kalemler* dergisini temsilen Selânik'ten İstanbul'a gelen ve Ali Cânib, M. Nermi ve Küçük Tâlât'tan oluşan üç kişilik heyet Emin Bülend'e, üzerinde "Genç Kalemler'den Kin Şairine" yazılı bir altın saat ve kordon hediye eder.⁴⁴

⁴⁴ Bkz. (20), AKTAŞ, s. 381

Emin Bülent, ününü millî konuları işlediği şiirleriyle kazanır. Bu da ona bir nevî “Döneminin Namık Kemal”i kimliğini kazandırır.⁴⁵ “Kin” şiiri Emin Bülent dendiği zaman akla gelen, âdeta onunla özdeşleşmiş bir şiirdir.

Emin Bülent’in Galatasaray Sultanîsi’nden arkadaşı olan Bekir Bircan’ın anlattığına göre yapılan bir maçta seyircinin Rum takımı lehine tezahürat yapması Emin Bülent’in onuruna dokunur. Akşam şairin Gümüşsuyu’ndaki evine döndüklerinde, birlikte Victor Hugo’nun “Les Orientales” eserini karıştırırlarken gördükleri “L’enfant” (Mavi Gözlü Yunan Çocuğu) şiirinde Hugo’nun Türkler’i tahkir edici, Yunanlıları övücü mısraları şairin millî duygularını iyice kabartır. 1830’da Yunanlıların bağımsızlığını kazanmasıyla sonuçlanan Yunan isyanı sürecinde, 8-10 Haziran 1828’de bu şiiri yazan Fransız şairi, Yunan ihtilâline ruhen karşı ve henüz beşikte yatan bir Rum çocuğuna gözyaşlarını dindirmek için bazı sorular sorar. Sorular, küçük bir çocuğun akla gelen ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde sıralanmıştır. Çocuk, bütün sorulara “Hayır!” cevabını verir ve sonunda “Bana barutla kurşun verin ki, Balkan’da istiklâl için çarpışanlara götüreyim!” der.⁴⁶

ÇOCUK

“Türkler buradan geçti.Herşey yıkık ve yas içinde.

Chio, şarapların adası artık sadece karanlık bir kayalık

Chio, çardakların gölge yaptığı

Chio, büyük ormanların sulara yansıdığı

Yamaçları, saratları ve bazı akşamları dans eden genç kızların korusu

Her yer ıssız. Ama değil yalnız kararmış duvarların yanında

Mavi gözlü bir çocuk, bir Yunan çocuğu, oturmuş,

Aşağılanmış başını önüne eğmiş,

Sığınağı, tutunağı

Beyaz bir aubepine (beyaz dikenli bir çiçek), bir çiçek kendi gibi

Unutulmuş büyük tahribatın içinde.

⁴⁵ İ.Habip SEVÜK, *Edebî Yeniliğimiz Tanzimat’tan Beri Türk Edebiyatı Tarihi I*, Remzi Kitabevi, İst., s.443

⁴⁶ Bkz. (6), EVRİMER, s.90

Ah! Sivri kayaların üzerindeki yalınayak zavallı çocuk!
 Gök ve su dalgası gibi gözlerinden akan yaşları silmek için.
 Ne istiyorsun? Güzel çocuk sana ne vermeli?
 Tekrar mutlulukla toplayabilmek ve getirebilmek için
 Beyaz omzuna dökülen lulelerini
 Demirin utancını yaşamamış bu saçlar
 Ve güzel alnının etrafına dağılmış ağlayan saçlar,
 Söğüdün yaprakları gibi

Kara bulutlara benzeyen üzüntünü kim dağıtabilir?
 Bu mavi gözlerin gibi mavi bir zambağa sahip olmak mı?
 İranın karanlık kuyusunu çevreleyen ?
 Ya da bu kadar büyük bir ağacın “Tuba” meyvesi,
 Hızla koşan bir atın, sürekli koşarak,
 Gölgesinden yüz yılda çıktığı?

Bana gülümsemen için güzel bir orman kuşu ister misin?
 Obuadan daha yumuşak bir sesle şarkı söyleyen,
 Simbalondan daha parlak olan?
 Ne istersin? Çiçek, güzel bir meyva ya da harika kuş?
 -Arkadaş, dedi! Yunanlı çocuk, dedi mavi gözlü çocuk,
 Ben, barut ve mermi istiyorum.”⁴⁷

Söz konusu dönem Girit’in elimizden çıkmasının an meselesi olduğu bir dönemdir ve Emin Bülent, bu şiirini Girit Müslümanlarına ithaf eder. Bütün bu şartlar o gece Emin Bülent’e önce “Kin” şiirinin meşhur

“Dağlar lisana gelse de anlatsa hepsini,
 Binlerce can dirilse de nakletse geçmişi,
 Garbın cebîn-i zalimi affetmedim seni

⁴⁷ Victor HUGO, “L’enfant”, *Les Orientales*, bs.yılı yok., J. Hetzel, Paris, s.121-122

Türküm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi”

mısralarını, ardından da şiirin tamamını yazdırır.⁴⁸

Yabancılardan müteşekkil bir takımla yapılan futbol müsabakasının sonunda böylesine bir şiiri kaleme alan Emin Bülent’in, esas itibariye futbola olan ilgisini de millî hislerinin güçlü oluşuna bağlayanlar vardır. Emin Bülent’in yakın arkadaşlarından Mehmet Osman Dostel, şairin ölümünün ardından yazdığı bir yazıda şöyle der:

“Emin Bülent’i o günlerde spor sahasına iten saik, acaba sadece spora ve eski mektebine olan sevgisi midir? Birçokları bunu böyle sanırlar. Fakat ben o kanaatte değilim. Onun bu hareketinin en büyük âmili milliyet sevgisidir. Çünkü o Mütareke günlerinde, her kulüp gibi biz de buradaki ecnebî takımlarla futbol maçları yapıyorduk. Türk çocuklarını, hele kendi mektebinin çocuklarını yabancılarla mücadelede gören ateşli Emin Bülent bunu kenardan seyretmekle kalamazdı; geldi o da aramıza karıştı; bize bu sahada da yabancılara yenme yollarını öğretmeye çalıştı. Nitekim Lozan Sulhu’ndan sonra çok kalmadı, bu işten çekildi. Spor yine vardı; faka artık bu sahada yabancılarla Türk arasında her günlük mücadele, ve binnetice kendisine iş kalmamıştı.”⁴⁹

Girit’in elimizden çıkışı, 1830’lu yıllarda Yunanistan’ın bağımsızlığını kazanmasının hemen ardından başlayan ve 1912 yılındaki I.Balkan Savaşı’yla resmen sonuçlanan uzun bir süreçtir. Yunanistan’ın bağımsızlığını kazandığı tarih olan 1830 senesinden itibaren uygulamaya çalıştığı Enosis (İlhâk) siyaseti gereği Büyük Yunanistan sınırları içersinde olması gereken yerlerden biri de Girit’ti. Yunanlılar, Batı’nın da kışkırtmalarıyla Girit’te karışıklık çıkarmak için ellerinden geleni yaparlar. Giritli Rumlar, vergi yükünün ağırlığını bahane ederek isyan çıkarırlar. Âsiler 2 Eylül 1866’da Girit’i Yunanistan’a ilhâk ettiklerini açıklarlar. Osmanlı Devleti Avrupa’nın bu olaya da müdahale etmesini engellemek amacıyla adaya asker gönderir ve isyanı önlemeye çalışır. Bu ise Hristiyan katliamı şeklinde lanse edilir. Devletin Sadrazam Âli Paşa’yı Girit’e göndermesiyle beraber adada genel af ilân edilir. Genel bir meclis toplanır, bu mecliste Girit için düşünülen idare

⁴⁸ Bkz. (6), EVRİMER, s.31

şekli açıklanır, toplanan vergilerin artık merkeze gitmeyeceği, sadece Girit için harcanacağı duyurulur. Bu suretle kısmen de olsa tartışmalar ve karışıklık sona erer. 1877-78 Osmanlı-Rus savaşını Rusya kazanınca Büyük Devletler, Girit konusunda Rusya'nın avantajlı bir duruma geçmesini engellemek için Girit konusunu Berlin Antlaşması'na eklerler ve bu suretle Girit meselesi uluslararası bir soruna dönüşür. Yeni bir ayaklanmayı göze alamayan devlet, âsilerle görüşür ve adadaki imtiyazları arttıran Halepe Fermanı'nı imzalar. Halepa Fermanı'nın ilgili hükmünü, Osmanlı Devleti'nin kabul ettiğini açıklaması, devletin Girit üzerindeki hâkimiyetini iyice zayıflatır. Buna rağmen Yunanlılar burayı resmen ilhâk etmek için gerilim siyaseti izlerler. Muhtariyet (özerklik) istekleri II. Abdülhamid tarafından reddedilir.

1897'de olaylar ve Girit'te Müslümanlarla Hristiyanlar arasındaki çatışmalar şiddetlenir. Büyük Devletlerin, Girit'e muhtariyet önerisine de karşı çıkan Yunanistan, Teselya taraflarında Osmanlı birliklerine saldırır ve 1897 Osmanlı-Yunanistan savaşı çıkar. Osmanlı Devleti, Yunanistan'ı bozguna uğratar.

Yunanistan'ın yenilmesine rağmen çatışmalar devam eder. Osmanlı Devleti'nden askerî gücünü adadan çekmesi istenir; ancak devlet bunu reddedince İngiltere, Fransa, Rusya ve İtalya, Osmanlı asker ve memurlarını zorla adadan çıkarır. Bu yolla adanın yönetimi dört devletin eline geçer; ancak bu kadar küçük bir adanın paylaşılması imkânsız olduğu, aynı zamanda ada son derece stratejik bir öneme sahip olduğu için adanın yönetimi meselesi bir süre belirsizliğe mahkûm olur. Daha sonra Girit Genel Valiliği'ne Yunan Prensi Yorgi'nin getirilmesiyle adadaki Osmanlı ağırlığı fiilen sona erer ve 21 Aralık 1898'den itibaren adadaki Türkler kitleler hâlinde Anadolu'ya göç etmeye başlarlar. Böylece Yunanlılar adaya fiilen hâkim olur. Osmanlı Devleti, Girit'in Yunanistan'a ait olduğunu, kaybettiği ve Emin Bülent'in de Lüleburgaz'da bizzat iştirak ettiği Balkan Savaşı'ndan sonra kabul etmek zorunda kalır. (1912)⁵⁰

⁴⁹ Mehmet Osman DOSTEL, "Emin Bülend'in Neşredilmemiş En Son ve En Güzel Şiiri ve Hayatının Son Senelerine Âit Birkaç Hatıra", *Çınaraltı Dergisi*, S.71, s. 7

⁵⁰ **Doğuştan Günümüze Büyük İslâm Tarihi**, "Girit'in Yunanistan'a İlhâkı", C.12, Çağ Yayınları, İst.-1993, s.114-118.

Emin Bülent’le yaklaşık aynı yıllar arasında yaşayan Mehmet Rauf, Girit’te görevli olduğu dönemde yaşadığı günleri anlatırken, ne olup bittiğinin pek farkında değildir. Giritli bazı eşkıyaların saldırılarından bahseder; olayların derinliklerine vâkıf değildir.⁵¹ Oysa Emin Bülent gibi millî meselelerde hassas olan insanları, hem de kazandığımız bir savaşın ardından Girit’in kaybedilmesi çok etkilemiştir.

İşte böylesine bir sürecin ardından elimizden çıkan ve Emin Bülent’in Girit müslümanlarına ithaf ettiği bu şiir ülke çapında büyük yankılar uyandırır, zirâ bir milletin hislerine tercüman olmuştur. Gerçi şiirin yazıldığı 22 Temmuz 1326 (1910) tarihinde Girit resmen elimizden çıkmış değildir, ancak fiilen kontrolümüz dışındadır.

Daha önce Fecr-i Âticiler’i ağır bir dille yazdıkları için eleştirdiğine değinilen *Genç Kalemler*’in, Fecr-i Âti beyannâmesine imza atmış bir şairi bu şiirinden dolayı bir hediyeye lâyık görmesi, Emin Bülent’in bu hediyeyi kabul etmesi, *Genç Kalemler* temsilcileriyle Emin Bülent’in böylesine sıcak bir diyaloga girmesi, şairin şiirde millî bir çizgiye yöneldiğini gösteren önemli noktalar olarak görülebilir. Sonuç itibariyle Millî Edebiyat denilen kavramın veya bu çizgide yazan şair ve yazarların, Fecr-i Âti edebî topluluğu gibi bir manifestosu, bir bildirisi olmamıştır. Dolayısıyla bu anlamda Emin Bülent’in kesinlikle bir millî edebiyat şairi olduğunu söylemek mümkün değildir; ancak yukarıda bahsi geçen olay ve durumları yan yana getirdiğimizde, ilerleyen yıllarda şairin bu çizgideki şiirlerinin sayısındaki artışı gördüğümüzde onun Millî Edebiyat’a daha yakın bir şair olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. En azından onu sadece Fecr-i Âti beyannâmesine imza attığı için bir Fecr-i Âti şairi olarak görmekten daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

Esas itibariyle Emin Bülent, Fecr-i Âti sonrasında çizgi değiştiren tek kişi değildir. Onu, başlangıçta Fecr-i Âti içinde olup daha sonra Millî Edebiyat akımına katılan Fuat Köprülü gibi, veya Fecr-i Âti sonrası kendi yolunda ilerleyerek isim yapan Yakup Kadri gibi, Refik Hâlid gibi değerlendirmek mümkün olabilir. “Kin” şiirinin bu noktada “dönüm noktası olmak” gibi önemli bir yönü de bulunmaktadır.

---

⁵¹ Rahim TARIM, *Mehmed Rauf’un Anıları*, Özgür Yayınları, İst.-2001, s.127-135

Genç Kalemler ekibiyle Emin Bülent arasındaki sıcak ilişki Genç Kalemler'in ona hediyesinden de ibaret değildir. Ömer Seyfettin'in "Primo Türk Çocuğu" isimli hikâyesinde daha sonra babasının şanlı Türk tarihini hatırlayarak adını Oğuz olarak değiştirdiği hikâye kahramanı Primo, düşman kuvvetlerin Selânik'i ele geçirmesi üzerinde düşmana diş biler ve Selânik sokaklarında, Emin Bülent'in o meşhur "Türk'üm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi" dizesini mırıldanarak yürür:

"Evet, Primo bir Türk'tü. O, asla bu hakaretlere razı olmayacak, intikamından vazgeçmeyecekti... Ama bu intikamını nasıl almalıydı? Düşünüyordu... Yürüdü. İttihat Bahçesi'nin önünde birçok kadınlar ve Yunanlı zabıtlar konuşuyorlardı. Onların yanından geçti. Mektepte edebiyat hocasının ezberlettiği bir şiiri hatırlıyor ve etrafındaki hep şapkalı, kılıçlı, üniformalı düşman kalabalığına yan gözle bakarak, 'Türk'üm ve düşmanım size kalsam da bir kişi' diye mırıldanıyordu."⁵²

Bu da Ömer Seyfettin'in başını çektiği Millî Edebiyat hareketinin Emin Bülent'i ne kadar benimsediğinin bir göstergesi olsa gerektir.

"Kin" şiirinin, ilk şiirlerinde Fecr-i Âti'nin "Sanat şahsî ve muhteremdir" ilkesinden de hareketle şahsî konuları; aşk, ölüm, yalnızlık gibi konuları, Fecr-i Âti özelliklerine uygun olarak (renkler, semboller) işleyen Emin Bülent Serdaroğlu'nun millî edebiyat çizgisinde eser vermeye başlamasıyla ilgili bir dönüm noktası olduğunu söyleyebiliriz. Aslında o, "Kin" şiirinden önce yazmış olduğu "Hisarlara Karşı" şiirinde de Türk tarihine duyduğu hayranlığı dile getirmiştir. Daha sonra yazmış olduğu "Arslan'ın Ölümü", "İstanbul", "Bir Destan'dan"; Hatay'ın anavatana katılmasının hemen öncesinde "Hatay'a Selam" ve ölümünün ardından yayımlanan "Dev Şarkısı" şiirleriyle de "Kin" şiirinde kendisini açıkça gösteren milliyetçi çizgisini ölümüne kadar sürdürdüğünü göstermektedir. Denilebilir ki Emin Bülent, her ne kadar Fecr-i Âti beyannâmesine imza attıysa ve başlangıçta Fecr-i Âti özelliklerine uygun şiirler kaleme almışsa da söz konusu şiirler, onun millî edebiyat çizgisine kaydığının açık bir göstergesidir. Emin Bülent, Fecr-i Âti şairinden ziyâde bir millî edebiyat şairidir.

⁵²Ömer SEYFETTİN, *Bütün Eserleri, Hikâyeler 1* (Haz. Hülya Argunşah), Dergâh Yay., İst. – 1990, s.284; Ömer SEYFETTİN, *Bütün Eserleri 3* (12. Basım), Bilgi Yayınevi, İst. 2002, s.71

Victor Hugo'nun, Türk milletine öfke duyan bir şiirini okur okumaz “Kin” şiirini yazacak kadar hassas, okuduklarından bile çok etkilenen bir şair olan Emin Bülend'in, içinde bulunduğu, yenilgiyi ve kederi yaşadığı I.Balkan Savaşı'nı şiirlerinde işlememesi son derece ilginçtir. Elbette, sanatçıların, eserlerinde yaşadıklarını anlatmak gibi bir zorunlulukları yoktur. Zira, Ahmet Hâşim, Çanakkale Savaşı'nda bulunmasına rağmen, onun hiçbir şiirinde bu savaşa dair bir ize rastlanmaz; ancak Emin Bülent, okuduğu bir şiirden bile etkilenmiş ve “Kin” şiirini yazmıştır. Emin Bülent'in ülke toprakları konusundaki, ülkenin siyâsî ve askerî durumuyla ilgili hassasiyeti bununla da sınırlı değildir. Hatay'ın anavatana katılması için Türkiye Cumhuriyeti'nin diplomatik girişimlerde bulunduğu bir dönemde (1937) “Hatay'a Selam” isimli bir şiir kaleme almış ve bu durumdan duyduğu memnuniyeti, coşkuyu ifade etmiştir; ancak iştirak ettiği bir savaşa şiirlerinde hiç yer vermemesi ilginçtir.

Halide Edip Adıvar da, Ruşen Eşref Üneydin'a, Emin Bülent Serdaroğlu, Ahmet Hâşim ve Halit Fahri Ozansoy'un şiirde çok büyük yenilikler yapabileceklerini tahmin ettiği üç kişi olduğunu söyler.⁵³

Mehmet Kaplan, “Kin” şiirini değerlendirirken Fecr-i Âti şairleri içinde “en erkek sesli olanı”nın Emin Bülent olduğunu belirtirken, bu durumun Emin Bülent'in, Serdâr-ı Ekrem Ömer Paşa'nın torunu olmasıyla telif edilebileceğini ifade eder.⁵⁴

Kin şiirin birinci kıtasında Türk milletine, ikinci kıtasında ise düşmana seslenen Emin Bülent'in şiirindeki mağrur edanın sebebi, Kaplan'a göre, Türk edebiyatçılarının büyük saygı duydukları Victor Hugo'nun Yunanlıları yüceltmesidir.

Atatürk, Çanakkale Savaşı'nda “Kin” şiirinin, düşmana karşı mücadele gücünü arttıran önemli bir itici güç olduğunu, bu şiirin kendisini çok heyecanlandığını yıllar sonra anlatacaktır. 1932 yılındaki Dil Kurultayı'nda Ruşen Eşref Üneydin vasıtasıyla Emin Bülent'i Dolmabahçe Sarayı'na davet eden Atatürk, ona Çanakkale Savaşı'nda bu şiiri dilinden düşürmediğini anlatarak iltifat eder,

⁵³ Ruşen Eşref ÜNEYDİN, *Diyorlar ki*, MEB Kültür Yayınları, İst. 1972, s. 65

⁵⁴ Mehmet KAPLAN, *Şiir Tahlilleri I*, Dergâh Yayınları 17.bs., İst. 2002, s. 165

ondan “Kin” şiirini dinler. Ruşen Eşref Ünaydın **GS ve Futbol** adlı kitabında o geceyi ve şiirin Ulu Önder üzerindeki etkisini şöyle anlatır:

“Ne şereftir Galatasaraylı şair Emin Bülend’e ki Atatürk onun ‘Kin’ başlıklı şiirini her fırsatta beğenerek okurdu. Hele şiirin şu: “Garbın cebîn-i zâlimi affetmedim seni / Türküm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi” beytini ezberinden söyledirdi; Çanakkale’ye saldıranlara karşı korken bu mısraları ikide bir bağıra bağıra tekrar ettiğini duyulanarak anlatırdı. Şairi bir fırsatta görüp tanımak isterdi. 1932 Eylül’ünde ilk Dil Kurultayının toplandığı sıralarda, bir akşam Emin Bülend’i benim delâletimle Dolmabahçe Sarayı’na yemeğe davet etti. Millet hıncını terennümde arslanlar gibi coşmuş şair, o akşam, kurtarıcı ve kurucu devlet başkanının kalabalık sofrasının bir köşesinde, Büyük Kumandanın huzuruna ilk çıkmış saygılı bir er gibi toplanarak asil bir tevâzu içinde sessiz oturdu. Gazi, ona tebrikte ve iltifatta bulundu. “Kin”i okumasını diledi. Emin Bülend ayağa kalktı. O, Gaziye bu şiirini o akşam o sofrada kendi ağzından dinletti ve yukarıki hatırayı Gazinin anlatmasını o akşam sofrada kendi kulağı ile işitti.”⁵⁵

Mehmet Kaplan, Emin Bülent’in dilinin diğer Fecr-i Âti şairlerine göre daha sade olduğunu belirtir ve onun “mısralarının çıplaklığıyla, aydınlığıyla ve sadeliğiyle âdeta Yahya Kemal’in şiirlerini müjdelediğini” ifade eder.⁵⁶

Kenan Akyüz, Emin Bülent’in duyuş ve ifade tarzında Fecr-i Âti’nin genel özelliklerini taşıdığını, ancak ferdi konuların yanı başında sosyal ve millî konulara yer vermesi itibarıyla Fecr-i Âti’den ayrıldığını belirtir.⁵⁷

Necat Birinci, Mehmet Âkif’in şiirlerinde tarih duygusunu irdelediği bir makalesinde, 1908’de ilân edilen II.Meşrutiyet’ten sonra devletin ve milletin hızlı bir çöküş sürecine girdiğini ifade eder. Devletin ayaklanmalarla, Trablusgarp, Balkan ve I. Dünya Savaşları’yla çok zor duruma düştüğünü belirten Birinci, bu dönemdeki şair ve yazarlardan bahsederken Emin Bülent’i de anar:

“Bu devrede eser veren hemen her şair ve yazar, toplumu ayakta tutabilmek, ona destek vermek ve bu çöküntüye çare bulabilmek için tarihe başvurmuş, ecdat ruhundan sevk ve kuvvet alma ihtiyacını duymuştur. Yahya Kemal, Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin,

⁵⁵ Bkz. (10), ÜNAYDIN, s.67-68

⁵⁶ Bkz. (54), KAPLAN, s.166

⁵⁷ Kenan AKYÜZ, **Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi**, 7.bs , İnkılâp Yayınları, İst.1985, s.660

Mehmet Emin, Emin Bülent, Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Necmettin Halil ve daha pek çok şair ve yazar gibi, Mehmet Âkif de zaman zaman manevî kuvvet kaynağı olarak şiir ve yazılarında tarih temine yer vermiştir.”⁵⁸

Aruz ölçüsünü kullanarak bu şiiri yazan Emin Bülent, ilerleyen yıllarda, konuda millîliğe devam edecek ama aruz ölçüsünden vazgeçmeyecektir. Hatay’a Selam, Arslanın Ölümü, Dev Şarkısı, Bir Destandan gibi şiirlerinde de söz konusu özellikleri görmek mümkündür.

Türk milletinin yeniden varoluş mücadelesinde değeri ve önemi büyük olan bir şiirin şairi olan Emin Bülent, şiirle sürekli olarak uğraşmamıştır. Evine, ailesine son derece düşkün olan, oldukça mütevazı bir hayat yaşayan; tabiata, ava ve yalnızlığa olan düşkünlüğünü “ Çünkü tabiatı seviyorum, çünkü yalnızlığı seviyorum ve onda bütün bu sevdiklerim var”⁵⁹ diyerek ifade eden Emin Bülent’in şiirle pek meşgul olmamasını bu sade, gösterişsiz hayat tarzıyla telif etmek mümkün olabileceği gibi onun bu yönü farklı bir biçimde de yorumlanabilir. Abdülhak Hâmid’in “Makber” mukaddimesinde işaret ettiği gibi belki de Emin Bülent, insanlardan, şaşaalı bir hayattan kaçıp, huzuru tabiatta, av sporunda aramış ve belki de bu şekilde doğanın şiirini dinlemeyi tercih etmiştir.

Emin Bülent’in şiirle sürekli uğraşmaması, devrindeki gençleri de düşündürmüştür. Emin Bülent’in ölümünün ardından Akşam gazetesinde bir yazı yazan Vâ-Nû müstear isimli, aynı zamanda kendisi de bir Galatasaray Sultânîsi mezunu olan Vâlâ Nurettin, bu durumla ilgili Emin Bülent’le bir kez mektuplaştıklarını şöyle anlatır:

“Mütarekenin kasvetli havası içinde düşünürdük: -Emin Bülent niçin yazmıyor? Niçin gençliği teşvik etmiyor? Halbuki onun gür sesi, kütleleri sürükleyecek kabiliyettir. Hattâ ben, o zaman kendisine şahsen takdim edilmemiş bir genç olmama rağmen, sırf onun gibi Galatasaraylı olmaktan cesaret alarak, Göztepe’deki beyaz evine uzun bir mektup yollamıştım. Hayranlığımı ifade ettikten sonra ondan “Kin” şiirinin ruhunda yeni eserler yazmasını istemiştım. Nezaketle cevap vermek lütfunu gösterdi. ‘İlham rüzgârlarının, çok yüksekte esen hava cereyanlarına benzediğini,

⁵⁸ Necat BİRİNCİ, *Edebiyat Üzerine İncelemeler*, Kitabevi Yayınları, İst.2000, s. 164

⁵⁹ Bkz. (16) ORTAÇ, s.103

kendisinin artık ayakları toprağa değen basit hayatlı bir insan hâline geldiğini, alnına o kutsî rüzgârın değmediğini' yazıyordu. Bu mektubu muska gibi gezdirmiş, bütün genç edebiyatçı arkadaşlarıma okumuştum. Onlar da bu kâğıdı mukaddes bir emanet gibi titreyen parmakları arasına almışlardı. İşte sonradan galiba bir şirketin, yahut bir bankanın ikinci sınıf müdürlerinden olmaya katlanan Emin Bülent, böyle lider yapılı bir insandı.”⁶⁰

Ölümünün hemen ardından Emin Bülent’le ilgili duygu ve düşüncelerini Ulus gazetesinde yazan Toplu İğne müstear isimli Hamdullah Suphi Tanrıöver “Nevsal-i Millî”de ve İbrahim Alâaddin Gövsa tarafından hazırlanan Meşhur Adamlar Ansiklopedisi’nde Emin Bülent’in adının geçmemesine çok içlerime girmiştir:

“Zamanın şiirine bu kadar yeni bir hava getirdiği ve aruz vezniyle ilk defa ‘Türküm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi’ gibi Türk ve erkek mısralar yazdığı hâlde, nedense onu tanıyanlar ve tanımayanlar kendisine edebî bir şöhreti lâayık bulmamışlardır. Daha manzumeleri gençlerin elinde iken çıkan ‘Nevsal-i Millî’de ne ismi, ne de hayatı vardır. Kendisini ve eserlerini pek iyi tanıdığından şüphe olmayan İbrahim Alâaddin Gövsa’nın başkanlığı altında çıkan ‘Meşhur Adamlar Ansiklopedisi’nde bile adı anılmamıştır. Bu unutkanlık ve mühimsemezlik, az yazdığından ve kalemi çabuk bıraktığından ötürü ise, çağdaşları pekâlâ şu mısraları hatırlayabilirlerdi:

Eğer maksûd eserse mısra-ı berceste kâfidir
Galiba Âkif’in:
Rahmetle anılmak, ebediyet budur amma,
Sessiz yaşadım, kim beni, nerden bilecektir?
beytini biz rahmetli Emin Bülent hakkında zorla gerçekleştirmek istedik.”⁶¹

Toplu İğne müstear isimli Hamdullah Suphi, bu yazısının ardından İbrahim Alâaddin Gövsa’dan bir mektup alır. Gövsa mektubunda, söz konusu ansiklopediyi hazırlarken, bastırıldığı anket kâğıtlarından Emin Bülent’e de gönderdiğini, bir fotoğrafıyla, anket kâğıdını geri istediğini, ancak ondan bir cevap alamadığını belirtir.⁶²

⁶⁰ Bkz. (6), EVRİMER, s.99

⁶¹ Bkz. (6), EVRİMER, s.101

⁶² Bkz. (6), EVRİMER, s.96

Emin Bülent'in şiirle sürekli uğraşmamasıyla ilgili Hakkı Süha Gezgin'in anlattığı olay ise son derece ilginçtir. Hakkı Süha, Girit meselesinin onu "köpürtmeye" yettiğini belirttikten sonra, böyle bir ruhun niçin şiirden uzaklaştığını anlayamadığı belirten Hakkı Süha, şöyle devam eder:

"Bir 'Girit' faciası, onu köpürtmeye yetiyor, akşam güneşleriyle kızılılaşan Hisarlar, ona kahraman bir ruh kalkmışı veriyordu. Bu kadar ergin bir içle yıllardır, şiirden nasıl uzaklaştı; işte buna akıl erdiremiyorum. Son günlerde öğrendiğim bir hadise, bu uzaklaşışı biraz anlatır gibidir. Edebî simalar hakkında vesika toplayan bir arkadaş, ona da başvurarak:

-San'at gayelerinizi anlatır, beğendiğiniz şiirlerinizi verir misiniz? diye sormuş.

Emin Bülent buna:

-Geçmişimizde birkaç şiir yazmak günahını işlemiş isek, bu, demek değildir ki, ömrümüz oldukça bunun hesabını verip azabını çekeceğiz. İşin mi yok Allah aşkına!... sözleriyle cevap vermiş.

Hayat, demek Emin Bülent'e 'şiir'i günah saydıracak çetin bir ders tesiri bırakmış. Bu cevabın arkasında bence iki mâna var:

1-Ya san'atkâr, kendini yaratıcı bir adam saymıyor ve böyle kısır bir varlıkla şairliğini uzlaştıramıyor.

2-Yahut şiirin son yıllarda düştüğü çukura işaret ederek bu düşüşten kendi varlığını korumak gayretiyle konuşuyor."⁶³

Ahmet Hamdi Tanpınar da "Son Yirmi Beş Yılın Mısraları" adlı seri makalelerinin beşincisinde Emin Bülent'in şairliğine de değinir. Tanpınar, onun şiire devam etmemesinin sebeplerine de değinir.:

"Emin Bülent, Türk şiirinin ufkundan bir kuyruklu yıldız gibi geçti. Ondan gözlerimize yalnız bu altın akış ve ağzımızda tamamlanmamış bir lezzet kaldı. O kadar güzel şeylerle başlayan bir şairin birdenbire şiiri bırakmasının bir sebebi olsa gerek. Belki de dildeki değişiklikler buna sebep oldu. Zamanın bizde o kadar kuvvetli bir akışı var ki..."⁶⁴

⁶³ Salih Zeki AKTAY, *Emin Bülent'in Şiirleri*, Semih Lütfi Kitabevi, İst. 1943, s.19

⁶⁴ Ahmet Hamdi TANPINAR, "Son Yirmi Beş Senenin Mısraları 5", *Edebiyat Üzerine Makaleler (Haz.: Zeynep KERMAN)*, 5.bs., Dergâh Yayınları, İst. 1998, s.386

3. ŞİİRLERİNİN İNCELENMESİ

Emin Bülent Serdaroğlu ile ilgili ölümünden sonra iki çalışma yapılmıştır. Bunlardan biri ölümünden hemen sonra 1943 yılında Salih Zeki Aktay tarafından yapılan çalışmadır. Diğer ise daha kapsamlı olan Rıfat Necdet Evrimer'in çalışmasıdır. Rıfat Necdet Evrimer'in eserinde, tamamlanmayan bir şiiriyle beraber şairin yirmi üç şiiri vardır. Rıfat Necdet Evrimer, yayımladığı kitapta bu şiirlerin künyelerini maalesef vermez. Onun eserinde şiirlerin hangi ölçüte göre sıralandığı da belli değildir. O, sadece şairin anılan dergilerde bazı şiirlerinin çıktığından bahseder.

Biz buradan hareketle söz konusu dergilerin o yıllara ilişkin bütün nüshalarını tarayarak altı şiirin künyesini tespit ettik. Ayrıca Rıfat Necdet Evrimer'in kitabında yer almayan, "Münâcât" ve "Endişe-i Sukût" isimli iki şiirine daha rastladık. Bunlarla birlikte künyeleri belli olan şiirlerin sayısı sekize ulaştı. Döneme ilişkin diğer dergilerde yaptığımız taramalarda maalesef bilinen veya bilinmeyen bir şiirine rastlayamadık. Bunun, Fecr-i Âti kurucuları arasında olan Emin Bülent'in mükemmeliyet fikrinden kaynaklandığı düşünülebilir. Zirâ unutulmamalıdır ki Ahmet Hamdi Tanpınar da yaşarken şiir yazmasına rağmen hocası Yahya Kemâl'den çekindiği için bunları kitap hâline getirmemiştir. Emin Bülent de böyle bir yol izlemiş olabilir.

Emin Bülent Serdaroğlu'nun şiirlerini belli dönemlere ayırmak çok kolay değildir. Fazla şiir yazmaması, yazdığı şiirlerin bir kısmının yayımlanmaması, bazılarının tarihlerinin belli olmaması gibi sebepler, dönemsel veya tematik tasnifi zorlaştırmaktadır. Bütün bunlardan dolayı Emin Bülent'in şiirlerini dönemsel olarak sınıflandırmak mümkün değildir; ancak temaları itibarıyla bu şiirleri dönemlere ayırmak mümkün olabilirdi ve biz de bu yolu tercih ettik.

Emin Bülent Serdaroğlu'nun bilinen yirmi üç şiirine ek olarak tespit ettiğimiz iki şiirle beraber toplam şiir sayısı yirmi beştir; ancak bu yirmi beş şiirin tamamı yayımlanmadığı, bir kısmı evrâkıdan çıktığı için şiirlerinin hepsinin tarihi belli değildir. Şiirlerin tamamının tarihlerinin belli olmaması tematik bir

sınıflandırma yapmayı zorunlu kılmıştır. Tematik sınıflandırmayı yaparken de tarihleri olmayan şiirlerde geçen sembollerden, şiirlerin işlediği temlerden faydalanarak bu şiirlerin tahminen hangi dönemlerde yazılmış olabileceğini tespit etmeye çalıştık. Bu tür bir sınıflandırma sonucunda şairin şiirlerini yedi teme ayırdık.

3.1 Kaçış

Kaçış temi Fecr-i Âti mensuplarına esas itibariyle Servet-i Fünûnculardan kalan temlerden biridir. Nitekim Servet-i Fünûncular, başta Tevfik Fikret olmak üzere eserlerinde sık sık bu teme yer vermişlerdir. Ülkenin içinde bulunduğu sosyal ve siyasî kriz, devletin içte ve dışta âdetâ bir kuşatmaya mâruz kalması, en çok da II. Abdülhamid'in yönetim anlayışından duydukları rahatsızlık, onları bazı çıkış yolları aramaya itmiştir. Önce Yeni Zelanda adasına giderek hayâllerindeki mekâna kavuşmak isterler. Maddî yetersizlikten dolayı bu mümkün olmayınca bu kez Manisa'da bir çiftliğe yerleşmek isterler; ancak bu arzuları da gerçekleşmez.⁶⁵

Tevfik Fikret, “**Ömr-i Muhayyel**”, “**Bir Ân-ı Huzur**” ve “**Yeşilyurt**” şiirlerinde bu kaçış arzusunu, “**Bir Mersiye**” şiirlerinde ise bu kaçış girişimlerinin verdiği hayâl kırıklığını anlatır.

Fecr-i Âti topluluğu, genel itibariyle Servet-i Fünûn etkisinde kalmış kimselerden oluştuğundan, işledikleri konular bakımından da onları hatırlatır. Elbette, arada farklılıklar da vardır. Servet-i Fünûn daha çok parnasyenlerin etkisindeyken, Fecr-i Âti daha çok simbolistlerin etkisi altındadır. Fecr-i Âti “Sanat, sanat içindir”i kendisine ana ilke edinmiştir. Fecr-i Âticiler şiirlerinde daha çok akşam, şafak, gurub, mehtab gibi belli zaman dilimlerini ön plâna çıkarırken, Servet-i Fünûncuların böyle bir tasarrufta bulunmadıklarını görüyoruz.

Emin Bülent Serdaroğlu'nun “**Mesken-i Muhayyel**” adlı şiiri kaçış temini işleyen ve Fikret'in “**Ömr-i Muhayyel**” şiirini anımsatan bir şiirdir.

⁶⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Rahim TARIM, “Servet-i Fünûn Edebî Topluluğunun ‘Yeşil Yurt’ Özlemi, *M.S.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S.2, İst.1995, s.185-203

Emin Bülent, bu şiirinde Fikret'in ve bütün bir Servet-i Fünûn edebî topluluğunun arzuladığı hayata benzer bir hayat arzulamaktadır. Fikret'in "**Ömr-i Muhayyel**"inde huzuru sembolize eden "göl"ün yerini Emin Bülent'te "bir güzel derecik" almaktadır.

Fikret, arzuladığı huzur ortamını:

"Bir ömr-i muhayyel... Hani gülbünler içinde,
Bir kuşçağızın ömr-i bahârîsi kadar hoş;
Bir ömr-i muhayyel... Hani göllerde, yeşil, boş
Göllerde, o sâfiyet-i vecd-âver içinde"⁶⁶

diyerek ifade eder. Emin Bülent de yaklaşık aynı duyguyu şöyle ifade edecektir:

"Uzak, uzak, çok uzakta, ufakça bir korunun
İçinde bir güzel evcik ve bir güzel derecik
Ve sînesinde bulunsa onun ufak bir kik"⁶⁷

Fikret, "**Bir Ömr-i Muhayyel**"de mutlu olmak için sevdiğiyle başbaşa kalma arzusunu

"Yalnız ikimiz, bir de o ma'bude-i şi'rim;
Yalnız ikimiz, bir de onun zıll-ı cenâhı;
Hâkîlere bahşeyleyerek hâk-i siyâhı
Dûşunda beyaz bir bulutun göklere âzim."⁶⁸

diyerek ifade ederken Emin Bülent'in mutluluğunda ise yanında hiç kimse, sevgili bile, olmamalıdır:

"Yavaş yavaş sönuverse güneş de, çıksa kamer.
Binip o sandala bihûş, hazîn feşâfeş ile
Yavaş yavaş çekilirken, - o dem ki bülbül öter-,

⁶⁶ Tevfik FİKRET, *Rübâb-ı Şikeste ve Diğer Eserleri* (Tertip ve Telif Eden: Fahri UZUN), İnkılâp Yay., İst. 1985, s.234

⁶⁷ Bkz.: s.104

⁶⁸ Bkz. (66), FİKRET, s. 234

Unutsam âlemi yâ Rab, evet, o yâri bile”⁶⁹

Fikret’in “**Ne İsterim**”inde huzur veren yer olarak geçen “orman”ın yerini “Mesken-i Muhayyel”de “koru” almaktadır. Her iki şiirde de güneşin batmasından sonra çıkacak olan ay, ferahlığı ifade etmektedir. Ay, Emin Bülent’in birçok şiirinde –tıpkı Hâşim’de olduğu gibi- ve tek düzyası olan “**Bahar Mehtâbı**”nda Güneş’e tercih edilir.

Tabiat karşısındaki bu kısmen romantik tavır, esas itibariyle Servet-i Fünûn’dan Fecr-i Âtî’ye geçen bir tavidir. Türk edebiyatında ise tabiata karşı bu romantik tavır, tabiata duyulan bu hayranlık Abdülhak Hâmit’le başlar. Tabiatın sonsuz güzelliğine duyulan hayranlığın, J.J. Rousseau’dan romantiklere, onlardan da bizde ilk olarak Hâmit’e geçtiği söylenebilir. Avrupa’da yaşanan edebiyat ve fikir hareketleri süreçleri, bizde çok daha geç yaşanmıştır. Bu yüzden Avrupa’da romantik edebiyatın çoktan ömrünü tamamladığı yıllarda, bizde Servet-i Fünûn’da, hattâ Fecr-i Âtî’de bile romantik izlere, özellikle tabiat karşısında, rastlamak mümkündür.

3.2 Yalnızlık

Emin Bülent’in Fecr-i Âti tesiriyle yazdığı, yalnızlık temini işleyen şiirlerinden biri “**Sana**” adlı şiiridir. Fecr-i Âti şairlerinin etkisi altında olduğu sembolizm akımında sanat eserlerine iç sıkıntısı, karamsarlık hâkimdir. Yine sembolizme göre sanatçı doğayı dinler, duygularını kapalı bir dille anlatırken, esetik değerini önemli bulduğu görme, işitme, tat alma duyularının sanat eserinin oluşmasında ana gereç olarak kullanır.⁷⁰ Bu şiirde söz konusu özelliklere rastlanmaktadır. Tem karamsarlıktır. Zaman yine sembolistlerin sıkça kullandığı akşam vaktidir. Akşam vakti, çirkinlikleri örttüğü için Fecr-i Âti şairlerinin özellikle tercih ettikleri vaktır. Özellikle Hâşim’in pek çok şiirinde, “**O Belde**”, “**Bir Günün**

⁶⁹ Bkz.: s.104

⁷⁰ Tanju İNAL, “Simgecilik”, **Türk Dili Yazın Akımları Özel Sayısı**, S:349, Ocak 1981, s.169

Sonunda Arzu”, **“Yollar”** gibi, kullandığı zaman dilimidir. Ayrıca Hâşim’in, akşamlarını anlattığı şiire de adını veren **“Akşamlarım”** isimli bir şiiri vardır:

“Her akşam üstü ufuklarda bir selâm ararım.

Her akşam üstü uzak bir semâ-yı muzlimden,

Sükût u zulmet olan bir muhit-i mü’limden

Doğar hayatıma bir hecr-i dâimi sanırım”⁷¹

Emin Bülent, çok soğuk bir ve karlı bir kış gününde şair sevgiliye sitem etmekte ve gelmesini istememektedir. Kış mevsimi, hava ve buna bağlı olarak ulaşım sorunları, havanın erken kararması gibi sebeplerden dolayı, insanların birbirlerine münasebetlerini kısıtlayan, insanların diğer mevsimlere nispeten daha yalnız kaldığı bir mevsimdir. Şairde de benzer duygular uyanmıştır. Bu kış günü o kadar soğuktur ki, şairin ve diğer Fecr-i Âti şairlerinin de sık sık kullandıkları “ay” bile buz tutmuştur:

“Bu kış semâsının üstünde ay da buz tutmuş..

Uzakta bir baykuş.”⁷²

“Kış” şiirinde Ahmet Hâşim, yine kış mevsiminin insana çağrıştırdığı yalnızlığı benzer bir şekilde işler:

“Tehî kalan ovalar

Sükût eder sanılır mevsimin gumûmiyle;

Harâp olan sarı yollarda kalmamış ne gelen,

Ne giden,

Şimdi yalnız kavâfil-i evrâk

Mütemâdi sürüklenir bir uzak

Ufk-ı pür-ıstrâb ü nevmîde.”⁷³

⁷¹ Ahmet HAŞİM, **Bütün Şiirleri Piyâle / Göl Saatleri / Diğer Şiirleri** (Haz. İnci Enginün – Zeynep Kerman, Dergâh Yay., 3. bs., İst. 1996, s. 216

⁷² Bkz.: s. 110

⁷³ Bkz. (71), HAŞİM, s.162

Hâşim bu şiirinde bu mevsimde insanın büsbütün karamsarlığa kapıldığını şiirin sonunda anlatır:

“Yine kış, yine kış,
Bütün emelleri bir ağlayan duman sarmış...”⁷⁴

Servet-i Fünûn döneminin ünlü şairi Cenab Şehâbeddin’in “**Elhân-ı Şitâ**”sı ile Emin Bülent’in “**Sana**” şiirindeki “kış” ile arasında bir benzerlik söz konusu değildir. Cenab, “**Elhân-ı Şitâ**”da bir kış manzarasını tasvir etmektedir. Emin Bülent ise, bu soğuk kış gününe, yalnızlığının da eklenmesinden duyduğu üzüntüyü dile getirmektedir.

Emin Bülent’in şekil olarak da diğer şiirlerinden farklı olan, serbest müstezat tarzında yazdığı bu şiirinde o, sevgilinin gelmemesi için bütün olumsuz koşulları saymakta ve yalnız kalmaya devam etmek istediğini belirtmektedir.

“Uzakta bak.. Gece geç, şimdi nısf-ı leyl oluyor;
Bu yolda gelmek zor;
“Ayakların yorulur, dizlerin üşür, gelme
Bu boş kalan evime!..”⁷⁵

“**Gurbet Geceleri**” şiiri de Emin Bülent’in Fecr-i Âti tesirinde yazdığı, yalnızlık temini işlediği şiirlerden biridir. Tarihi belli olmayan bu şiirinde de Emin Bülent kimsesizdir, kendisini çok yalnız hissetmektedir. Bu, şiirin birinci kıtasında şairin deniz ve çöl gibi insanda sonsuzluk, hiç bitmeyecekmişlik hissi uyandıran yerlerle ilgili kullandığı kelimelerden anlaşılacaktır. Emin Bülent’in kelime hazinesinde önemli bir yere sahip olan ve bu kavramla müstakil şiir de yazdığı “çöl” bu şiirde de geçmekte ve bize doğal olarak Hâşim’i hatırlatmaktadır :

“**Uzak** denizlere **tenhâca** gözlerim dalıyor,
Derin çöl akşamı üstümde **sessiz** alçalıyor”⁷⁶

⁷⁴ Bkz. (71), HAŞİM, s.162

⁷⁵ Bkz.: s. 110

⁷⁶ Bkz.: s. 98

Onda bu duyguların uyanmasında, Fecr-i Âti şairlerinin çoğunda görülen, hüznü ifade eden akşam vaktinin ve akşam vaktini çağrıştıran renklerin de etkisi vardır:

“Bu çöllerin ılık akşamlarında güller erir;
Mesâ... Bu ufk-ı sükûtun sükûn-ı iffetidir.”⁷⁷

Bulunduğu bu gurbette, başka evlerde yanan akşam ışıklarıyla kendi evine âdetâ karanlık çökmekte, odası karanlıkla dolup taşmaktadır:

“Yavaş yavaş yine evlerde lâmbalar yanıyor...
Gönül, ipekli karanlıkta bir hayâl arıyor..
Odam, felâket-i zulmetle pür memât ü gubâr”

Emin Bülent’in, şiirlerinde en sık kullandığı kelimelerden biri olan “gece” kavramı bu şiirinde yine ön plândadır. Bir kadın elinden de, bir güler yüzden de uzak olan şair, Fecr-i Âti şairlerinden biri olarak, geceden, karanlıktan medet ummaktadır:

“Ne bir kadın eli, heyhât ne bir tebessüm var!
Odamda lâmbamı hep böyle kimseler yakmaz..
Tesellî et beni ey zulmet, ey leyâl-i niyâz!
İçimde şimdi benim eski şerhalar kaynıyor.”⁷⁸

“Gece” kavramı yine Fecr-i Âti’de çok sık kullanılan zaman dilimlerinden biridir. Hâşim’in “Gece” ve “Gece Yarısı” adlı şiirleri vardır.

Emin Bülent’in yarım kalmış şiirlerinden biri olan “**Karanlıklarda**” isimli şiiri de Fecr-i Âti özelliklerini taşımaktadır. Şiirin temi yalnızlıktır. Şair neredeyse bütün duygularını yitirmiştir, yaşama belirtisi olan hislerden uzaklığı ifade ederken sık sık kullandığı “ne...ne” bağlacı da bunun bir göstergesidir:

“Ne bir sürûr-ı temenni, ne bir neşât-ı ümid,
Ne bir infiâl-i tahassüs, ne haşyet-i tehdit.

İçimde şimdi ne arzu, ne iptilâ, ne melâl

⁷⁷ Bkz.: s. 98

⁷⁸ Bkz.: s. 98

İçimde şimdi ne mâtem, ne şevk-i istikbâl”⁷⁹

Görüldüğü gibi o kadar ümitsiz, o kadar karamsardır ki, kendisinde insana özgü koku, duygulanma, arzu, heves, alışkanlık, hüznün, hattâ geleceğe ilişkin bir beklenti dahi yoktur. Şairin bu karamsarlığını kullandığı kelimelerden de çıkarmam mümkündür. Bu dönemde şair, zulmet, zalâm gibi kelimeleri daha sık kullanır.

Daha evvelden sığındığı şeylerden dahi uzaktır. Onu bu kadar ümitsizliğe iten sebep, “**Endişe-i Sukut**” şiirinde hissedildiği gibi sanat konusundaki kaygıları olabilir.

“Yıkıldı eski sanemhâne-i sünûhatım,
Yabancı bir yolun üstünde kimsesiz kaldım.”⁸⁰

Emin Bülent’in az şiir yazması ve fazla ön plâna çıkmak istemeyişi tartışma konusu olmuştur. Bunun sebebi onun sanatta mükemmeliyetçilik kaygısı olabilir. Daha önce de değinildiği gibi⁸¹ Vâlâ Nureddin, bir mektubunda ona niçin şiir yazmadığını sormuş ; o da bu mektubu kendisine artık ilhâm gelmediğini yazarak yanıtlamıştır.

Şiirde geçen yol bahsi, Ahmet Hâşim’i ve “**Yollar**” şiirini anımsatmaktadır; ancak Mehmet Kaplan’a göre Hâşim’in “**Yollar**”ının konusu, onun Tanrı’yı bulamamasının bir ifadesidir.⁸² Bu açıdan bakıldığında Emin Bülent’in bu şiirinde geçen “yollar”la Hâşim’in yolları örtüşmemektedir. Zira Emin Bülent’in geçtiği yollar yıldızsız, ışksız, amaçsız yollardır:

“O yol ki kubbesi yok, fecri yok, kevâkibi yok,
O yol ki merhâli yok, gâye-i metâibi yok!..”

Emin Bülent’in bu şiirindeki amaçsızlığı ve içinde bulunduğu ruh hâli bir an için Fikret’in “İnanmak İhtiyacı” şiirini hatırlatmaktadır. Zira Fikret söz konusu şiirinin bir yerinde şöyle der:

⁷⁹ Bkz.: s. 105

⁸⁰ Bkz.: s. 105

⁸¹ Bkz. s. 24

⁸² Bkz. (54), KAPLAN, s. 143

“Bütün boşluk: Zemîn boş, âsuman boş, kalb ü vicdân boş:
Tutunmak isterim, bir nokta yok pîş-i hasârımda
Bütün boşluk: Döner bir hîç-i mûhiş civârımda”⁸³

Ancak, bu şiirde Fikret’e hâkim olan boşluk ve yokluk duygusun esas sebebi dinî duygularını kaybetmesinden kaynaklanan ruh hâlidir.⁸⁴ Oysa Emin Bülent’in içinde bulunduğu boşluğun sebebi sanatıyla ilgili duyduğu karamsarlıktır.

Yukarıdaki mısraların, olumsuzluk ifade eden “yok” kelimesiyle sona ermesi, Recâizâde Mahmut Ekrem’in, arkadaşı Şevki Efendi’nin ölümünden duyduğu acıyı anlattığı ‘yok’ redifli “**Şevki Yok**” şiirini de hatırlatır:

“Gül hazîn... Sümbül perîşân... Bâğzârın şevki yok...
Derd-nâk olmuş hezâr-ı nağmekârın şevki yok...
Başka bir hâletle çağlar cûybârın şevki yok...
Âh edip inler nesîm-i bî-kararın şevki yok..
Geldi ammâ n’eyleyim sensiz bahârın şevki yok!”⁸⁵

mısralarını hatırlatmaktadır. Bu benzerlik, büyük ihtimalle öğrencilik yıllarında Emin Bülent’in Recâizâde Mahmut Ekrem’in eserlerini okumuş olmasından kaynaklanmaktadır.

“**Kış Gecesi**” şiiri Emin Bülent’in “kış”ı yoğun olarak işleyerek yalnızlığını anlattığı bir şiiridir. Fecr-i Âti şairlerinden biri ve Emin Bülent’in Sultanî’den arkadaşı olan Tahsin Nâhit’in de “Kış Gecesi” isimli bir şiiri vardır. Emin Bülent “**Kış Gecesi**” şiirinde buz tutturduğu “ay”ı bu kez “soğuk” sıfatıyla nitelemektedir.

“Güneş batınca karanlıkla ortalık soğudu
Uzakta gölgeli virânelerde ay doğdu.
Soğuk bir ay ki derin gökte şimdi yükseliyor

⁸³ Bkz. (66) FİKRET, s. 368

⁸⁴ Mehmet KAPLAN, **Tevfik Fikret Devir-Şahsiyet-Eser**, Dergâh Yayınları 6.bs., İst.- 1998, s.147

⁸⁵ Recâizâde Mahmud EKREM, **Bütün Eserleri II** (Haz. İsmail Parlatur, Nurullah Çetin, Hakan Sazyel, MEB Yay., İst.1997, s.366-367

Donuk cebînine baktıkça bir keder geliyor.”⁸⁶

Tahsin Nâhit’in “**Kış Gecesi**”nde ise her yer o kadar karanlık ve soğuktur ki gökte ay bile görünmemektedir:

“Bir kamersiz gece... Her yerde sükûnet, zulmet...
 Bir karanlık gece, yıldızlar hep
 Sanki ezhâr-ı zeheb...
 Yalnız, esrâr-ı leyâli bu sükûnetleri dinler gibidir;
 Ve gelir,
 Ve gelir karşıma bir şi’r-i hakikatle mırıldar mütekeddir, mahzûn!”⁸⁷

Emin Bülent’in “ay”a dair, “ay”a atfettiği şeyler ilginçtir. Onu harabelerin görünmeyen ziyaretçisi olarak tanır ve adetâ onu kişileştirir.

“Kamer, hârâbelerin bir nihân zâiridir
 Ki daima gecikir, nısf-ı leyl olunca gelir.
 Gelir ve gölgeli virânelerde bir şey arar,
 Bütün gidenleri zulmette ayrı ayrı sorar.”

Haşim’in “Şi’r-i kamer” olarak tanımladığı “ay”ı Emin Bülent de aynı şekilde tanımlar:

“Hitâb-ı şi’r-i kamer arza katre katre iner,
 O münzevî dolaşan lahni gölgeler inler”⁸⁸

Emin Bülent Serdaroğlu, bilinen tek düzyazısı olan Bahar Mehtâbı’nda da “ay”ı, güneşe tercih edecek ve “Fakat güneşe söylemezsiniz değil mi? O, ay kadar güzel değil” diyecektir. Tıpkı Hâşim’in bir yazısında “ay”ı güneşe tercih ettiği gibi...

Emin Bülent, “**Bahar Mehtâbı**”nda ailece yenilen bir akşam yemeğinden sonra mehtâbın seyredilmesini anlatır ve ay ile güneşi şöyle kıyaslar:

“Yıldızlar bir gelinin peyrevleri gibi kamerin etrafında parlıyor. Bu nevcivan gelin biraz zaman dinlendi, sonra uykusu geldi. Yavaş

⁸⁶ Bkz.: s.112

⁸⁷ Tahsin NAHİD, **Rûh-ı Bî-kayd**, Tanin Matbaası, İst. 1326 / 1910, s.101

⁸⁸ Bkz.: s.112

yavaş sırma tellerini çıkardı, Marmara'ya, büyük odasına fırlattı. Perdesinin arkasına çekildi, orada büyük gözü bayıldı, bayıldı, yavaş yavaş süzüldü gitti.

Ayın böyle nagehânî çekilmesinden tabiat siyahlar giydi. Ben de artık eve döndüm. Ertesi gün, uyandığım zaman güneş yatağıma kadar sokulmuş, ufak elleriyle saçlarımı okşuyordu... Onun manidar nazarı 'Beni ziyaret etmeyecek misin?' diyordu.

Onun da sarayını gezeceğimi vadettim.

Fakat güneşe söylemezsiniz değil mi? O, ay kadar güzel değil!"

Ahmet Hâşim ise "Ay" başlıklı yazısında güneşin, insanlara bütün çıplaklığıyla gerçekleri gösterdiği için, insanları üzdüğünü belirtir:

"Güneşli kırlarda geçen bir gezinti gününden sonra, akşamüstü eve mahzun ve nevmîd dönmemenin mümkün olmadığını tecrübelerimle bilirim. Güneş, bütün gün insana doğru; fakat acı şeyler söyleyen bir arkadaştır. Onun ışığında eğlenmenin ve mes'ut olmanın hiç imkânı var mı?"⁸⁹

Oysa Ahmet Hâşim, güneşin batmasından, ayın ortaya çıkmasından sonraki manzarayı büyük bir hayranlıkla seyretmektedir. Ayın bu görünüşü onu âdetâ büyüler:

"Nihayet akşam oldu. Karanlık bastı.karşı karşıya oturmuş iki insan, artık yüzlerimizi görmüyor, yalnız seslerimizi duyuyorduk. Birden, arkamızda garip, fısıltıyı andıran bir hışırtı duyar gibi olduk. Başımızı çevirdik. İki büyük fıstık ağacı arasından kırmızı bir ay, sanki yapraklara sürünerek yükseliyordu. Birden etrafımızda dünyanın bütün manzaraları değişti. Sanki Japonyalı bir ressamın siyah mürekkeple çizdiği müphem ve nâ-tamam bir âlem içindeydik. Artık herşeyi serahatle görmek ıstırabından kurtulmuştuk. Etrafımızda, gündüzün bütün uyuz ağaçları yerine zengin bir orman vücut bulmuştu."⁹⁰

Yazının sonunda ise Ahmet Hâşim aya seslenir, onu bir tesellî edici olarak görür:

⁸⁹ Ahmet HÂŞİM, Bize Göre İkdâm'daki Diğer Yazıları (Haz.: İnci ENGİNÜN – Zeynep KERMAN), Dergâh Yayınları, İst. 1991, s.37

⁹⁰ Bkz. (89) HÂŞİM, s.37

“Ay! Ay! Yalancı ay! Zekâdan harap olanları dinlendiren hayâl gibi, güneşten bunalanları da teselli eden sensin!”⁹¹

3.3 Karamsarlık

Şairin Fecr-i Âti tesirinde yazdığı şiirlerden biri, karamsarlık temini işleyen “**Münâcât**” adlı şiiridir. “Münâcât”, kelime anlamı itibariyle Tanrı’ya yalvarma, yakarış demektir. Şiirin başlığına uygun olarak şairin bir yalvarışı söz konusudur.

Münâcât türü Yeni Türk edebiyatında Şinasi’yle beraber muhteva değiştirmeye başlamıştır. Klâsik münâcatta Allah’ın varlığı delil istemeyecek kadar açık ve netken, ilk kez Şinâsi, Münâcât’ında 18.yüzyıl rasyonalistlerinin bir tavrıyla

“Vahdet-i zâtına aklımca şehâdet lâzım”

diyerek muhtevâ olarak köklü bir değişiklik yapmıştır.⁹²

Şinâsi, “**Münâcât**”ının son bölümünde de değişikliklerini sürdürür. Allah’a yalvarma edasının bulunmadığı bu bölümde, yine Şinasi Allah’a hitap eden bir kelimeye yer vermez ve tekrarladığı sorularla kendi kendine konuşur:

“Ey Şinasi, içimi havf-ı ilâhi dağlar
Süretim gerçi güler kalb gözüm kan ağlar
Eder isyânıma gönlümde nedâmet galebe
Neyleyim yüz bulamam ye’s ile afvım talebe”⁹³

Emin Bülent Serdaroğlu’nun “**Münâcât**”ı ise hem şekil hem de konu olarak klâsik münâcât türünden çok farklıdır. Şinasi, Allah’ın varlığına “aklî” delil istediği bölümden önce klâsik münâcâtta gibi Allah’ın kudretinden, büyüklüğünden bahseder; ancak Emin Bülent böyle yapmaz, şiirin başından sonuna kadar Allah’a içinde bulunduğu âdetâ sıkıntıyı, bunalımı, perişanlığı anlatmakta ve bu durumun daha fazla sürmemesi için Allah’a yalvarmaktadır.

⁹¹ Bkz. (89) HÂŞİM, s.37

⁹² Mehmet KAPLAN, “Şinasi’nin Türk Şiirinde Yaptığı Yenilik”, *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar I*, 2.bs., Dergâh Yayınları, İst.2002, s.258

Son derece karamsar bir ruh haletine sahiptir şair. Kendisini mor ve hasta bir menekşeye benzetmektedir. Fecr-i Âticiler için renk ve ışık çok önemlidir. Şiirin başında bu etki görülmektedir. Şiire

“Sürûr-ı fecre küsen hasta bir menekşe gibi
Yabancı şimdi nücûm-ı sürûra ikbalim”⁹⁴

diyerek başlayan şair, hem güneş doğmadan önceki o yarı aydınlık zaman olan “fecd”i, hem de mor menekşeyi kullanmakla renk ve ışığı kullanmaktadır. Mehmet Kaplan’ın ifadesiyle “Varlıklara ve duygulara beklenmedik renk sıfatları vermek, Fecr-i Âticilerin çarpıcı özelliklerinden biridir.”⁹⁵ Bu özellik de Fecr-i Âticilere, Servet-i Fünûn’dan gelen bir özelliktir. Tevfik Fikret’in “**Beyaz Yelken**” şiirinde deniz için “sütbeyaz deniz”, kayalar için “beyaz kayalar” demesi, “**Sabah-ı İyd**” şiirinde “Ufukta ziyâ saçlı bir yığın dilber” ifadesini kullanması söz konusu kullanıma örnektir; ancak bunlardan en çarpıcı olanı, Cenap Şahabeddin’in saat için, saat-i semenfâm (yasemin renkli saat) demesi olmuştur ki, bu durum Servet-i Fünûncuların Ahmet Midhat Efendi tarafından “dekadanlık”la suçlanmasına sebep olmuş ve o döneme damgasını vuran meşhur dekadanlık tartışması başlamıştır.⁹⁶

Emin Bülent ise bu şiirde kendisini menekşeye benzeterak Rabb’ine yalvarmaktadır:

“Küçük menekşeyi öldürme şimdi yâ Rabbi
Bırak! Gubâr-ı haziniyle ölsün âmâlim...”⁹⁷

Emin Bülent, şiirin sonunda bu durgunluğunun günlerine, gecelerine, hattâ tebessümlerine dahi yansımalarını belirtmekte ve bu durumun daha fazla sürmemesini Allah’tan dilemektedir:

“Tebessümümde celî bir futur-ı bî-pâyân
Dilim tehî, gecem âvâre, günlerim vîrân

⁹³ Bkz. (92), KAPLAN, s.260

⁹⁴ Bkz.: s.101

⁹⁵ Bkz. (54), KAPLAN, s.159

⁹⁶ “Dekadanlık” tartışmasıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Birol EMİL, Servet-i Fünûncular ve Dekadanlık Meselesi, İ.Ü. Ed. Fak., TDEB, Mez. T., T.A.M., nr:T524, İst.1958-1959

⁹⁷ Bkz.: s.101

Bırak sürükleme mersâ-yı pür-sükûnuna beni”⁹⁸

“**Şikayetli Münâcâtım**” şiirindeyse şair “**Münâcât**” şiirinden çok farklı bir yerdedir. “Münâcât” şiirindeki gibi içinde bulunduğu sıkıntılı durumdan kurtulmak için değil, dünyada yaşanan kötülöklere, haksızlıklara son vermesi için Allah’a yalvarmaktadır.

Dünyada yaşanan kötölüklerin sorumlusu olarak insanı gören şair, âdeta kederle örölen hayatının bir an önce bitmesini istemektedir. Allah’a bu derdinin âhiret gününe kadar devam edip etmeyeceğini sorduktan sonra, ruhunun artık kederden boğulduğunu belirtir ve Yaradan’dan kurtuluşuna çare ister:

“Mahkûm kalacak mıyız İlâhî
Ta haşre kadar bu dertle böyle?..
Ekdâr ile ruhum oldu mâli
Tahlîsime bâri çare söyle!..
Bir şeye cihanda itinâ yok,
Ekdâra hayatta intihâ yok.”⁹⁹

Bu şiirde insanlara olan güven duygusunu kaybetmiş olan şair

“Mâder bile eylemekte hile,
Bir vak’ayı eyleyip vesile...”

demektedir ve insanın kendi annesinden bile darbe yiyebileceğini belirtmektedir. Şairin annesini henüz dokuz yaşında kaybettiği ve annesini çok genç yaşta kaybetmiş olmasının etkisinden uzun yıllar kurtulamadığı da düşünülürse, şairin bahsettiği darbenin “annesinin kendisini çok erken bir yaşta bırakıp gitmesi” olabileceği düşünülebilir.

Ahmet Hâşim’in de annesini küçük yaşta kaybetmesi onu çok etkilemiş, şiirlerine de yansımıştır; ancak onun annesinden bahsetmesi, Emin Bülent’te olduğu

⁹⁸ Bkz., s. 101

⁹⁹ Bkz., s. 113

gibi sitem yollu değil, daha çok çocukluğunda annesiyle geçirdiği güzel günleri özlemle anma şeklindedir. “Sensiz” şiirinde,

“Annemle karanlık geceler bazı çıkardık
Boşlukta denizler gibi yoklu ve karanlık
Sessiz uzatır tâ ebediyyetlere kollar...
Gûya o zaman bildiğimiz yerdeki yollar
Birden silinir, korkulu bir hisle adımlar,
Tenhâ gecenin vehm-i muhâlâtını dinler...”¹⁰⁰

diyerek âdetâ o günlere dair anılarını tazelemektedir.

Emin Bülent, bu şiirinde insanın düşünebileceği, yapabileceği kötülöklere akıl sır ermeyeceğini ve insanın bu yönüyle hayvanlardan bile daha alçak seviyede olduğunu belirtir. İnsanların altını, gümüşü ilâh sandıklarını belirterek onların ne derece yoldan çıktıklarını ve maddî değerlerin manevî değerlerin önünde yer aldığını anlatır:

“Hiç akli cihâne ermez insan,
Bin kerre akıllı ondan hayvan.
Altın, gümüşü ilâh sanırlar,
Pis madeni bir penah sanırlar”¹⁰¹

Bu dizeler en azından anlam ve içerik olarak Abdülhak Hâmid’in Finten adlı tiyatro eserinde geçen “Bankalar mabed, para mabud” sözünü hatırlatmaktadır. Toplumun uğradığı ahlâki çöküntü Hâmid’i olduğu gibi Emin Bülent’i de isyan ettirmiştir.

Bu şiirde şair kadınların da oyuncak gibi kullanıldıklarını ifade eder, onun kadının bir eşya gibi kullanılmasına olan tepkisi ise Mehmet Âkif’i hatırlatır:

“Dünyada zenan akıllı amma,
Baziçe-i merdümandır onlar”

¹⁰⁰ Bkz. (71), HAŞİM, s.111

¹⁰¹ Bkz., s.114

Kadınların toplumda bir eşya gibi kullanılmasına Fikret de tepki göstermiştir. O bu tepkisini,

“Elbet zelîl olursa kadın alçalır beşer” diyecektir.

İnsanların kendilerine bırakılan emanete ihanet ettiklerini belirten şairin bu emanetten kastı doğruluk, dürüstlük olsa gerektir. O, insanlığın bu durumundan o kadar muzdariptir ki çizdiği söz konusu tablonun değişmemesi hâlinde yaşamayı anlamlı görmemekte ve Yaradan’a canını alması dileğinde bulunmaktadır:

“Tekrar gelemese arza rahat
Et bâri harâb bütün zemini
Emniyyete ettiler hiyanet,
Al nezdine bâri sen Emin’i.”

Emin Bülent’in muhtemelen *Genç Kalemler*’in kendisine “**Kin**” şiirinden dolayı altın saat ile kordon armağan etmelerinin hemen ardından yazdığı ve *Genç Kalemler*’e ithaf ettiği “**Kendi Kendime**” isimli şiirinin temi de karamsarlıktır. Şiirin ilk mısrasında, kendisine “ey fâni” diye hitap eden şairin bu ifadeleri şairin şiir boyunca devam edecek olan ölüm korkusunun da bir işaretidir. Ölüm, sanatın ve dolayısıyla edebiyatın, cazibesini hiç yitirmeyen konularındandır. Yine ilk mısrada, kendisine ağlamayı emreder ve bu ağlamasının kendisine başka bir âlem açacağını söyler. Fecr-i Âti döneminde yazıldığı anlaşılan bu şiirde, “gece”nin yine önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Zirâ şair, gecenin her derde alışık olduğunu belirtir:

“Bir inkisâr-ı tahassüsle ağla ey fâni
O gözyaşın sana bir başka asûmânı açar!..
Şu kimsesiz gece her derde âşinâ, yalvar,
Leb-i gurûr ile rîk-i memâtı takbîl et.
Perî-i leyle garibâne terk-i râz eyle...”¹⁰²

¹⁰² Bkz.: s.116

İkinci kıtada ise ölüm fikri ve korkusu şairi iyice sarmıştır. O, herşeyin bir gün biteceğinin farkındadır:

“Nazarlarında yanan nûr-ı sanîhat elbet
Harâbelerde açan bir şükûfe hüznüyle
Fenâ-pezir olacak, belki bir gün en vâhî
Emellerin bile bî-tâb ü bî-nasib ölecek...”¹⁰³

Ölümlle ilgili bu düşüncelerini sıralayan ve karamsarlığını ifade eden Emin Bülent, daha sonra, ilerleyen yaşlarda herşeyin kendisine ölümü hatırlatacağını belirtir ama bunun bir takdir olduğunu söyleyerek kendini avutmaya çalışır:

“Şikâyet etme, figân etme, akıbet takdir
Fer-i zekânı leyâl-i mezara sevkedecek.
Ve bir zaman olacak
Güneşli dalların üstünde ilk açan yaprak
Şikeste pencerelerden giren ziyâ-yı bahar
Nasılsa lâne-i tenhaya uğrayan kuşlar
Ale-d-devam sana yalnız ölüm düşündürecek.”

Emin Bülent’in Fecr-i Âti etkisinin en yoğun olarak görüldüğü şiirlerinden biri “**Menfi**” şiiridir. Şiire yalnızlık ve bunun sonucu olarak şiidetli bir karamsarlık hâkimdir. Şair şiire,

“İşte akşam... Yine zulmet, yine yokluk, yine nisyân,
Sonra akşamlara mahsus o müebbed hicrân,
Lâcivert eski semâ, sessiz ipek şeb-pereler,
Sonra bülbülleri kaçmış, düşünen meşcereler.”¹⁰⁴

mısralarıyla başlar ve böylelikle son derece karamsar bir atmosfer ortaya koyar.

¹⁰³ Bkz.: s. 116

¹⁰⁴ Bkz.: s. 81

Şairin özellikle Fecr-i Âti döneminde kelime hazinesinde önemli bir yere sahip olan akşam ile karanlık anlamındaki zulmet, zalâm kelimesini şiir boyunca sık sık kullandığı görülmektedir.

Şair, “İşte akşam...” diyerek şiire başlamaktadır. Ahmet Hâşim’in de benzer şekilde ‘akşam’a vurgu yaparak başladığı şiirleri vardır. Örneğin “**Son Saat**” şiirine,

“Akşam, ufukta beldeler eylerken işti’al
Örter cebîn-i neş’eyi bir hüzn-i bîsebeb”¹⁰⁵

diyerek, “**Nehir Üzerinde**” şiirine ise yine,

“Akşam... Sarı bir hasta semâ.Bir gam-ı meçhûl...
Sisler gibi tutmuş yine sahilleri Eylül,”¹⁰⁶

diyerek başlar.

Şiirin başlığından da anlaşılacağı gibi şair kendisini sürgün edilmiş bir kişi olarak görmektedir. Kendisiyle gecenin karanlığı arasında ilişki kurmaktadır:

“Ben ve zulmet... Ben, o zulmetlere düşmüş menfi,
Leyl.. O öksüzlere tesliyet olan kalb-i hâfi.”¹⁰⁷

Şiirin ilerleyen kısımlarında şairin geçmişte yaptığı hatalardan dolayı duyduğu pişmanlıkları ifade ettiği görülmektedir. Ancak, şairin bu şiirini on altı yaşında yazdığı da dikkate alındığında, bu kadar genç birinin çok hata yapacak kadar geçen bir ömrünün olmadığı düşünülebilir; ancak elbette netice itibariyle sanat bir yaratıdır. Sanatçıların eserlerinde anlattıkları şeyleri yaşamaları şart değildir, aslanan onların farkındalığı yakalamaları ve yaratı yeteneklerini ortaya koyabilmeleridir. Sanatçılar Çocukluğuna duyduğu özlemi de dile getiren şairin bu yönden de yine Ahmet Hâşim’le benzerlikler taşıdığı görülmektedir:

“Ben de aldandım, evet ben de çok kavruldum,
Nûr zanneylediğim yerde ateşler buldum.
Bundan on yıl kadar evvelki küçük, nazlı çocuk,

¹⁰⁵ Bkz. (71), HAŞİM, s.178

¹⁰⁶ Bkz. (71), HAŞİM, s.120

¹⁰⁷ Bkz.: s. 81

Eski yaldızlı hayâlâtına dön, bak o soluk
 Âh ölmüş gibi rü'yaları yaşlarla unut
 Kendi hicrânını şair yine kendine uyut!
 Gece bî-ufk u hudud, işte muazzam müthiş
 Sanki zulmetleri nisyân gibi bir el germiş.”¹⁰⁸

Ahmet Hâşim ise “**Hazân**” isimli şiirinde, ‘ay’a seslenerek çocukluk yıllarına atıf yapmaktadır:

“Ey eski kamer, sen bizi elbette bilirsin!
 Annemdi o nûrunda gezen zıll-ı mehâsin,
 Bendim o çocuk, bendim o simâ-yı tehayyür,
 Bir gün ki hazân ufka kızıl dalgalı bir nûr,
 Bir kanlı ziyâ haşrediyorken, onu bir yed,
 Bir bâd-ı haşîn aldı o rüy’ayı müebbed.
 On beş sene evvelki hakikat hep o gündür”¹⁰⁹

Sadece geçmişi hatırlamak noktasında değil, kullanılan kelimeler noktasında da Hâşim’le Emin Bülent arasında benzerlikler görülmektedir. Alıntılanan mısralara bakıldığında, ortak kelimelerin fazlalığı dikkat çekicidir: nur, ateş, çocuk, rüya, ufuk, zulmet Bu, elbette her ikisinin de Fecr-i Âti şairi olmasıyla ilgilidir.

Karanlığın üzerindeki etkisinden bahseden şair, bazen kendisinin ‘inkâr’a kadar gittiğini ifade eder ki bu Emin Bülent’in başka şiirlerinde hiç olmayan bir durumdur. Gece ile konuşmaya başlayan şair, bu inkâr düşüncesinden onu sorumlu tutar:

“Çıldırır, bazı da ben şüpheli münkir kalırım.
 Âh o matemlerimin tesliyet-i sâkitesi,
 Âh sen, sen gecenin tatlı müellim nefesi.
 Bazı niçin bana bir yokluğu söyler gibisin,
 Bazı niçin sırttır hasta cebânimde sesin?”¹¹⁰

¹⁰⁸ Bkz.: s. 82

¹⁰⁹ Bkz. (71), HAŞİM, s. 114

¹¹⁰ Bkz.: s. 82

“Gece” ile konuşmayı sürdüren şair, hassâsiyetini daha önce de gösterdiği vatan konusuna birkaç mısrayla da olsa değinir. Annelere seslenir ve çocuklarına giden babalarının nerelerde olduğunu anlatmalarını ister:

“Ey leyâl, söyleyiniz, gamlı leyâl-i esrâr,
Söyleyin sizde neler gizli, ne mâtemler var?
Söyleyin memleketinden sürülen cepheleri?
Söyleyin yavrusu açken dilenen anneleri...
Söyleyin sisli denizlerde ömürlerce gezen
Kumlu sahillerde çocuklar bırakıp gitmiş iken,
Gelmeyen, beklenen başları siz söyleyiniz.
Söyleyin zevceler, evlâtlara siz, belki deniz
Sonra yollar deyiniz, kal’ada, menfâlarda,
Ağaran saçlara va’d eyleyiniz bir ferdâ”¹¹¹

Şair, annesinin ölümünü anlattığı mısralarda ise çok küçük yaşlardan beri “menfi (sürgün edilmiş)” olduğunu anlatır:

“Bir gurub vakti ninem öldü, kırıldım, kaldım,
Âh vahşiydi, acıklıydı, benim feryâdım!..
Bana başlardı o günden beri bir ömr-i hâfî,
Artık öksüzdüm, evet bir küçük, öksüz menfi!..”¹¹²

Annesini veremden dolayı kaybeden Emin Bülent’in, o günleri hatırladığındaki isyan dolu ifadeleri, Abdülhak Hâmid’in, eşini aynı sebepten kaybedişinin ardından yazdığı “Makber” şiirindeki ifadeleriyle benzerlik gösterir.

Hâmid, “Makber”de,

“Yâ Rab öleyim mi, neyleyim ben?
Ayrı yaşayayım mı sevdiğimden?
Verdin bana böyle bir musîbet,
Ettin beni düşmen-i muhabbet.

¹¹¹ Bkz.: s. 82-83

¹¹² Bkz.: s.83

Yâ bir kulu sevmiyor musun sen?
 Yâ böyle ölüm değil mi erken?
 Hiç bulmamak üzere gâib ettim,
 Mecnûn gibi ben onu severken.
 Yok yok! Bunun ihtimâli yoktur,
 Kalbin o kadar mecâli yoktur.”¹¹³

diyerek, eşinin ölümü kabullenemeyip isyan ederken Emin Bülent de

“Ah... Ey annem, beni duydun mu karanlıkta aceb
 Seni zulmette ararken deli, vahşi, bî-hâb..
 Seni zulmet, yine ben bir dîl-i şefkat sanırım,
 Annemin yıldızını gökte münevver tanırım.
 Kim bilir belki de.. Âh istemem artık yetişir,
 Hep zehirdir bana bunlar, bana, âh hepsi zehir!..
 Ey derin hikmet-i ulviyye günâhım ne idi?
 Ey ölüm, kavradığın hasta verem annem idi.”¹¹⁴

demektedir.

Hâmid’in “Makber”de isyanından sonra, pişmanlık duyduğunu ve Allah’a sığındığını, inkârdan kurtulduğunu ifade ettiği,

“Andıkça seni büyür hayâlim;
 Bir fecr-i azîm olur leyâlim.
 Nâmın ne kadar enîs-i cândır?
 Feryâdım ile sana revândır.
 Allaah... derim, gelir mecâlim;
 Allaah... derim, biter zevâlim.
 Tahrikî ile uçar bu savtın,
 Gamdan ne kadar kırılrsa bâlim.”¹¹⁵

¹¹³ Abdülhak Hâmid , **Bütün Şiirleri 2 Makber, Ölü, Hacle, Bâlâdan Bir Ses, Vâlidem**, Haz. İnci Enginün, Dergâh Yay., 2.bs., İst. 1997, s. 43-44

¹¹⁴ Bkz.: s. 83

¹¹⁵ Bkz. (113) HÂMİD, s. 129

mısraları gibi, Emin Bülent de dualar sayesinde teselli bulunduğunu ifade eder. Dualar sayesinde kalbinin huzura kavuştuğunu ifade eder:

“Buldu... Kalbim bilmem neye müteselli oluyor?
 Oh, kalbim o dualarda tesellî buluyor.
 Ey duâ, şimdi anlıyorum ne ulvîsin sen!
 Ey münâcât-ı mukaddes, ne tesellisin sen!
 Anlarım şimdi denizlerde, telâtuamlarda
 Yırtılan yelkenin altındaki eller niçin
 Yükselir? Sonra da çöllerde garîbâne, cüdâ
 Kârbanlar neye açken, o senin dâd-ı hüdâ
 Manevî dest-i teselline boş eller uzanır,
 Anlarım şimdi bu fâni beşeriyet her asır
 Neye mâ’bedlere koşmuş ve düşüp yalvarmış,
 Anlarım şimdi dualarda teselli varmış,
 Anlarım şimdi karanlıkta gözüm görmez iken,
 Neye bir hiss-i duâ gamla doğar kalbimden”¹¹⁶

Emin Bülent’in karamsarlık, uzaklaşma, yalnız kalma arzusunu işleyen şiirlerinden biri de “**Çöller**” isimli şiiridir. Şerif Aktaş’a göre bu şiir, mekân ve zamandan uzaklaşma arzusunun şiirle ifadesi olarak yorumlanabilir¹¹⁷. Mehmet Behçet Yazar ise bu şiirin, II. Meşrutiyet’e denk gelen yılların hürriyetten yoksun havası içinde, bu havadan kurtulmak isteşişin ifadesi olduğunu belirtir¹¹⁸.

Şair bu şiirine de, tıpkı “**Menfi**” şiirinde olduğu gibi “**Çöller**” şiirine de Fecr-i Âti için çok önemli bir zaman dilimi olan “Akşam”ı vurgulayarak başlar. Emin Bülent, çölü ağlayan bir insana benzetir:

“Akşam... Yine sahrâdan esen çöl sesi ağlar.
 Hüznüyle sükûniyle iner leyl-i ziyâdâr..

¹¹⁶ Bkz.: s. 84-85

¹¹⁷ Bkz. (20), AKTAŞ, s. 381

¹¹⁸ Bkz. (32) YAZAR, s. 71

Bir samt-ı fenâ, gizli bir âheng-i peyâpey
 Baygın gibi, rü'ya gibi, ölmüş gibi herşey.
 Baygın gibi, rü'ya gibi, tenhâ sarı kumlar,
 Bir ketm-i fecaatle durur nefhâ-i esrâr.
 Akşam, düşünür hüzn-i garîbiyle bütün çöl..”¹¹⁹

Fecr-i Âti edebî topluluğunun ilk başkanı olan Fâik Âli Ozansoy’un “Çöllere” şiirinde ise Emin Bülent’inkinden farklıdır. Fâik Âli, şiirinde sevdiğinden ayrı düşmüştür. Bu ayrılığın derdiyle yanıp tutuşmaktadır:

“Ayrı düştük... Bende artık zevk-i dünya kalmadı,
 Kapkaranlıktır hayâlim, şevk-i hülyâ kalmadı;
 Varlığın manası yoktur, fikr-i ferdâ kalmadı...
 Bî-vefâ dünyada sensiz kaldığım günden beri
 Bir çölün seyyahıyım, şaşkın, perişan, serseri.”¹²⁰

Fâik Âli Ozansoy, bu ayrılığın verdiği acıyla, kendisini çaresiz bir şekilde çöle düşmüş, hiçbir çıkış yolu olmayan bir insana benzetir:

“Her ne hissetsem beyâbanlarda fecr-i derbeder
 Kimsesiz çöllerde bilmezsin ne öksüzdür ne seher,
 Ay nasıl pâyânı yok bir hüzn ü rikkat haşır eder...
 Çöl, bütün çöl, gök, deniz çöl, âh asıl çöl şimdi ben:
 Farkı yoktur kalbimin çöllerde bir virânedem.”¹²¹

“Çöllere” isimli şiire sahip Fecr-i Âti şairlerinin en önemlisi Ahmet Hâşim’dir. Hâşim’in çizdiği çöl manzarası ise, daha soyut olması ve içerdiği kelimeler yönüyle Emin Bülent’inkiyle benzerlikler taşımaktadır:

“Bir ufk-ı tehî, bir gece, binlerce sitâre,
 Samt-ı ebediyetle bakar hâb-ı bahâre...”

¹¹⁹ Bkz.: s. 94

¹²⁰ Bkz. (57) AKYÜZ, s. 430

¹²¹ A.g.e., s. 431

Bir kaafîle, üç beş deve âheste ilerler,
Tâ önde gider gölgeli bir şekl-i mükedder;”¹²²

Benzer bir manzaraya Emin Bülent’in şiirinde de rastlanmaktadır. Hâşim’in şiirinde âheste ilerleyen kervan, Emin Bülent’in “Çöllere”inde çadırlarına dönmektedirler:

“Yorgun develer haymeye tenhâca dönerler,
Ezgin, deve üstünde uyuklar bedevîler...
Bir yâd-ı nübüvvet gibidir çöldeki kervân,
Binlerce yıl evvelki sükûn, âtil u uryân,
Kavrulmuş alınlarda gezer bir sem-i rüya
Her dîdeye bir cennet açar çan sesi gûyâ.
Bir çan sesi zulmette tazarru gibi mağmûm,
Irmakların elhânı kadar hüzn ile mefhûm..
Bir ses ki çorak çöllere gufrân ile çağlar,
Bir ses ki kevâkible gülüp leyl ile ağlar..”¹²³

Emin Bülent, içinde bulunduğu durumdan o kadar sıkılmıştır ki “gece”ye sığınmaktadır:

“Âh ey geceler, ey çölün ufkundaki esrâr!
Ey gülleri zehriyle yakan çöldeki rüzgâr!..
Âh ey gece!”

Ahmet Hâşim’in “Çöllere” şiiri “Şi’r-i Kamer” serisinde yer almaktadır. “Şi’r-i Kamer” serisinin en önemli özelliği ise onun hatıralarından oluşmasıdır. Oysa Emin Bülent’in “Çöllere”i hatıralardan ziyade içinde bulunulan karamsar ruh hâletini yansıtmaktadır.

Emin Bülent, döneminde Ahmet Hâşim’in ve genelde sembolistlerin kullandıkları renkleri ve daha önce de bahsedilen, Servet-i Fünûn’dan gelen bir

¹²² Bkz. (71), HAŞİM, s.118

¹²³ Bkz.: s. 94

özellik olan varlıklara alışılmışın dışında özellikler ve sıfatlar verme özelliğini bu şiirde de sık sık yapar:

“Bir **pembe** tereddütle uyur gölgeler elvân”
 “Gûya dağılır **pembe** şafaktan kelebekler...”
 “Bir **kîn-i ziyâ**, zâlim inen **kahr-ı harâret**”
 “**Yanmış** kayalar, baygın uzanmış **sarı kumlar**”
 “Raksân ü harfîrî uçuşan **mavi** sinekler”
 “Mes’ud, gecenin nûr uyutan **kalb-i siyâhı**”
 “Göllerde gezen bir kuğunun **tayf-i beyâzı**”
 “**Hain** güneşin nûru solan gülleri yaktı.”
 “Çöl... Şimdi susan bâdiyenin kanlı semâsı”
 “Mahrûm, uzayan kumların **ateşli ziyâsı**”
 “Rüzgâr düşünen **pembe** dikenlerde sayıklar”
 “**Yorgun** develer yolda ilerlerken uyuklar.”

Emin Bülent, şiirinde akşam vakti çöllerde vahşî hayvanların hareketlerini tasvir eder:

“Sâhilde yeşil, korkulu timsahlar uyuklar..
 Kaplanların otlarda sinen gözleri parlar..
 Filler geçer akşam su başından sürülerle..
 Dağlarda çakallar uluşur uzlet-i leyle”

Şair, şiirin son bölümlerine doğru ülkenin içinde bulunduğu durumun iyice kötüye gidişini, verimli toprakların çölleşmesine benzetir:

“Yaşlanmış ağaçlarda hayat alçalıyordu.
 Göller, dereler şimdi çorak, boş kalıyordu.
 Hain güneşin nûru solan gülleri yaktı..
 Artık kuru vâdiye esen nefha sıcaktı..
 Bî-sâye kalan son korunun hasta kadidi..
 Bir mevt-i elîmin büyüyen samt-ı medîdi..
 Heyhât aradan birçok asırlar daha geçti..

Arzın daha alçaldı biraz kuvvet-i ceydi.
 Artık, derelerden su çekilmiş, ufuk ölmüş..
 En son fidanın yaprağı tenhâca dökülmüş.
 Hayvanlar uzak, münbit ekâlîme çekilmiş,
 Rüzgârla sıcak kumlar esip izleri silmiş..”¹²⁴

Emin Bülent “**Hâcer ve İsmâil**” adlı şiirinde “Zemzem” kıssasını anlatmaktadır. Mehmet Behçet Yazar, bu manzumenin “hürriyet iştîyakının sonsuz bir yanışı” olduğunu ifade eder.¹²⁵ Bu kıssa eski Türk edebiyatında da sık sık anlatılan ya da telmih yapılan bir kıssadır. İslâm inancına göre Hz. İbrahim, Hz. Hâcer ile evlenir. Hz. Hâcer’i ve ondan olan oğlu İsmail’i diğer eşi Sâre’den korumak için Mekke’ye getirir ve içi hurma dolu bir kırbayla buraya bırakır. O dönemde kimsenin olmadığı burada Hz. Hâcer, İsmail’i emzirir, kendisiyse kırbadaki suyu içer. Su bitince hem Hz. Hâcer, hem de İsmail çok susarlar. İsmail, susuzluktan çırpınmaya başlar, Hz. Hâcer ise ona su bulmak için Safâ ve Merve tepelerine yedi kez koşar. Merve tepesine son çıkışında İsmail’in bulunduğu yerde kanadıyla yeri kazan dört büyük melekten Cebrâil’i görür. Cebrâil’in kazdığı yerden su çıkar. Hâcer bir taraftan suyun etrafını kumla çevirirken diğer taraftan kırbasını suyla doldurur. Bu suyun “zemzem suyu” olduğuna inanılır.¹²⁶

Şiir yine Fecr-i Âticiler için çok önemli olan “semâ, çöl ve ay ziyâsı”yla başlar. Şiirin bu bölümünde şair, yıllardır yağmur yağmayan, ıssız, kimselerin bulunmadığı âdetâ kuş uçmaz kervan geçmez bir çöl manzarası tasvir etmektedir. Bu ıssız çölde Hz. Hâcer ve oğlu İsmail aç ve susuzdurlar:

“Semâ ve çöl... Çölün üstünde bin nücûm eriyor,
 Son ay ziyâsı nihân ufka bir hüzün veriyor.
 Bütün bu çölde ne bir yol, ne bir garib insan,
 Muhîte korku veren bir sükût-ı mechûlât...
 Bu hâk-i âteşe yıllarca düşmemiş bârân,
 Bütün bu çölde ne bir yol, ne bir garib insan,

¹²⁴ Bkz.: s. 97

¹²⁵ Bkz. (32) YAZAR, s.71

¹²⁶ İskender PALA, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Akçağ Yayınları, Dördüncü Bs., Ank., s.581

Kesik ve nadir esen bir cehennemî rüzgâr ,
 Ne bir çadır, ne de bir çan sadâsı bir yol arar.
 Mesâfe, böyle, mesâfât-ı bî-nihâyet uzar,
 Ağır ağır gerinir ufka bir sükûn-ı mezar...”¹²⁷

Rüyasında bir meleğin ve Hz. İbrahim’in yardımıyla yerden su yükseldiğini gören ama uyanıp bunun bir rüya olduğunu anlayan Hâcer, Allah’tan ümidini kesmez:

“Eğer ölürse... Bu bir his ki nâgehân büyüdü
 Kırıldı, öldü, merâretle düştü, diz çöktü...
 Uçuk dudakları hummâ içinde kavrulmuş,
 Sönük nigâhı muazzam semâya doğrulmuş,
 O, böyle hayli zaman ağlayıp sükût etti.
 Bu, hasta kalbine bir tâbe-i felâketti...
 Ve sonra etti bu efkârı bol bulup teb’îd,
 En az ümîd olunan yerde en kavîdir ümîd”¹²⁸

Emin Bülent, İsmail’in durumunu anlattığı mısralarda yine Servet-i Fünûn’dan kalan bir özellik olarak, ilginç sıfatlar kullanır. Güneş için “kasvetli bir güneş”, serinlik için “pembe serinlik” diyerek yapar bunu:

“Yayıldı kumlara bir tatlı sâha-i la’lin,
 Silindi titreşerek her sitârenin nûru,
 Uzakta çöllere kasvetli bir güneş doğdu.
 Gerindi pembe serinlikte ufk olup bîdâr
 Düşündü boş, sarı alnıyla sanki boşluklar..
 Fakat kesik kesik ağlardı şimdi İsmail,
 Bu bir sadâ-yı müellim, bu bir sadâ-yı alîl
 Sayıklıyor gibi bir ses, sönen firak-i memât,
 Gözünde kalmamış artık bir iltimâ-yı hayât.

¹²⁷ Bkz. : s. 89

¹²⁸ Bkz. : s. 91

Soluk dudakları morlaştı, çatlıyor, yanıyor,
Çocuk fenâ, ölecek, bî-himâye kıvranıyor.”¹²⁹

Bu duygu ve düşüncelerle yaklaşan ölümü bekleyen Hâcer, o mucizeye tanık olur ve çocuğun ayaklarının değdiği yerlerden zemzem suyu fişkirir:

“Fakat çocuk çabalarken mübârek ellerinin
Bütün dokunduğu yerler su doldu, bâdiyenin
Çorak zemînine zemzem gani gani akıyor,
Çocuk bu mü’cizeden bî-haber gülüp bakıyor
Ve şimdi nerden olup böyle nâgehân peydâ,
O türlü kuşlar uzaktan gelip uçuşmakta..

Fakat bu kuşları gördükte hazret-i Hâcer
Erişti oğluna ölmüş sanıp hemen muğber,
Ve baktı, gördü ki yerden akar durur zemzem,
Ve gördü şimdi su ister semâda kuşlar hem.
Ve gördü oğlu güler hem su isteyip bekler,
Eğildi, sundu o Zemzem’den oğluna Hâcer...”¹³⁰

Şairin bu şiiri 9 Ekim 1324’te (1908) yazdığı dikkate alındığında, bu tarihlerde ülkenin içinde bulunduğu durumdan bunalan şairin, darda kalan Hz. Hâcer’i ve oğlunu kurtaran zemzem suyu gibi, ülkeyi de içinde bulunduğu durumdan kurtaracak bazı şeyler beklemiş olabileceği düşüncesini taşıyanlardan biri olan Mehmet Behçet Yazar, onun “Çöller” şiirini yorumlarken, söz konusu şiiri “II.Meşrutiyet’in boğucu havası” içinde hürriyet arzusuyla yazdığını belirtir.¹³¹ Ancak şiirin 1908 yılında yazıldığı göz önüne alındığında böyle bir değerlendirmenin pek de doğru olmadığı ortaya çıkacaktır; zira bu dönem daha Meşrutiyet’in ilk aylarıdır ve bilakis ülkede geçici bir özgürlük havası esmektedir.

¹²⁹ Bkz. : s. 92

¹³⁰ Bkz. : s.93

¹³¹ Bkz. : s.31

3.4 Vatan

Emin Bülent'in önemli şiirlerinden biri "**İstanbul**" adlı Vatan temini işlediği şiiridir. Şiirlerinin tamamını yayımlamayan Emin Bülent'in tarihi tespit edilemeyen şiirlerinden biri de bu şiirdir; ancak İstanbul'la ilgili kaygılarından yola çıkarak şiirin İstanbul'un işgal yıllarında yazıldığını söylemek mümkündür.

Şiir, belli yönleriyle Tevfik Fikret'in "**Sis**" şiiriyle benzerlikler taşımaktadır. Tevfik Fikret'le Emin Bülent'in Galatasaray Lisesi mezunu olmaları, aynı edebî birikimi almış olmaları ve Emin Bülent'in en çok örnek aldığı şairlerden birinin Tevfik Fikret olduğu da düşünüldüğünde bu benzerliğin normal olduğu ortaya çıkacaktır. "**İstanbul**" şiirinin birinci mısrası olan

"Bizans'ın üstüne düşmüştü sisli bir mehtâb"

mısrasında geçen "sis" kelimesi, Emin Bülent'in – en azından şekil itibariye- "**Sis**" şiirinden etkilenmiş olabileceğinin bir göstergesidir. Her iki şiire de karamsarlık hâkimdir.

Şair, şiirde İstanbul'un öyküsünü anlatmaktadır. Şiirin başlarında Bizans'ın İstanbul'a sahip olduğu dönemi gözlerinin önüne getiren şair, daha sonra İstanbul'un fethini anımsamakta ve kendinden geçmektedir:

"Tutuştı, söndü büyük râ'selerle bir mahşer,
Dirildi kalkanı, gürzîyle tunçtan askerler
Uyandı safha-i şi'rimde eski insanlar
Işıқта parladı heybetle şanlı kalkanlar.
Duyuldu safların üstünde girîv-i cidâl
Dolaştı aks-i sadâlarla sonra bir velvâl
Bütün bu başların üstünde sanki nûr-ı kamer
Bu halka emreden ölmez, cesîm bir miğfer
Ve ben bütün görüyordum ketîbe-i akvâm
Ağır ağır geçiyordu müşevveş ü bî-fâm

Birer birer geçiyordu önümden fâtipler”¹³²

Şeklen benzerlikler olsa da içeriğe bakıldığında Emin Bülent’le Tevfik Fikret’in İstanbul’a çok farklı yönlerden baktıkları görülecektir. Fikret’e göre İstanbul “güzel fahişe”dir; oysa Emin Bülent’e göre İstanbul, temiz şehirdir. Mehmet Kaplan’a göre “Sis” şiirinde “Fikret’in kötümserliği, İstanbul’un maddî, manevî bütün varlığına karşı duyulmuş kuvvetli bir nefret hâlinde kendini göstermektedir.”¹³³ Oysa Emin Bülent’in İstanbul’u böyle değildir. Ona göre İstanbul değerlidir. Tarih, din, Türklük gibi kavramları önemseyen Emin Bülent’in bu bakışında şüphesiz bu kavramların da etkisi vardır.

“Ve ben bütün görüyordum yakında emr-i hücum
Uzakta Türk’e yenilmiş kaçan ketîbe-i Rûm,
Semâda sayha-i heycâ, ufukta bin millet
Ağır ağır ediyordu mezarına avdet.”¹³⁴

Muhtemelen, Emin Bülent’in bu şiiri yazdığı dönemdeki siyâsî şartlardan dolayı İstanbul’un yeniden kaybedileceğinden endişe etmektedir. İstanbul’un yeniden düşman eline geçme ihtimâli onu ve İstanbul’u alan sultanı üzmektedir:

“Derin derin geliyor ses siyâh saraylardan
Leyâle ağlıyor altın bakışlı bir sultan
Siyah gözündeki yaşlar sesinde belli onun
Döker leyâle büyük bir kitâbe-i mahzûn
Uzakta eski Bizans’ın kefenlenen sûru
Ölümlü mâtemi dikkatle dinliyor sanki
Ve kim bilir o bürücun sımah-ı mehcûru
O seste sayha-ı ecdâdı dinliyor sanki!”¹³⁵

Emin Bülent’in henüz on altı yaşında Galatasaray Sultanîsi’nde öğrenciyken yazdığı “**Hâtif Diyor ki**” isimli şiir, Tevfik Fikret’in bazı şiirleriyle benzerlikler taşımaktadır. Belirtmek gerekir ki Emin Bülent’in millî meselelerdeki

¹³² Bkz. : s.120

¹³³ Bkz. (54), KAPLAN, s. 110

¹³⁴ Bkz. : s.120

¹³⁵ Bkz. : s.120

hassasiyetinin en açık göstergelerinden biri, lise yıllarında yazdığı söylenen¹³⁶ bu şiidir. “Vatan” temini işlediği bu şiiirde ülkesinin geleceğinden kaygı duyan bir gencin feryadı ve isyanı vardır. Görünmez bir gücün kendisine seslenişini anlatan şair, bu manevî sesin kendisi üzerindeki etkisini öfkeli ve esaret altındaki bir aslanın isyanına benzetir:

“Ağır demirlerin altında inleyen, dargın,
Ateş bakışlı bir arslan; gazûb ü pür hiddet,
Çölün ve Atlas’ın ufkunda kükremiş bir ses,
Nasil mahûf sedâsiyle haykırır... bîkes...
Silinmeyen ebedî bir vekarla, pür-isyan
Nasil demirlere vahşetle saldırırsa; çıkıp
Şu hâb içindeki ensâle şimdi sen de gazûb
Görün, diyor bana bir ses; o ses hadîd, asabî
O ses hadîd, acı, arslanların sedası gibi”¹³⁷

Arslan motifi Yahya Kemâl’in de kullandığı bir motiftir. Daha çok ülkenin içinde bulunduğu durumdan dolayı, “devlet”le özdeşleştirilen “arslan”, Emin Bülent’in şiiirlerinde sık sık karşımıza çıkar. Yahya Kemâl, Millî Mücadele günlerini anlatırken, Atatürk önderliğindeki millî güçlerin, plânlı bir şekilde düşmana son darbeyi vurduğunu şöyle anlatır:

“Fakat İstiklâl’i bekleyenler Kars’ta, Birinci İnönü’de, İzmit’te, Sakarya’da bütün millî muzafferiyetlerimizde yanılmadıkları gibi bu defâ da yanılmıyorlar, idrâk ediyorlar ki: Arslan gerilir de öyle atlar ve öyle muzaffer olur.”¹³⁸

“Arslan” motifine ve millete direniş telkininde bulunma, silkinme örneklerine İstiklâl Marşımızın şairi Mehmet Âkif’te e rastlamak mümkündür. Zira, o “Kahraman Askerlerimize Armağan” ettiği “Cenk Şarkısı” isimli şiiirinde

“Ey, vatanın şanlı gazâ mevkibi!

¹³⁶ Sadeddin Nüzhet ERGUN; *Türk Şairleri*, C.III, s.1232

¹³⁷ Bkz. : s. 124

¹³⁸ Yahya KEMÂL, “Arslan Gerilir de Öyle Atlar, *Eğil Dağlar*, İst. Fetih Cemiyeti Yay., 5.bs., İst.1975,s. 266.

Saldırınız düşmana arslan gibi.
 İşte Hüdâ yâveriniz, hem Nebî.
 Haydi gidin, haydi... Uğurlar ola.”¹³⁹

demektedir..

Daha yakın döneme geldiğimizde de silkinme çağrılarının devam ettiğini görmekteyiz. Yıllar sonra Necip Fâzıl Kısakürek de aynı çağrıyla yapacak, “Sakarya Türküsü”nde,

“Yol onun, varlık onun, gerisi hep angarya...
 Yüz üstü çok süründün, ayağa kalk Sakarya!”¹⁴⁰

diyecektir.

Emin Bülent’in edebiyat dünyasında adının duyulmasını sağlayan ve Girit müslümanlarına ithaf ettiği “Kin” şiirinden önce yazılan bu şiirde de Emin Bülent’in Girit’i “kanlı Girit” olarak nitelemesi, şiirin 1902 yılında yazıldığı göz önüne alındığında 1897 Türk–Yunan Savaşı’nın etkisiyle yazılmış olabileceğini düşündürmektedir. Şiirde sadece Girit’i değil, Bosna’yı, Plevne’yi, Irak’ı, Arabistan’ı, Mısır’ı, Tunus’u, Sudan’ı, Bosna ve Kafkasya’yı da anan şairin, öğrencilik yıllarından itibaren millî meselelerde hassasiyet gösterdiği ortaya çıkmaktadır.

“Vatan”ın içinde bulunduğu zillet, şairi son derece üzmettedir ve o bu durumda şanlı tarihin hatırlanarak, bu gaflet uykusundan uyanılması gerektiğine inanmaktadır:

“Bugün hudûdu geçen düşmanın ayak sesini,
 Elîm, nakl ediyor ceste ceste bak şimdi.
 Bütün mezellet-i aczinle, ey zavallı vatan!
 Yeter bu hâb-ı felâket, zaferlerinle uyan!..”¹⁴¹

¹³⁹ Bkz. (57) AKYÜZ, s. 575

¹⁴⁰ Necip Fâzıl, “Sakarya Türküsü”, ÇİLE, Büyük Doğu Yay., 23.bs., İst. 1994, s.400

¹⁴¹ Bkz. : s.125

Fikret'in "Ferdâ" adlı şiirinde gençlere:

"Vatan gayûr insanların omuzlarında yükselir.

Gençler, bütün ümîd-i vatan sizdedir:

Her şey sizin, vatan da sizin, her şeref sizin"

"Yükselmeli, dokunmalı alnın semâlara:

Doymaz beşer dedikleri kuş i'tilâlara

Uğraş, didin, düşün, ara, bul, koş, atıl, bağır;

Durmak zamanı geçti, çalışmak zamanıdır!"¹⁴²

diyerek gayretli bir şekilde çalışmayı öğütlediği gibi Emin Bülent de bu şiirinde tembellikten kurtulup vatan için çalışmanın öneminden bahsetmektedir:

"Ey işsiz ülkenin işsiz gezen çocukları siz!..

Yeter, atâleti terk eyleyin ve birleşiniz..."¹⁴³

Şaire göre zillet ve perişanlık zamanı geçmiştir, zaman silkinme zamanıdır. Öyle bir silkinmelidir ki, şairin sırtlana benzettiği düşman ürkmeli ve kaçmalıdır:

"Yeter bu levs-i mezellet, zamanla yükseliniz.

Ey ihtilâl!.. Yine hûnîn kılıçlarıyla görün!

Ziyâ-yı ra'dini sırtlanlar anlayıp ürksün"

Emin Bülent, herşeye rağmen büsbütün umutsuz değildir. Kötü günleri pek yakında son bulacağına inanmaktadır. "Sabah Olursa" adlı şiirinde gençlere hitaben

"Ümidimiz bu: Ölürsek de biz yaşar mutlak

Vatan sizinle şu zindan karanlığından uzak"¹⁴⁴

diyerek ümit telkin eden Tevfik Fikret gibi, o da

"Fakat gecelerden doğar ziyâ-yı şümûs,

Uyan, uyan bize lâzımsın ey ser-i menhûs!..."¹⁴⁵

demekte ve ümidini yitirmediğini göstermektedir.

¹⁴² Bkz. (66), FİKRET, s.54-56

¹⁴³ Bkz. : s. 124

¹⁴⁴ Bkz. (66), FİKRET, s. 76

¹⁴⁵ Bkz. : s. 125

Emin Bülent'in Fecr-i Âtî etkisinde yazdığı, vatan temini işleyen bir başka şiir ise “Mabedler” adlı şiiridir. Karanlıkta yükselen ezan sesi (muhtemelen sabah veya akşam ezanı) onun aklına bazı fikirler getirmektedir. Zaman diliminin akşam olması sembolizmden gelen ve Hâşim'in de, diğer bazı şiirlerinde Emin Bülent'in de kullandığı bir Fecr-i Âtî özelliğidir. Nitekim “gece” kavramının Emin Bülent'in şiirlerinin geneline bakıldığında çok sık kullanıldığı görülür. Şair, bu şiirinde âdeta cami duvarlarıyla konuşmakta, onlardan direnmelerini istemektedir:

“Siz ey meâbid-i şûride böyle ölmeyiniz!
Yabancı eller o bünyâmı etmesin tahrib”¹⁴⁶

Düşman elinin mâbedlere dokunması tehlikesini en güzel işleyen şairlerden biri de Mehmet Âkif'tir. Nitekim, İstiklâl Marşı'nda

“Ruhumun senden, İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar –ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.”

diyerek bu konudaki hassâsiyetini vurgular.

Her ne kadar kullandığı kelimeler itibariyle şiir bir Fecr-i Âtî dönemi şiiri olsa da, şairin düşmanın camilere zarar vermesinden endişe ettiği görülmektedir.

Oldukça karamsar olan, onun buradaki karamsallığının sebebi vatanın ve şairin belki de burada vatanın sembolü olarak kullandığı mabedlerin tehdit altında olmasıdır, şair geceye de sitem etmekte ve karamsarlığından geceyi sorumlu tutmaktadır:

“Sitâresiz gece.. Her kalbi böyle öldürme..
Dokunma zehr-i rütûbetle hasta gözlerime...”¹⁴⁷

¹⁴⁶ Bkz. : s. 119

¹⁴⁷ Bkz. : s. 119

“Hisarlara Karşı” şiiri de şairin, devletin ve Türk milletinin üzerinde kara bulutların dolaştığı günlerde yazdığı epik ve hamasî bir şiirdir. Hamdullah Suphi Tanrıöver, *Servet-i Fünûn*’da yayımlanan bir yazısında Hâlit Ziya Uşaklıgil’in Emin Bülent’i sürekli övdüğünü belirtir ve Emin Bülent’in, “Hisarlara Karşı”şiirini onun telkinleriyle yazdığını ifade eder.¹⁴⁸ Şiirini “Vatan Çocuklarına” ithaf eden şair, Hisar yokuşunu çıkarken hissettiklerini aktarır. Hisarlarda zafer seslerinin yerini karanlığa uçan kuşların nağmelerinin aldığını söyler:

“Neden semânızın üstünde yok nevâ-yı zafer,
Neden bugün tepenizden sizin zalâma uçan
Şu kuşların uluyan nağme-i siyâhı figân?”¹⁴⁹

Hisarların muazzamlığı ona şanlı geçmişimizi hatırlatır:

“Ağır ağır çıkıyordum, önümde her kulenin
Dibinde sanki duyardım henüz süren bir enîn...
Yanar sönerdi duvarlarda şanlı miğferler,
Gezerdi kal’ada müdhiş, sarıklı askerler.”¹⁵⁰

Şiirin başlangıcında, ülkenin içinde bulunduğu puslu hava Emin Bülent’i biraz ümitsizliğe sürüklemiş gözüke de o, büsbütün ümitsiz değildir. Zira o dönem şair ve yazarlarının bir amacı da, Emin Bülent’in “Mabedler” şiirinde de yaptığı gibi toplumun ümidinin tamamen kırılması engellemek, şanlı Türk tarihine atıfta bulunarak, topluma moral vermektir. Emin Bülent, bu şiirde bunu başarıyla yapar:

“Geldim sana yaşlarla ben ey kasr-ı meâlî,
Ey şimdi karanlıkta kalan ma’bed-i hâlî!..
Hürmet sana, bânîne, mukaddes şühedâna
Hürmet, seni mahveylemiyen dest- i zamana!”¹⁵¹

¹⁴⁸ Hamdullah Suphi TANRIÖVER; “Fecr-i Âti’nin İflâsı”, *Servet-i Fünûn*, nr. 1107, s. 345

¹⁴⁹ Bkz. : s. 87

¹⁵⁰ Bkz. : s. 87

¹⁵¹ Bkz. : s. 88

Emin Bülent, “**Kin**” şiirinde cebîn-i zalim olarak nitelediği Batı dünyası için bu şiirinde de “yed-i vahşet”(vahşet eli) ifadesini kullanır ve milleti direnmeye çağırır:

“Ey bunca zaferler taşıyan cephe-i satvet
Doğrul, yed-i vahşetle eğilmiş, ser-i millet
Doğrul, bugün alçaklara korkup eğilenler
Ölmüşlerin ahfâdıdır ey burc-ı muzaffer!...”¹⁵²

Şair, kalelerden dönüşünde, teneffüs ettiği havanın, mazinin o şanlı günlerinin de tesiriyle son derece huzurludur ve şiiri

“Ağır ağır ediyorken o kal’adan avdet,
İçimde vardı derin bir muhabbet ü hürmet”

diyerek bitirir.

“**Hâtif Diyor ki**” şiirinde de değinildiği gibi Emin Bülent, bu yıllarda Fecr-i Âti etkisinde olsa bile, şiirlerinde millî unsurlar bu yıllardan itibaren görülmeye başlamıştır. Onun şiir anlayışında önemli bir kilometre taşı olarak gördüğümüz “**Kin**” şiirini ise Emin Bülent, o dönemde elimizden çıkmak üzere olan Girit’te yaşayan müslümanlara ithaf etmiştir.

Şiirin birinci kıtasında Türk milletine seslenen Emin Bülent, onlara cesaret telkin etmektedir. Bu şiirinde emir kipini kullanması, önemlidir. Millî edebiyat şiirinin özelliklerinden olan emir kipi kullanımını Emin Bülent de kitleleri heyecanlandırıp harekete geçiren bir unsur olarak kullanmak istemektedir:

“Göster semâ-yı mağribe yüksel de alnını,
Dök kalb-i sâf-ı millete feyz-i beyânını...
Al bayrağınla çık yürü, sağken zafer-nümâ
Bir gün şehid olunca da olsun kefen sana...”¹⁵³

Şiirin ikinci kıtasındaysa şair, düşmana seslenerek İslâm bayrağının taşıyıcısı olan Türk milletine hürmet etmesi gerektiğini hatırlatmaktadır:

¹⁵² Bkz. : s. 88

¹⁵³ Bkz. : s. 100

“Ey makber-i muazzam-ı ecdâdı titreten
 Düşman sadâsı, sus, yine yükselme gölgeden.
 Düşman! Hilâl-i râyet-i İslâm’a hürmet et!
 Toplar boğar hitâbını dağlarda âkîbet.”¹⁵⁴

Üçüncü kıtada şair Batı dünyasına geçmişte yaptığı zulümleri hatırlatmaktadır. Batı'nın zulmüne maruz kalan şehitlerden dirilerek bu zulmü anlatmalarını istemektedir. şair Batı dünyasının zalimliğinin korkak bir zalimlik olduğunu ifade eder. Batı dünyasını asla affetmeyeceğini vurgulayan şair, bu kıtanın son mısrasında o efsanevî cümleyi söyler:

“Dağlar lîsana gelse de anlatsa hepsini;
 Binlerce can dirilse de nakletse geçmişi;
 Garbın cabin-i zalimi affetmedim seni
 Türk'üm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi!”¹⁵⁵

Emin Bülent, son kıtada hem, o dönemde bu şiiri okuyacak olan gençliğe hem de atalarımıza bu zor günlerin, işgâl günlerinin sona ereceğinin, Türk milletinin bağımsızlığının hiç sona ermeyeceğinin müjdesini verir.

“Ben şûre-zâr-ı kalbimi kinimle süslerim,
 Kalbimde bir silâh ile ferdâyı beklerim
 Kabrinde müsterîh uyu ey nâmdâr atam,
 Evlâdının bugünkü adı, sade intikam!..”¹⁵⁶

Emin Bülent, vatan temini işlediği “**Arslanın Ölümü**” adlı şiirine yine bir çöl tasviri yaparak başlar. Şiirde bir arslanın ölümünü anlatan şair, bu kısımdan önce çöl arslanlarının nasıl bir azamete sahip olduklarını anlatır:

“Çölü heybetle saran dağlara Atlas derler
 Kayalardan yaratılmıştır o vahşî yerler
 Göklerinden gece gündüz deli rüzgârlar eser

¹⁵⁴ Bkz. : s. 100

¹⁵⁵ Bkz. : s. 100

¹⁵⁶ Bkz. : s. 100

Pür telaş, akbabalar yerde yatan leşleri yer.
 Gece yaklaştı mı boşlukta derin sesler olur,
 Çölün arslanları vâdide mehâbetle solur.
 Gizlenen binbir ağız sanki sayıklar burada,
 Daima aks-i sadâ, aks-i sadâ, aks-i sadâ...”¹⁵⁷

Hâtif Diyor ki şiirinin incelemesinde de değinildiği gibi arslan motifi ülkeyle, devletle özdeşleştirilen bir motiftir.¹⁵⁸ Ayrıca yine bu motif Emin Bülent tarafından özellikle Millî Edebiyat çizgisinde yazdığı “Dev Şarkısı”, “Hatay’a Selâm” gibi şiirlerde de görülmektedir.

Emin Bülent’in bu şiirinde ölen arslan ise, sanki Osmanlı İmparatorluğu’dur. Onun ölümü için kullandığı “Bir cihan devriliyormuş gibi devrildi başı” ifadesi söz konusu durumu akıllara getirmektedir:

“Kızıl altın gibi dağlar solup esmerleşti
 Erkek aslan çömelip ölmek için yerleşti.
 İki üç yıldız uzaklarda yanıp titrerken
 O güzel gövdede gûya ebediyetti ölen.
 Buğulanmış ve yorulmuştu alevden bakışı
 Bir cihan devriliyormuş gibi devrildi başı.
 Yaslanıp taşlara serpildi muazzam yelesi,
 İçli bir son nefesin dindi derin velvesi...”¹⁵⁹

3.5 Türklük

Emin Bülent’in vatanla ilgili şiirlerinde de Türklük kavramına rastlanmakla birlikte, ilgili şiirlerinde vatan, bunlarda ise Türklüğün ön plâna çıktığı görülmektedir. Bunları birlikte değerlendirmek söz konusu olabilirdi; ancak tematik

¹⁵⁷ Bkz.: s. 115

¹⁵⁸ Bkz.: s. 57

¹⁵⁹ Bkz.: s. 115

bir tasnif söz konusu olduğu için böyle bir ayırım yapmanın daha faydalı olacağını düşündük.

Emin Bülent'in Türklük temini işlediği şiirlerden biri, yaptığımız taramalarda yerini ve tarihini tespit edemediğimiz, ancak gerek içerik gerekse biçim yönünden son dönemlerine ait olduğu sonucunu çıkardığımız **“Bir Destandan”** isimli şiiridir. Şair Türk gençlerine seslenmekte ve Türk kimliğiyle gurur duymaktadır:

“Türk’üm ben oğul, sor beni sen, Tanrıdağından
Bağrımda yanan hangi ateş, hangi yavuz kan.”¹⁶⁰

Türk tarihinin şanlı sayfalarından biri olan Niğbolu Zaferi’ni hatırlayan şair, Niğbolu Destanı’nı yazan orduyu heybetli denizlere benzetir. Şiirde Niğbolu Zaferi’nde önemli rol oynayan, Yıldırım Bayezid’in kumandanlarından Doğan Bey’i¹⁶¹ de anmadan geçemez:

“Dur! Şöyle kulak ver, yine seslendi Doğan Bey,
Dağlar yine ses verdi, civâr inledi:Lebbey!..”

Emin Bülent, şiirin sonunda ise gözünde canlandırdığı bu tarihî manzaraya âdeta bir kutsallık atfeder:

“Bak dinle şu bozkırları boşluktaki hey hey,
Derya gibi bir şey, ebediyyet gibi bir şey!”¹⁶²

Bu şiirde de Türk tarihininin işlenmesi gibi Millî edebiyat şiirinin önemli bir özelliğinin yerine getirildiği görülmektedir.

Emin Bülent daha önce yazmış olduğu “Kin” şiirini, o dönemde elimizden çıkmak üzere olan Girit’teki müslümanlara ithaf etmişti. 1910 senesinde, yirmi dört yaşında henüz gençken bu şiiri yazan Emin Bülent’in millî duygularını geçen yıllar daha da kuvvetlendirmiştir. Vatan toprağı olan Girit’in elden çıkmak üzere olması Emin Bülent’i nasıl isyan ettirmişse, yine eski bir vatan toprağı olan ancak

¹⁶⁰ Bkz. : s. 122

¹⁶¹ HAMMER, *Büyük Osmanlı Tarihi*, Üçdal Neşriyat, C:I, İst. 1993, s.214.

¹⁶² Bkz. : s. 122

sınırlarımıza biraz gecikmeli olarak ve Atatürk'ün izlediği başarılı siyasetle katılan Hatay'ın dahli süreci, şairi coşturmuş ve ona **“Hatay’a Selam”** adlı şiiri yazdırmıştır. Hatay'ın anavatana katılmasından önce yazdığı şiirinde bu süreci, Ergenekon Destanı'nda anlatıldığı gibi Türk'ün Ergenekon'dan çıkışına benzetmektedir:

“Ey zorlu Hatay genci, Kızıl Dağlar'ı yıktın,
Var ol koca Türk, Ergenekon'dan gene çıktın!..”¹⁶³

Hatay'ı ihrama girip Kâbe-i Muazzama'nın etrafında dönen müslümalara benzeten şair, Çankaya'yı Kâbe'ye benzetir:

“Çıktın, yürüdün gün gibi, dünyaya göründün
İhrâma girip Çankaya'nın nûruna döndün...
Hâcet dağının güller açan yaylarından
Ses verdi sıkılmışlara dermân olan arslan...”

Çankaya'nın Kâbe olarak görülmesi, Emin Bülent'e has bir tutum değildir. Türk milletinin, I. Dünya Savaşı'nda yıllar yılı koruyup kollanan Araplar'ın ihanetine uğraması Emin Bülent'e yukarıdaki mısraları yazdırırken, söz konusu ihanete bir tepki olarak bir başka şairimiz Kemâlettin Kâmi Kamu tarafından aynı yıllarda “Çankaya” adlı şiirinde

“Ne örümcek ne yosun
Ne mucize ne füsün
Kâbe Arap'ın olsun,
Çankaya bize yeter”¹⁶⁴

mısraları kaleme alınacaktır.

Hatay'ın anavatana katılması girişimleri adeta sevince boğar, zira orası “Türk eli”dir. Ona göre Türk'ün yüreğinden gelen ses, arslan sesidir. Şair, Hatay'ın anavatana katılmasını Türk'ün Ergenekon'dan çıkışına benzetererek Ergenekon destanına atıfta bulunmaktadır. Zira bilindiği gibi, Ergenekon destanında, düşman

¹⁶³ Bkz. : s. 102

¹⁶⁴ Gültekin SÂMANOĞLU, **Kemâlettin Kâmi KAMU, Hayatı, Sanatı ve Şiirleri**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ank. 1986, s. 77

tarafından kovalanarak Ergenekon'da geçit vermez bir vadiye sığınan Türklerin, burada çoğalmaları ve demir dağı eriterek oradan kurtulmaları anlatılır. Bu kısa şiirde “Türk” kelimesinin sık kullanılması, onun Türklüğü ne kadar önemseydiğinin bir göstergesidir. Millî edebiyat dönemi şiirinin özelliklerinden biri de Türk tarihinden ilham almak, faydalanmaktır. Bu şiirde Ergenekon bahsi yoluyla bunun da yapıldığı görülmektedir.

Emin Bülent, yazdığı son şiir olan “**Dev Şarkısı**”nı, kimseye yazılı olarak vermemesi, sadece sözlü olarak okunması kaydıyla o dönemde askerlik görevini yapmak üzere Ordu'ya giden Mehmet Osman Dostel'e verir. Şairin Türklüğünden duyduğu gururu, bu yönüyle de millî olan şiiri gerçekten de Mehmet Osman Dostel, askerliğini yaparken sık sık bu şiiri arkadaşlarına okur; ancak arkadaşlarının bu şiiri yazılı olarak istemesine rağmen şairin gerekçesini söyleyerek bu istekleri reddeder. Dostel, bu anısını Emin Bülent'in ölümünden sonra *Çınaraltı Dergisini*'nin yetmiş birinci sayısında anlatır ve şiiri yayımlar (1943)¹⁶⁵

Şairin milliyetçilik yönünün ön plâna çıktığı, Türklük ve kahramanlık temini işlediği şiirlerinden bu şiirinde şair Türklüğünden gurur duymakta, alnındaki nurun da bu gururun, bu şerefin bir göstergesi olduğunu belirtmektedir. Bu nurun kaynağı ise şaire göre Altay Dağları'dır.

“Şahin gibi cenk atları kışırken, uyandım
Ejder gibi kaplanları boğdum, oyalandım.”¹⁶⁶

mısraları ise Türk'ün korkusuzluğunu gösteren ifadelerdir.

İkinci kıtadaysa şair, cesaretini, korkusuzluğunu doğduğu yerlerden ve anne “süt”ü yerine, arslan memesinden içtiği “ateş”e bağlamaktadır:

“Parlak güneşin doğduğu yerlerde doğan ben
İlk âteşi içtimdi bir arslan memesinden.”

Emin Bülent'in *Fecr-i Âti* yıllarındaki, savaş yıllarındaki karamsarlığı artık sona ermiştir. Bu durum, Türk yurdunun düşman elinden temizlenmesiyle ilgili olsa

¹⁶⁵Bkz. (49), DOSTEL, s. 7

¹⁶⁶ Bkz. : s. 103

gerektir. Bu dizeleri âdetâ onun şahsında Türk milletinin Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasıyla geri gelen özgüvenin bir ifadesidir:

“Şahin gibi cenk atları kışnerken uyandım,
Ejder gibi kaplanları boğdum, oyalandım.”¹⁶⁷

3.6 Sanat

Şairin edebî geleceğinden, sanatından kaygı duyduğunu ifade ettiği şiirlerinden biri “**Şiirlerimi Yakarken**” isimli şiiridir. Sanatının yeterince ilgi görmeyeceğinden duyduğu kaygının hâkim olduğu şiirde şair; şiir, edebiyat dünyasında önemli açılımlar yapmayı hedeflerken umduğunu bulamayan bir kişinin ruh hâletini yansıtmaktadır. Bunu yaparken de ilginç bir benzetme yapar. Kendisini, yıllarca denizin altında inci bulmayı ümîd eden, ancak eline bir avuç topraktan başka birşey geçmeyen, hayâl kırıklığı içindeki bir dalgıçta benzetir. Bu hayâl kırıklığında Fecr-i Âti'nin “Sanat, sanat içindir” anlayışı gereği yıllarca sanatın peşinde koşup birşey elde edememesi yani şiir ve edebiyat dünyasında arzuladığı yere gelememesi de etkili olmuş olabilir :

“Hind ü Seylân'daki sahilleri yıllarca gezen
Ka'r-ı deryaya inip inci ümid eyler iken
Bir avuç toprak alan yeni bir dalgıç gibiyim...”¹⁶⁸

Emin Bülent, şiir yazdığı dönemde şiirleri kabul görmemiş ve ses getirmemiş bir şair değildir; ancak buna rağmen bu şiirinden “Sanat, sanat içindir” anlayışını savunan Fecr-i Âti topluluğunun anlayışından uzaklaşmakta olduğu gibi bir izlenim doğmaktadır. Anlaşılmaktadır ki Emin Bülent az yazan değil ama yazdıklarını beğenmeyen, şiirlerinde edebî bir değer görmeyen ve bunun ızdırabını duyan bir şairdir. Büyük şair olma hayâli, her genç şair gibi onun rüyalarını da süslemiş, şiirlerini kendi ifadesiyle “şairlik tacının incileri” sanmıştır.

¹⁶⁷ Bkz. : s. 103

¹⁶⁸ Bkz. : s. 111

“Âh, fakat şimdi buruşturdum, usandım, attım.
 Şimdi muzlim görünen bir koca defteri yaktım.
 Onları ikflime bir inci sanırdım.. Nerde!
 Bir avuç külmüş o kıskandığım ölmüş deste.”¹⁶⁹

Onun karamsarlıkla dolu bazı şiirleri, sanat ve edebiyat yönünden geleceğe dönük bazı kaygılar taşıdığını göstermesi açısından son derece ilginçtir. Yine sanatıyla ilgili kaygılarını dile getirdiği şiirlerden biri olan “**Endişe-i Sukut**”ta Emin Bülent, sanat ve fikir yolunu adım adım çıktığını ve artık düşünüş endişesi yaşamaya başladığını ifade eder; bu durum zaten şiirin adına da yansımıştır. Kendisini hezimete uğramış gören ve hezimet nöbetinden dolayı acı çektiğini belirten şair, gecelerin büyüklüğünün, genişliğinin bile bu acısını dindiremediğini belirtir. Bu şiirin, taşıdığı motifler dolayısıyla, Fecr-i Âti etkisiyle yazılmış şiirlerden biridir, diyebiliriz. Fecr-i Âticiler için önemli olan “gece”yi kullandığını görüyoruz. Gece, genel itibariye bir kaçış simgesidir; ancak şairin ızdırabı o kadar yoğundur ki,

“Sinâ-yı fikr ü sanatı çıktım adım adım
 Süfliyyet-i sukûtumu kalbimde sakladım
 Yorgun şakaklarımdaki hummâ-yı inhizâm
 Ulviyyet-i leyâl ile heyhât azalmadı”¹⁷⁰

diyerek, gecenin bile onun dertlerine derman olmadığını ifade eder.

Bir düşünüşün söz konusu olabilmesi için elbette ki önce bir yükseliş gerekmektedir. Şair ikinci kıtada bu yükseliş öyküsünü anlatmaktadır. Çok zor, meşakkatli yollardan, “toz”lu, “diken”li yollardan geçtiğini belirten şair, bu yükselişin hiç de kolay olmadığını vurgulamış ve bu yoldaki yalnızlığını

“Tenha yolumda bir çiçek bir gonca kalmadı”

diyerek ifade etmiştir. Bu kıtada da Fecr-i Âti şairlerinin önem verdikleri “koku” motifi kullanılmıştır. Şair, kendisini o kadar yalnız hissetmektedir ki, hiç bir çiçek ona güzel koku göndermemektedir:

¹⁶⁹ Bkz. : s. 111

¹⁷⁰ Bkz. : s. 99

“Göndermiyordu âşına bir nefha, bir selam”

Şiirin üçüncü kıtasında yeniden düşüşü anlatmaya başlayan şair, sanatının terkedilmiş mabedinin artık yıkıldığını, son heykelinin yıkıldığını belirtir. Yükselme buhranı ile can verdiği eserin bugün artık yabancı ellere sunulmasından rahatsızlık duymaktadır. Böylesine karamsar bir şiiri, sanatıyla ilgili kaygılarını yoğun olarak belirttiği bir şiiri, “Kin” şiiri gibi millî duyguları işleyen bir şiiri yazmadan hemen önce yazması son derece ilginçtir.

Emin Bülent, şiirin son kıtasında adetâ fazla şiir yazmayacağını ilk işaretlerini verir ve bunun gerekçesini açıklar. O, şiirlerine bir ümit kokusuyla başlamakta, ancak şiirin güzel olmayacağı düşüncesine götüren bin şüpheyle şiiri didiklemektedir. Fecr-i Âticiler için önemli olan koku, bu şiirde “nefha-i ümid” (ümidin kokusu)dir; ancak bu koku fazla uzun sürmez. Son mısra ise Emin Bülent’in çok fazla şiir yazmayacağını bir ilanı gibidir:

“Mensî (unutulmuş) kalın, yazılmamış âlî neşideler”

Emin Bülent’in divan edebiyatı türlerinden olan ve bir şairin kendi meziyetlerini, şiirdeki ustalığını anlattığı tür olan “**Fahriye**” başlıklı ilginç bir şiiri vardır. Gerçekten de şair bu şiirinde kendisini övmektedir. Şiirin “menem” redifli olması, Fuzûlî’nin “menem” redifli “Âşık-ı sâdik menem, Mecnun’un ancak adı var” mısrası meşhur olan şiirini akıllara getirmektedir. Rıfat Necdî Evrim’er’e göre bu şiir “Tatmin edilememiş bir rûhun kendine kasidesidir.”¹⁷¹

“Mevsim-i bülbülde gülberk-i bahârı vâsfeden
Ârif-i sâz-perverem, hem hâdim-i irfân menem;
Hüzn-i Saadabâd’e karşı nûş-ı zehr-i aşk eden
Âşık-ı divâne-meşrebe, şair-i virân menem.”¹⁷²

Şiirin son bölümlerinde Nedim ve Fuzûlî’ye seslenen şair, kendisini edeb yurdunun lideri, talebelerin de baş tacı olarak görür. Yeni yetişen şairlerin

¹⁷¹Bkz. (6), EVRİMER, s.34

¹⁷² Bkz. : s. 126

kendisinin şairlik nûrundan ilham aldığını belirtir ve onların feyz alacağı tek şair olarak kendini görür :

“Ey Nedim’in rûhu, ey kalb-i Fuzûlî kande siz?
Server-i darûledeb, sertâc-ı tilmizân menem.
Nûr alır kilk-i bülendnâmeden ezhâr-ı dehâ
Feyz-i inşâdiyle yektâ şâir-i devrân menem!”¹⁷³

3.7 Aşk

Emin Bülent Serdaroğlu’nun aşk konusunu çok yoğun olarak işlediği tek şiiri “Gurur” isimli şiiridir. Rıfat Necdet Evrimer, bu şiirin Cenab Şahabeddin tarafından çok beğenildiğini belirtir.¹⁷⁴

Fecr-i Âti ve Ahmet Hâşim tesirinin görüldüğü şiirin başında çizilen atmosfere akşam, ve yeni ortaya çıkmaya başlayan “ay” hâkimdir:

“Hazin ü sâkit ağarmıştı bî-hudûd ovalar,
Şişirdi sîne-i emyâhı bir gümüş rüzgâr;
Bâid ufuklara ay doğdu tâ uzaklardan
Sen, ince, gölgeli kirpiklerinle, nîm açılan,
Dudaklarınla ne vahşî, fakat ne dilberdin...”¹⁷⁵

Emin Bülent’in gerek akşamı anlatışı gerekse sevgiliye hitâbı, Ahmet Hâşim’in “O Belde”sini hatırlatmaktadır. Hâşim, “O Belde”ye şöyle başlamaktadır :

“Denizlerden
Esen bu ince hava saçlarınla eğlensin.
Bilsen

Melâl-i hasret ü gurbetle ufk-ı şâma bakan

¹⁷³ Bkz., s. 126

¹⁷⁴ Bkz. (6), EVRİMER, s.33

¹⁷⁵ Bkz., s. 106

Bu gözlerinle, bu hüznünle sen ne dilbersin!”¹⁷⁶

Şairin yanına sık sık gelen sevgilisi, bir “akşam” yine şair, bir mermer şekil vermeye çalışırken yanına gelir. Daha önce şairin gözlerini isteyen sevgili, bu kez şairin mâhir erllerini istemektedir:

“O sâkin akşam uzak şimdi, çok zaman oluyor,
Zavallı incilerin şimdi kimsesiz soluyor...
Odamda ben yine bir gün dehâ-perest ü vakur
Kalem-tırâş-ı sünûhâtı almış işlerken,
Önünde canlanacak mermerin mermerin düşüp biriken
Küsûr-ı tündü ü beyâziyle çarpışan, mağrûr
Elim fütûr-ı mahâsinle ürkerek durdu...
Rüşeym-i hüsn ü tulûâtı mest-i nâz, âhû
Nazarlarınla süzüp: -Çok güzel, dedin... Yaramaz
Dudakların daha ciddiymi, gül-nikaab ü beyâz
Elinle sen yine tuttundu yorgun ellerimi
O sâkin alnı şafaklarda yükselen heykel
Kadınlığın bize timsâl-i pâk ü muhteremi
İbâd-ı şekl ü sünûhat o tuttuğun iki el...
-Bu ellerin benim olsun, bırak, dedin. Sehhâr
Sesinde kaynadı, yükseldi çılgın alkışlar...”¹⁷⁷

Emin Bülent, “**Yaz Diyorlar**” adlı tamamlanmamış kısa şiirinde ise yaz gecelerini anlatır ve yaz gecelerinin farklı ruh hâletinde olan insanlar için değişik çağrışımlar yaptığını anlatır. Emin Bülent’in bu şiirinde de değişik sıfatlar kullandığı görülmektedir. Şair, yıldızlar için “pembe” sıfatını kullanır:

“Yaz, diyorlar.. Gecenin tatlı ziyâsında gezen
Penbe yıldızların esrârını kalbinde sezen
Münzevî bakireler, ruhu yanan şairler,

¹⁷⁶ Bkz. (71), HAŞİM, s. 157

¹⁷⁷ Bkz. : s. 106-107

Çölde virânemizi vahâ sanan zâirler,
Sevinen, yes'e düşen neş'eliler, giryeliler.
Aşka bir pâye veren cinneti mûnis deliler
Yaz, diyorlar... Kuduran dalgaların feryâdı,
Aynı boşlukta sönen boşluğun istimdâdı.
Hilkatin nâ-mütenâhîleri sarsan nefesi,
Kâinatın sesi, eflâkin uzak velvelesi..
Zerreden başlayıp ecrâmı saran mechûlât,
İki fâniyeti birleştiren âvâre hayat!..."¹⁷⁸

---

¹⁷⁸ Bkz. : s. 118

4. ÜSLÛP

Emin Bülent Serdaroğlu'nun bilinen yirmi beş şiirini göz önüne alarak yaptığımız kelime hazinesi çalışmasında, bize onun üslûbuyla ilgili ipuçları verecek bazı tespitler yaptık.

Emin Bülent, bu şiirlerinde yetmiş altı farklı ismi toplam dokuz yüz on üç kez, yirmi dokuz farklı fiili üç yüz doksan üç kez, yirmi beş farklı sıfatı iki yüz otuz kez, dokuz farklı zamiri iki yüz seksen bir kez, altı farklı zarfı yüz seksen iki kez kullanmıştır.

Şairin kullandığı nidalardan en sık kullandığı “ey” nidasıdır. Bu nidayı da özellikle kahramanlık içeren “vatan” temli şiirlerinde kullandığını görüyoruz. “Ah” nidası ise daha çok Fecr-i Âti etkisinde yazdığı şiirlerde karşımıza çıkmaktadır.

Emin Bülent'in kullandığı fiillere baktığımızda ise özellikle “vatan” ve “Türklük” temini işlediği şiirlerinde bu fiilleri emir kipiyle çekimlediğini görüyoruz.

4.1 Fiiller

Emin Bülent'in şiirlerine bakıldığında, onun özellikle Fecr-i Âti etkisiyle yazdığı şiirlerde fiilleri haber kipleriyle olarak çekimlediği görülmektedir:

“Mahmûr **uyanır** gölgede binlerce ziyâlar,
 Çöllere **düşünür** gün **düşünür**, gölgeler **ağlar**..
 Son kuvvet-i atşıyla **susar** hasta günün çöl..
 Bir hüsn-i mariz ufka peyâpey yapılırken
 Bir nûr-ı dua sanki **iner** çöllere gökten”

ÇÖLLER

“Bu karda son krizantemler artık **ölmüştür**,
 Bütün soğuktan **ölür**

Bu kış semâsının üstünde ay da buz **tutmuş**.

Uzakta bir baykuş,

Bak akşam **oldu**, ocak **söndü**, lâmba yok, boş oda;

Dışarda yollarda”

SANA

“Uzak denizlere tenhâca gözlerim **dalıyor**,

Derin çöl akşamı üstümde sessiz **alçalıyor**;

Yavaş yavaş yine evlerde lâmbalar **yanıyor**...

Gönül, ipekli karanlıkta bir hayâl **arıyor**.”

GURBET GECELERİ

Oysa Emin Bülent, millî konuları işlediği şiirlerinde daha çok kitelere hitap ve onları harekete geçirme söz konusu olduğundan olsa gerek, fiilleri emir kipiyle çekimlemiştir:

“**Göster** semâ-yı mağribe **yüksel** de alınını,

Dök kalb-i sâf-ı millete feyz-i beyânını...

Al bayrağınla **çık**, **yürü**, sağken zafer-nümâ,

Bir gün şehîd olunca da **olsun** kefen sana”

KİN

“Ey işsiz ülkenin işsiz gezen çocukları siz!

Yeter, atâleti **terk** eyleyin ve birleşiniz..

Sizin cehâletinizden kâdid-i kuvvet alan,

Bütün tefekkürü bir darbe, bir cinayet olan,

O pis bakıyye-i enkaazı **silkin** artık siz;

Yeter bu levs-i mezellet, zamanla **yükseliniz**.

Ey ihtilâl... Yine hûnîn kılıçlarıyla **görün!**

Ziyâ-yı ra’dini sırtlanlar anlayıp **ürksün**”

HÂTİF DİYOR Kİ

“Türk’üm ben oğul, **sor** beni sen, Tanrıdağından

Bağrında yanan hangi ateş, hangi yavuz kan.

Dur! Şöyle kulak **ver**, yine seslendi Doğan Bey,
Dağlar yine ses verdi, civar inledi: Lebeyk!

Bak dinle şu bozkırları boşluktaki hey hey,
Deryâ gibi birşey, ebediyet gibi birşey”

Onun kullandığı fiillere çağrıştırdığı kavramlar açısından bakıldığında ise özellikle Fecr-i Âti dönemindeki şiirlerine hüznü çağrıştıran fiillerin hâkim olduğu ortaya çıkmaktadır:

“Akşam... Yine sahrâdan esen çöl sesi **ağlar..**

Çöller **düşünür**, gün **düşünür**, gölgeler **ağlar..**”

ÇÖLLER

“Evet, senindi o kalbinde feyz alan güller,

Fakat o gülleri **soldurdu** bî-amân eller...”

GURUR

“Kalan köpekleri rüzgârlar işte **donduruyor..**

Ve bir saat **vuruyor.**

Ayakların **yorulur**, dizlerin **üşür**, **gelme**

Bu boş kalan evime”

SANA

4.2 İsim

Emin Bülent’in şiirlerinde kullandığı anahtar bazı kelimeler vardır ki bunlar, diğer kelimelerden bariz bir şekilde daha sık kullanılan ve şiirlere yön veren

kelimelerdir. Onun şiirlerinde en çok kullandığı, anahtar kelimeler olarak adlandırabileceğimiz kelimelerden ilki “ses” kelimesidir. “Ses” kelimesi onun şiirlerinde toplam elli beş kez geçmektedir. Fecr-i Âti topluluğunun şiirde sözden çok musîkiye yer vermeyi amaçlaması, dolayısıyla, “ses”i önemsemesindedir ki Emin Bülent, bu kelimeyi bu kadar sık kullanmıştır; ancak onun millî edebiyata yöneldiğinin göstergesi olan şiirlerinde de biz, “ses” unsuruna önem verdiğini görmekteyiz.

“Bir ses ki çorak çöllere gufrân ile çağlar,
Bir ses ki kevâkible gülüp leyl ile ağlar..”

ÇÖLLER

“Uzak denizlere tenhâca gözlerim dalıyor,
Derin çöl akşamı üstümde sessiz alçalıyor;”

GURBET GECELERİ

“Çölün ve atlasın ufkunda kükremiş bir ses,
Görün, diyor bana bir ses; o ses hadîd, asabî”

HÂTİF DİYOR Kİ

“Türk'ün yüreğinden gelen arslan sesi dolsun..
Ses verdi sıkılmışlara dermân olan arslan..”

HATAY'A SELÂM

Onun en sık kullandığı kelimelerden biri de “gece”dir. Bu kelimenin de Fecr-i Âti için önemi büyüktür. Yine, Fecr-i Âti döneminin en önemli özelliklerinden biri realiteyi apaçık gösteren “gün ışığı”ndan kaçmak ve “gece”ye sığınmaktır. Emin Bülent de özellikle Fecr-i Âti tesirinde yazdığı şiirlerinin çoğunda bu özelliğe uygun şiirler yazmıştır. Esas itibariyle şairin gece anlamına gelen “leyl” kelimesini de ayrıca sık kullandığını düşünürsek “gece” ve “leyl” kelimelerinin kullanılış sıklığının “ses” kelimesinden daha fazla olduğu görülecektir.

“Geceydi.. Yaşlı çınarlarda kalmamıştı ziyâ,
Geceydi... İnce hayâlinle bir beyâz zanbak”

GURUR

“Ah ey **geceler**, ey çölün ufkundaki esrâr!..
 Ey gülleri zehriyle yakan çöldeki rüzgâr!..
 Ah ey **gece!**..”

ÇÖLLER

“Ne dinliyor **gece** sâhilde müstetir, mebhût.”

İSTANBUL

Yine “gece” kelimesinin çağrıştırdığı, “karanlık” anlamına gelen “zulmet” kelimesi şairin anahtar kelimelerinden biridir. Bu kullanım da doğrudan Fecr-i Âti ile ilgilidir. Zira, Osmanlı’nın çöküş sürecinde ülkenin siyasî durumunun insanlarda uyandırdığı karamsar hava hem Servet-i Fünûn hem de Fecr-i Âti şairlerinin kullandıkları kelimelere sirayet etmiştir:

“Odam, felâket-i **zulmet**le pür memât ü gubâr;
 Tesellî et beni ey **zulmet**, ey leyâl-i niyâz!”

GURBET GECELERİ

“Bütün gidenleri **zulmette** ayrı ayrı sorar.”

KIŞ GECEŚİ

“İşte akşam.. Yine **zulmet**, yine yokluk, nişân,”

MENFÎ

Ancak Fecr-i Âti etkisiyle şiir yazdığı dönemde karanlığı çağrıştıran kelimeleri sık kullanan şair, “tem”i vatan ve özellikle Cumhuriyet’in kurulmasından sonra yazdığı temi “Türklük” olan şiirlerinde bu kelimelerden kurtulmuş ve ışığı, aydınlığı, parlaklığı çağrıştıran kelimeleri (parlak, ışık, nur, ziya) kullanmaya başlamıştır.

“**Parlak** güneşin doğduğu yerlerde doğan ben

İlk âteşi içtimdi bir arslan memesinden.”

DEV ŞARKISI

“Türk'üm ben, Oğuz nesli benim nesl-i vakurum

Altaylara bağlar beni alnımdaki **nûrum.**”

DEV ŞARKISI

4.3 Nidâlar

Şairin şiirlerinde, en sık kullandığı nidâlar “ey” ve “hey” nidâlarıdır. Bu nidâları da özellikle kahramanlık içeren “vatan” temli şiirlerinde kullandığını görüyoruz:

“Ey makber-i muazzam-ı ecdâdı titreten
Düşman sadâsı sus! Yine yükselme gölgeden”

KİN

“Ey işsiz ülkenin çocukları siz!
Yeter, atâleti terk eyleyin ve birleşiniz”

HÂTİF DİYOR Kİ

“Bak dinle şu bozkırları boşluktaki **hey hey**
Deryâ gibi bir şey, ebediyet gibi bir şey!”

BİR DESTANDAN

“Ey mutlu Hatay bölgesi, ey Türk eli, âh ey
bağrında güneşler yaşatan kutlu büyük şey”

HATAY'A SELÂM

“Geldim sana yaşlarla ben ey kasr-ı meâlî
Ey şimdi karanlıkta kalan ma’bed-i hâli”

HİSARLARA KARŞI

“Âh”, “of” gibi nidâlar, Fecr-i Âti’ye Servet-i Fünûn’dan miras kalan bir özelliktir. Ancak zaman zaman Fecr-i Âti şairlerinde de rastlanan bir özelliktir. Emin Bülent’in Fecr-i Âti etkisiyle yazdığı bazı şiirlerde bu nidâları kullandığı görülmektedir:

“Âh, fakat şimdi buruşturdum, usandım, attım.
Şimdi muzlim görünen bir koca defter yaktım.”

ŞİİRLERİMİ YAKARKEN

“Âh, ó matemlerimin tesliyet-i sâkitesi
Âh sen, sen gecenin müellim nefesi”

MENFÎ

4.4 Vezinler

Emin Bülent Serdaroğlu, şiirlerinin tamamını aruz vezniyle yazmıştır. Şiirlerinde en sık kullandığı vezni, eski ve yeni Türk edebiyatında en sık kullanılan kalıplardan olan mefâilün feilâtün mefâilün feilün veznidir. Tam on şiirini bu vezinle yazan Emin Bülent’in bu kalıptan sonra en sık kullandığı vezin mefûlü mefâilü mefâilü feûlün veznidir. Emin Bülent, dört şiirini bu kalıpla yazmıştır.

Diğer şiirlerini yazdığı aruz vezinleri ise şöyledir:

Fâilâtün feilâtün feilâtün feilün vezniyle üç şiir, Mefûlü fâilâtü mefâilü fâilün vezniye iki şiir, Mefûlü mefâilün feûlün vezniyle bir şiir, Mefâilün feilâtün mefîlün vezniyle bir şiir yazmıştır.

“Sana” isimli şiirini ise serbest müstezat tarzında yazmıştır.

5. ŞİİRLERİ VE NESRİ

5.1 Tarihleri Belli Olan Şiirler

MENFÎ

İşte akşam.. Yine zulmet, yine yokluk, nisyân,
 Sonra akşamlara mahsus o müebbed hicrân,
 Lâcivert eski semâ, sessiz ipek şeb-pereler,
 Sonra bülbülleri kaçmış, düşünen meşçereler.
 Ben ve zulmet.. Ben, o zulmetlere düşmüş menfî,
 Leyl.. O öksüzlere tesliyet olan kalb-i hafî.
 Sonra rüzgâr, o benim her gece menfâma esen,
 Hasta, hümmâlî cebînimde figanlarla gezen
 Âşina, nağme-i hicrân, o derin nağme-i dûr,
 Ki ufuklar gibi, deryâ gibi mübhem duyulur.
 Ben karanlıkta çekilmiş düşünürken.. Geceler..
 Bir kanattır ki benim rûhumu müşfik örter.
 İşte rüzgâr o cenâhın ulu, mahrem sesidir
 Ve gece cephemin üstünde o sesler gerilir.
 Sâf ölürken boş ağaçlarda dururmuş bir nûr,
 Bir köpek, gölgede vahşî, acı bir sesle ulur.
 Âh çoktan, ben o boş nağmeyi çoktan tanırım,
 O büyük matem-i nisyânıma ağlar sanırımç
 Dinledim çok geceler ben o figânı mahzun,
 Korktum ekser o sadâ, zulmetin üstünde uzun
 Bir şikâyetle hazîn sızlanıyorken korktum
 Sanki ağlar gibidir gölgede muzlim, meş'um,
 Bazı hoş bir kelebek, bir cihânın yaktığı sâf
 Ateşin nûrunu eyler gece zulmetten tavaf.

O küçük tâir-i zulmet gece gûyâ korkar,
 Sokulur kendini ekser o ziyâlarda yakar.
 İşte ben de o küçük tâir-i zulmet gibiyim,
 Ben de bir zulmet-i nisyânda kalan menfiyim.

Ben de aldandım, evet ben de çok kavruldum,
 Nûr zanneylediğim yerde ateşler buldum.
 Bundan on yıl kadar evvelki küçük, nazlı çocuk,
 Eski yaldızlı hayâlâtına dön, bak o soluk
 Âh ölmüş gibi rü'yâları yaşlarla unut
 Kendi hicrânını şair yine kendine uyut!
 Gece bî-ufk ü hudud, işte muazzam müdhiş
 Sanki zulmetleri nisyân gibi bir el germiş.
 Bazı korkar, o karanlıkta düşer, yalvarırım,
 Çıldırır, bazı da ben şüpheli münkir kalırım.
 Âh o matemlerimin tesliyet-i sâkitesi,
 Âh sen, sen gecenin tatlı müellim nefesi.
 Bazı niçin bana bir yokluğu söyler gibisin,
 Bazı niçin sırtır hasta cebnimde sesin?
 Semt-i zulmet, yine esrâr, yine esrâr, esrâr
 Sanki yalnız o karanlıkta hafâ-yı a'şâr.
 Saltanatgâh-ı esîrin sayısız âlemler.
 Düşünen safha-i târında şehâmetle gezer.
 Boş, derin zulmete dalmış düşünürken nazarım,
 O büyüklükle ezilmiş gibi korkar, susarım.
 Âh o zulmette o ne mâtemli mehâbet vardır.
 O büyük zulmete kalbimde derin hürmet vardır.
 Ey leyâl, söyleyiniz, gamlı leyâl-i esrâr,
 Söyleyin sizde neler gizli, ne mâtemler var?
 Söyleyin memleketinden sürülen cepheleri?
 Söyleyin yavrusu açken dilenen anneleri..
 Söyleyin sisli denizlerde ömürlerce gezen

Kumlu sahilde çocuklar bırakıp gitmiş iken,
 Gelmiyen, beklenen başları siz söyleyiniz.
 Söyleyin zevceler, evlâtlara siz, belki deniz
 Sonra yollar deyiniz, kal'ada, menfâlarda,
 Ağaran saçlara va'd eyleyiniz bir ferdâ..
 Ey karanlık, yine her matemün üstünde girân
 Bir peri-i sâf-ı teselli gibi şefkatle uzan..
 Yalnız akşam.. gece yalnız ve karanlık yalnız
 Öyle bir uzlet-i hucrâ ki uzun, ferdâsız
 Hep geçen günler o boş giryeli mâzi şimdi,
 Beni yalnızlığa terk etti, müebbed gitti.
 Ben çocukken ne mukaddesti lâtif istikbâl,
 İnce yaldızlı bulutlar gibi bin tatlı hayâl,
 Nazlı nâsiyyemi okşardı fakat onlardan
 Bir duman kaldı bugün kirli, mukassî, lerzân,
 Ah o yaldızlı ufuklar neye zulmet doldu,
 Eski âti neye bilmem, neye mâzi oldu?

 Bir gurub vakti ninem öldü, kırıldım, kaldım,
 Âh vahşiydi, acıklıydı benim feryâdım!..
 Bana başlardı o günden beri bir ömr-i hafî,
 Artık öksüzdüm, evet bir küçük, öksüz menfi!..
 Ah.. Ey annem, beni duydu mu karanlıkta aceb
 Seni zulmette ararken delî, vahşi, bî-hâb..
 Seni zulmet, yine ben bir dîl-i şefkat sanırım,
 Annemin yıldızını gökte münevver tanırım.
 Kim bilir belki de.. Âh istemem artık yetişir,
 Hep zehirdir bana bunlar, bana, âh hepsi zehir!..
 Ey derin hikmet-i ulvîyye günâhım ne idi?
 Ey ölüm, kavradığın hasta verem annem idi.
 Gece mehtâb ve sükûnet, gece vedî-i ilhâm,
 Gökte esrâr-ı ziyâ, gölgede esrâr-ı zalâm.

Şimdi ancak sesi zulmette ne yorgun geliyor,
 Bazı bir parça susup sonra biraz yükseliyor.
 Duru sessizliği üstünde mahûf u ebedî,
 Ay ufuksuz ovadan gamlı, soğuk yükseldi.
 Kamerin buzlu ziyâsında da bir gam vardı.
 Sanki ay göklerin üstünde girân ağlardı.
 Anlarım, anlarım ey nâsiye-i gam-ı mahfi
 Anlarım ben de senin rûhunu şâir-i menfi!..
 Karlı dağlarda, denizlede, çorak çöllerde,
 Boş ve sessiz ovalarda, edebî rencide,
 Hasta, yalnız dolaşırsın.. Gece göklerde iken
 Ey o menfi-i müebbed, ban benzersin sen!..
 Benziyorsun bana sen, çünkü yazık menffisin,
 Çünkü bir mâhrem-i pür-mâtemisin sen de şebîn.
 Çünkü cephen uçurumlarda neler var bilemez,
 O çukurlardaki zulmetleri nûrun silemez.
 Kevkeb-i şî'r-i yetimiyyet, o ferdâ denilen
 Kabiliyetlerin envârını çok def'a silen
 O muazzam uçurumlarda ne vardır bilemez,
 Çünkü âtideki zulmetleri aczim silemez.
 Âh bilsen, gecenin cebhe-i me'yûsunda
 Seni gördükçe müellim, seni gördükçe cüdâ,
 Seni bir âlihe-i şî'r ü muhabbet sanırım,
 Kim bilir belki de ey cephe-i dûr aldanırım.
 Oh, ben aldanırım belki.. Çekil, söyle nesin?
 Belki eski bir kadîdin sırtan cephesiz!..
 Söndü her yerde ışıklar!.. Yine zulmet mâğmûm,
 Yine gam kolları germiş göğhe ervâh-ı nûcûm!..
 İşte hicrân eli kalbimde sadâsız, muğber
 Erganunlarda münâcât ile mâli sesler
 Buldu.. Kalbim bilmem neye mütesellî oluyor oluyor?
 Oh, kalbim o duâlarda teselli buluyor.

Ey duâ, şimdi anlıyorum ne ulvîsin sen,
 Ey münâcât-ı mukaddes, ne tesellîsin sen!
 Anlarım şimdi denizlerde, telâtumlarda
 Yırtılan yelkenin altındaki eller niçin
 Yükselir?.. sonra da çöllerde garîbâne, cüdâ
 Kârbanlar neye açken, o senin dâd-ı hüdâ
 Manevî dest-i teselline boş eller uzanır,
 Anlarım şimdi bu fâni beşerriyet her asır
 Neye mâ'bedlere koşmuş ve düşüp yalvarmış,
 Anlarım şimdi duâlarda teselli varmış,
 Anlarım şimdi karanlıkta gözüm görmez iken,
 Neye bir hiss-i duâ gamla doğar kalbimden,
 Ondan ey kabile-i rûh-ı kevâkib.. Fikri
 Bir duâyım gece.. Ey tâc-ı leyâl incileri,
 Ey benim nefis-i elîmimde melîkem zulmet!..
 Ey belâgatların üstündeki ebkem zulmet,
 Ey denizler ve semâ.. Sisli ufuklar.. Her şey
 Ey şükûti koruluklar.. Kayalıklar, ey siz
 Eski kartallara mevâ olan asî dağlar,
 Ey zaman!.. Ey yok olan bunca yaşanmış âsâr,
 Sizde nisyân ile mâzi olacak istikbâl!..
 Size ey şi'rimin üstünde gezen nûr-ı hayâl,
 Size ben ey ölü her şey, size növmid ü elîm.
 Size yorgun ve mecâlsiz.. Size ağlar geleyim,
 Size ben yalvarayım, yalvarayım, yalvarayım,
 Ey duâ sende bir az ben de teselli bulayım!..
 Yine bir gündü.. Güzel, pembe bir akşam çıktım,
 Mütefekkir geziyordum.. Yine ben yalnızdım.
 Telgraf telleri üstündeki kırlangıçlar
 Hep kaçışmıştı. Sükûtiyle ne sakindi civâr..
 Çalılardan bana seslendi yorulmuş bir kuş,
 Eski virâneye geldimdi.. Çadırlar kurmuş

Yolcular yan yana hep. Sonra ateşler yanıyor,
 Sonra mühmel bırakılmış ölü birkaç beygir,
 Bir çocuk şimdi salıncakta yavaş sallanıyor.
 Fundalardan çalılar toplayarak her bir
 Dönen erkekler.. Uzun boylu, yiğit, hoş, esmer..
 Sonra parlak ve uzun saçlı, tabî, dilber
 Genç kadınlar.. Mütefekkir duruyordum mağmûm
 Akşamın rûhu kadar tatlı bir âhenk duydum
 İstedim görmeyi, koştum ve biraz yaklaştım..
 Oh!.. Fakat sonra ne yaşlarla çekildim, kaçtım..
 Bir köpek üstüme vahşî, deli saldırmıştı
 Acı bir sesle o âhengi yazık kırmıştı..
 Sonra durdum.. Ve karanlıkta derin bir hicrân,
 Anlaşılmaz acı bir hisle düşündüm.. Giryân
 Anladım.. Zulmet olan gölgede bir savt-ı hafî,
 Sanki bir kahkaha şeklinde duyuldu.. Menfi!..
 (Fâilâtün feilâtün feilâtün fa'lün)

1 Eylül 1321 / 14 Eylül 1905

HİSARLARA KARŞI

-Vatan Çocuklarına-

Gurûba karşı mehâbetle dinlenen kuleler,
 Neden semânızın üstünde yok nevâ-yı zafer?
 Neden bugün tepenizden sizin zalâma uçan
 O kuşların nağme-i siyâhı figân?
 O gün yavaşça çıkarken sizin huzûrunuza
 Önümde sanki sükûtiyle ağlıyordu fezâ...

Ağır ağır çıkıyordum; önümde her kulenin
 Dibinde sanki duyardım henüz süren bir enîn...
 Yanar, sönerdi duvarlarda şanlı miğferler,
 Gezerdi kal'ada müdhiş, sarıklı askerler.
 Ve sanki devr ediyordu, muazzam ü nevvâr
 Kızıl semâda o gün halka halka kartallar...

Yavaş yavaş çıkıyordum, içimde bir hürmet
 Önümde tâcı kırık bir cebîn-i ulviyyet!
 Burûcun üstüne me'vâ kuran büyük kuşlar,
 Ağır ağır kaçışlırdı muhteriz, bîzâr...
 Zamana altı asırdan kalan bu sûr-ı azîm,
 Bu ma'bed-i zaferin, âh içimde şimdi benim
 Büyük vakayi-i mehcûre-i müebbedine
 Ne hisli bir leb-i hürmet dökerdi bir girye...

Geldim sana yaşlarla ben ey kasr-ı meâlî,
 Ey şimdi karanlıkta kalan ma'bed-i hâli!..
 Hürmet sana, bânîne, mukaddes şühedâna;
 Hürmet, seni mahveylemiyen dest-i zamâna!..

Ey bunca zaferler taşıyan cebhe-i satvet,
 Doğrul, yed-i vahşetle eğilmiş ser-i millet!..

Doğrul, bugün alçaklara korkup eğilenler
 Ölmüşlerin ahfâdıdır ey burc-ı muzaffer!..
 Ey şanlı duvarlar, sen ey ölmez kule bir gün
 Berkinle görün, sen neye nisyâna gömüldün!..
 Ey sen ki cebînde gezer, bin ulu kartal
 Bir seng-i mezâr olma, bugün tâk-ı zafer kal!..
 Hürmet, sana, bânine, mukaddes şühedâna;
 Hürmet seni mahveylemiyen dest-i zamâna!..
 Fakat önümde karanlıklariyle samt ü sükûn,
 Yavaş yavaş geziyor suru kârbân-ı kurûn.
 Râtib duvarlara sinmiş siyah şeb-pereler
 Mezâra, makber-i nisyâna benzemiş her yer.
 Bütün bu makber-i mâzîyi bî-sadâ gezdik;
 Havâ, ziya bu divarlarda altıyüz senelik!..
 Duvarda, gölgede çıkmış o renksiz otlardan
 Ağır ağır okuyordum ne renkli bir destan!..

Ben ağlıyordum o ma'bedde, her kemer, memdûd
 Bir hıçkırık taşıyor, sonra başlıyordu sükût...
 Ayak sesim o karanlıkta muhteriz, korkak

Öterse sanki karanlıkta gölgeler çıkacak...
 Bütün o ma'bed-i metruku seyr ederken ben
 Sızardı sanki derin bir bir cerîha kalbimden,
 Ölüm, fena... Şeb-i sâmit, müebbeden nisyan...
 Hayâlî kalbime doldurdu bir derin hicrân,
 Ağır ağır ediyorken o kal'aden avdet,
 İçimde vardı derin bir muhabbet ü hürmet.
 (Mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

4 Eylül 1324 / 17 Eylül 1908, Âşiyân

HÂCER VE İSMAİL

Semâ ve çöl... Çölün üstünde bin nücûm eriyor,
 Son ay ziyâsı nihân ufka bir hüzüñ veriyor.
 Bütün bu çölde ne bir yol, ne bir gâfîb insan,
 Muhîte korku veren bir sükût-i meçhûlât...
 Bu hâk-i âteşe yıllarca düşmemiş bârân,
 Bütün bu çölde ne bir yol, ne bir gâfîb insan,
 Kesik ve nâdir esen bir cehennemî rüzgâr,
 Ne bir çadır, ne de bir çan sadâsı bir yol arar.
 Mesâfe, böyle mesâfât-ı bî-nihâyet uzar,
 Ağı ağır gerinir ufka bir sükûn-ı mezâr...

Fakat Diyâr-ı Filistîn'i terkedip Hâcer
 Giderdi Mısır'a bir oğluyla, bî-ümid ü kader.
 Ne kârbân, ne çadır var, ne bir muin ü delîl,
 Susar su bulmayıp ağlardı oğlu İsmâil.
 Yol öğretirdi kırık tozlu bir diken, bazen,
 Sıcakta tâkati kalmaz, geçerdi kendinden.
 O böyle hayli zaman, hayli yol alıp gitti.
 Erişti Mekke'ye, akşamdı bir duâ etti...
 Su istiyordu, su yok, şimdi hasta yavrusu aç,
 Henüz ne Kâ'be, ne bir ev, ne hayme var, ne ağaç.
 Zemîn-i samt-ı memât, âsümânı samt-ı kader,
 Muîni olmuyor artık kilidlenen gökler.
 Uçuk dudakları yanmış, kederli gözleri boş
 Zavallı hasta kadın koş, bu çölde yalnız koş
 Bütün mesâfeye teskîn-i ateş için yalnız
 Sıcak sıcak sam eser, âteşîn ve insafsız...

Aşîretin biri bir hayli yol yürür de eğer
 Tükenmeyen sarı kumlarda yol giden develer,

Bütün bütün çöle artık girer ve dâr ü nihân
 Kalırsa yoldaki en son diken, durur kervân,
 Uzak mesâfeye hayretle çevrilir başlar...
 Kabîle halkına bir havf-i bî-sebeb başlar...
 Elinde kargısı, her yanda oğlu, âilesi,
 Ve arkasında gelen haymegâhı, kfilesi,
 Kabîle şeyhi bu uzlette bî-sebep korkar,
 Yanan nigâhı tazarrû'la asumâna bakar.
 Semâda kanlı güneş dîde-i gazab gibidir.
 Uzakta çöl sesi bir vâ'de-î fena getirir...
 Ve sonra kum.. Ne kadar baksan ufka hep kumlar...
 Ve sonra çölde esen boş, fena, sıcak rüzgâr...
 Bugün hararet-i pür-kin, nasîb-i bed-peymân,
 Yarın da belki ölüm, belki leyle-î nisyân..
 Bütün aşireti hep sâlimen seyâhat eden
 Kabîle şeyhi bir aylık zahîre âlmış iken
 Nasıl tereddüt eder? Sonra bir zavallı kadın
 Nasıl bu çöllere bîkes düşer de bir çalının
 Dikenli gölgesi altında mahvolup kalmaz!
 Duâya kalkan o eller nasıl kadîd olmaz!

Bu bir kadındı, bir acz-i bî-nihâye idi
 Fakat bu hasta ve âciz kadın bir anne idi.
 Fakat yoruldu ve bî-tâb uyukluyor Hâcer,
 Birer nigâh-ı tesellî gibiydi ahterler...
 Ve şimdi âlem-i rü'yâda bir melek geliyor
 Ve sanki göklere bir tatlı nağme yükseliyor.
 Ve baktı gördü ki etrâfı hurma gölgesidir,
 Yanında yavrusu oynar, gülen sadâsı gelir...
 Önünde şimdi taşıp zezemeyle bir su akar,
 Çocuk da her nazar ettikçe kumda bir su çıkar...
 Ve sonra gördü ki durmuş yanında İbrâhîm

Melek gülerdi semâda kat'î şefik ü rahîm!
 Fakat uzakta neden bir küçük çocuk bağıır...
 Uyandı, gördü ki her yer henüz karanlıktır.
 Henüz ne vâha, ne ırmak, ne zevc-i İbrâhim,
 Düşünde gördüğü şeyler birer hayâl-i akîm...
 Önünde gözleri solmuş bir ince yüz duruyor,
 Bu bir zavallı çiçektir ki bî-devâ kuruyor...
 Bu hasta anneye dünyâda şimdi her şey bu.
 Zavallı kalbini öldürdü bir fenâ korku...
 Eğer ölürse... Bu bir his ki nâgehân büyüdü
 Kırıldı, öldü, merâretle düştü, diz çöktü...
 Uçuk dudakları hümmâ içinde kavrulmuş,
 Sönük nigâhı muazzam semâya doğrulmuş,
 O, böyle hayli zaman ağlayıp sükût eti.
 Bu, hasta kalbine bir tâbe-i felâketti...
 Ve sonra etti bu efkârı bol bulup teb'id,
 En az ümîd olunan yerde en kavîdir ümid...
 Kilitlenen dili artık çözüldü, yalvarıyor...
 Zalâm-ı kalbini bir hâle-i dua sarıyor...
 Derin karanlığa düşmüş ve bî-şefî ü penâh
 Gezen bir öksüze pür-havf olur leyâl-i siyâh
 Teâvün isteyip ağlar ve bir bükâ duyulur,
 Bu ses zavallıya bir nefha-i cesâret olur.
 Ve işte lâhn-i duâ bî-muîn olanlar için
 Bir ittikâ-yi felâket, bir ihtiyâc-ı güzin,
 Fütûra, acze teselli-i bî-nihayettir,
 Sönen gönüllere bir refref-i ziyâ getirir.
 Duâ ederdi: -İlâhi bugün fenâ susadım,
 Bugün memâta tekarrüpdür attığım her adım.
 Bugün harâb ü zebûnum, fakat İlâhi ben
 Şikâyet etmiyorum, sâde hasta yavrumu, sen
 Himâye et, bu küçük kalbe kuvvet ihsân et,

Sen ey şu yavrumu bahşeyliyen yed-i kudret!.
 Sen ey semâda uçan her tuyûra, yerde gezen
 O türlü türlü mevâşîyye, gök sulara yüzen
 Acîb balıklara her gün gıdâ veren Mevlâ!.
 Ümîdi kesmiyorum bak bu çölde ben hâlâ!
 Ne incizâb-ı meâli, ne aşk-ı bî-pâyân...
 Ümîdi kesmiyorum rahmet-i himâyenden
 Sağım, solum, önüm, arkam ölüm ve çöl, yine ben
 Ümîdi kesmiyorum bak bu çölde ben hâlâ!
 Bu hâlde hayli zaman ağlayıp duâ etti..
 Önünde çöl yine muzlim ve bî-nihâyetti.
 Epey zaman oluyor şimdi ay gurûb edeli
 Semâ samût ve muannid, mesâfeler hâli...
 Ağardı tan yeri, maşrıkte pür-sükûn ü hazin
 Yayıldı kumlara bir tatlı sâha-i la'lin,
 Silindi titreşerek her sitârenin nûru,
 Uzakta çöllere kasvetli bir güneş doğdu.
 Gerindi pembe serinlikte ufuk olup bîdâr,
 Düşündü boş, sarı alnıyla sanki boşluklar..
 Fakat kesik kesik ağlardı şimdi İsmâil
 Bu bir sadâ-yı müellim, bu bir sadâ-yı alîl,
 Sayıklıyor gibi bir ses, sönen firak-i memât,
 Gözünde kalmamış artık bir iltimâ-ı hayât.
 Soluk dudakları morlaştı, çatlıyor, yanıyor,
 Çocuk fena, ölecek, bî-himâyeye kıvranıyor.
 Kadın medîd, acı bir kahkahayla doğruldu.
 Hakikat oldu demek şimdi bir fena korku.
 Nasıl karîhası almaz, demek bu mümkündürü?
 Düşündü beyni yorulmuş, fenâ fenâ güldü.
 Ve şimdi çölde fikirsiz, neticesiz koşuyor.
 Ölüm, o zâlim ölüm her dakika yaklaşıyor.

Fakat çocuk çabalarken mübârek ellerinin
 Bütün dokunduğu yerler su doldu, bâdiyenin
 Çorak zemînine zezem ganî ganî akıyor,
 Çocuk bu mü'cizeden bî-haber gülüp bakıyor
 Ve şimdi nerden olup böyle nâgehân peydâ,
 O türlü kuşlar uzaktan gelip uçuşmakta..

Fakat bu kuşları gördükte hazret-i Hâcer
 Erişti oğluna ölmüş sanıp hemen muğber,
 Ve baktı, gördü ki yerden akar durur zezem,
 Ve gördü şimdi su ister semâda kuşlar hem.
 Ve gördü oğlu güler hem su isteyip bekler,
 Eğildi, sundu o Zezem'den oğluna Hâcer...
 (Mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

9 Teşrin-i Evvel 1324 / 22 Ekim 1908, Âşiyân

ÇÖLLER

Akşam.. Yine sahrâdan esen çöl sesi ağlar.
 Hüzniyle, sükûniyle iner leyl-i ziyâdar..
 Bir samt-ı fenâ, gizli bir âheng-i peyâpey
 Baygın gibi, rü'ya gibi, ölmüş gibi herşey.
 Baygın gibi, rü'ya gibi, tenhâ sarı kumlar,
 Bir ket-i fecâatle durur nefha-i esrâr.
 Akşam, düşünür hüzn-i garîbiyle bütün çöl..

Mahmûr uyanır gölgede binlerce ziyâlar,
 Çöller düşünür, gün düşünür, gölgeler ağlar..
 Son kuvvet-i atşıyla suar hasta günün çöl..
 Bir hüsn-i marîz ufka peyâpey yapılırken
 Bir nûr-ı duâ, hüzn-i semâ, hüzn-i avalim
 Bir kevser-i tesliyyet olur boşluğa; zâlim
 Kahriyle cehennemler açan bir güneşin hâr
 Âteşleri altında ölen yollara gam-dâr
 Bir pembe tebessüm gibi ecfân-ı kevâkib;
 Etrâfi sarar bir ebedî şefkat-i gaib..

Yorgun develer haymeye tenhâca dönerler,
 Ezgin deve üstünde uyuklar bedevîler..
 Bir yâd-ı nübüvvet gibidir çöldeki kervân,
 Binler yıl evvelki sükûn, âtıl u uryân,
 Kavrulmuş alınlarda gezer bir sem-i rü'yâ,
 Her dîdeye bir cennet açar çan sesi gûyâ.
 Bir çan sesi zulmette tazarru, gibi mağmûm,
 Irmakların elhânı kadar hüzn ile mefhûm..
 Bir ses ki çorak çöllere gufrân ile çağlar,
 Bir ses ki kevâkible gülüp leyl ile ağlar..

Bir ses, o büyük yokluğun üstünde ölen ses.
 Bir hâre-i sîmîn ile bî-kuvvet ü bî-kes,
 Bir şuhka-i billûr ile tenhâca ölürken
 Bir havf-ı nihâni uzanır boş gecelerden

Âh ey geceler, ey çölün ufkündeki esrâr!..
 Ey gülleri zehriyle yakan çöldeki rüzgâr!..
 Âh ey gece!..

Çiğsiz ve rutûbetsiz esen sâm, gecelerden
 Bir parça serinlik bularak sâf esiyorken,
 Bir pembe tereddütle uyur, gölgeler elvân,
 Lâl ufka güneş sonra doğar hâif ü uryân..
 Bir cephe-i rüyâ gibi bir hâle-i yâkut,
 Bir hilkat-ı evvel gibi çöl nâim ü mebhût..
 Boşluk yine hiç gelmiyecek şeyleri bekler
 Gûyâ dağılır pembe şafaktan kelebekler..
 Çok geçmez ufuklarda güneş yükselir, esrâr
 Sessiz silinir, titrer ufuklar, sıcak artar.
 Bir kîn-i ziyâ, zâlim inen kahr-ı harâret,
 Bir sadr-ı cehennemden esen nefha-i lâ'net.
 Yanmış kayalar, baygın uzanmış sarı kumlar
 İmkânı muhâl, inmeyecek bir su sayıklar..
 Boşlukta ne bir gölge, ne tek bir kuru yaprak,
 Bir bu'd-ı cehennemde bir a'mâ yed-i ihrâk..
 Yalnız bu büyük çölde nasıl geldiği meçhûl,
 Raksân ü harîrî uçuşan mâvi sinekler;
 Bir nice küçük bir ses ki atehler gibi ma'lûl,
 Çöllerde o ses hasta kadınlar gibi inler.
 Boş nağmesi uzlette marîzâne vızıldar..
 Bir kalb-i hafî sanki ölen çöllere ağlar..

Binlerce yıl evvel yine esrâr-ı mesâfât

Rüzgârla ufuklardan esen nefha-i esvât,

Bir nağme, ezelden gelen elhân-ı tabîî,

Vâdîlerin üstünde gezen nefh-i rebîî.

Boşluk.. ne binâ var, ne bir insan izi meşhûd;

Bir feyz-i umûmiyle doğan hilkat-ı mes'ûd,

Mes'ûd, uzayan günler, inen leyle-i tenhâ..

Zambakların üstünde uçan hande-i rü'yâ,

Mes'ûd, gecenin nûr uyutan kalb-i siyâhı,

Bir sine-i sevdâda ölen bülbülün âhı..

Bir gizli saâdetle susan hilkat-ı mahmûr,

Bir tâze güneş, sâde hayât, sâde emel, nûr..

Ormanlarının sâyesi bir belde-i rü'yâ,

Irmaklarının sâhili bir adn-i hafâyâ,

Âsûde ağaçlarda günün hüzn-i niyâzı..

Göllerde gezen bir kuğunun tayf-i beyâzı..

Bir hilkat-i evvel ki bütün boşluğu meskûn,

Ormanlarının sâkinidir bülbül-i mecnûn..

Tenhâ ovasından geçer âvâre gazallar,

Her dalda ufak bir kanadın gölgesi titrer..

Sâhilde yeşil, korkulu timsahlar uyuklar..

Kaplanların otlarda sinen gözleri parlar..

Filler geçer akşam su başından sürülerle..

Dağlarda çakallar uluşur uzlet-i leyle.

Bir şehir-i hayâtın bütün eşkâl-i âcîbi,

Bir feyz-i tenebbüt kırım escâr-ı gârîbi..

Azgın boabablar, meşeler yaşlı çınarlar..

Dünyâda nesilsiz, kurumuş birtakım eşcar,

Nâdide çiçekler, sarı güller, açan ezhâr

Göllerde lotüsler, tek ü tenhâ nenüfarlar

Feyzân ü teceddüdle fakat geçti asırlar,

Yıllarla, asırlarla azalmış gibi ezhâr..

Yaşlanmış ağaçlarda hayat alçalıyordu..
 Göller, dereler şimdi çorak, boş kalıyordu
 Hâin güneşin nûru solan gülleri yaktı..
 Artık kuru vâdiye esen nefha sıcaktı..
 Bî-sâye kalan son korunun hasta kadîdi..
 Bir mevt-i elîmin büyüyen samt-ı medîdi..
 Heyhât aradan bir çok asırlar daha geçti..
 Arzın daha alçaldı biraz kuvvet-i ceydi.
 Artık, derelerden su çekilmiş, ufuk ölmüş..
 En son fidanın yaprağı tenhâca dökülmüş.
 Hayvanlar uzak, münbit ekâlîme çekilmiş,
 Rüzgârla sıcak kumlar esip izleri silmiş..

Çöl.. Şimdi susan bâdiyenin kanlı semâsı,
 Mahrûm, uzayan kumların âteşli ziyâsı,
 Bir ye's-i ziyâ, ufka çöken ye's-i mesâfât,
 Hâmûn-ı cüdâdan dökülen bir acı heyhât!..
 Yalnız çölün akşamları rû'ya gibi mahmûr,
 Mahmûr uzanan boş geceler pür-gam ü pür-nûr..
 Yıldızlar açar gölgede ma'sûm ü duâ-kâr..
 Ay çölde doğar her gece me'yûs ü pür esrâr,
 Rüzgâr düşünen pembe dikenlerde sayıklar..
 Yorgun develer yolda ilerlerken uyuklar..
 (Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün)

27 Teşrîn-i Sâni 1324 / 10 Aralık 1908, Musavver Muhit

GURBET GECELERİ

Uzak denizlere tenhâca gözlerim dalıyor,
 Derin çöl akşamı üstümde sessiz alçalıyor;
 Uzakta Akdeniz'in vecd-i lâl ü tenhası,
 Ufukta çöllerin esrâr-ı hüzn-i rü'yası...
 Bu çöllerin ılık akşamlarında güller erir...
 Mesâ... Bu ufk-ı sükûtun sükûn-ı iffetidir...

Yavaş yavaş yine evlerde lâmbalar yanıyor...
 Gönül, ipekli karanlıkta bir hayâl anıyor...
 Odam, felâket-i zulmetle pür memât ü gubâr;
 Ne bir kadın eli, heyhât, ne bir tebessüm var!..
 Odamda lâmbamı hep böyle kimseler yakmaz..
 Tesellî et beni ey zulmet, ey leyâl-i niyâz!..
 İçimde şimdi benim eski şerhalar kanıyor,

Yavaş yavaş uzak evlerde lâmbalar yanıyor...
 Uzakta, tâ Nil'in üstünde zirveler nâgâh

Beyazlaşıp şeb-i hücrâya doğdu kasvet-i mâh...
 Ziyâda hurmalar olmuştu bir hayâl-i serâb
 Ayın ziyâsını içmişti mahremiyet-i âb.
 Uzakta kabileler, kârbânlar, develer
 Gunûde bir çayı takip edip cenûba gider.
 Dikenli bir yolun üstünde tozlu bir merkep.
 Semâda yolcuya yol gösteren hayâl-i zeheb...
 (Mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

5 Şubat 1324 / 18 Şubat 1909, Musavver Muhit

ENDİŞE-İ SUKUT

Sinâ-yı fikr ü sanatı çıktım adım adım
 Süfliyyet-i sukutumu kalbimde sakladım
 Yorgun şakaklarımdaki hûmmâ-yı inhizâm
 Ulviyyet-i leyâl ile heyhât azalmadı

Çıktım fakat merâret-i pür-acz ile
 Hep toz, dikendi yollarım, bir tek çiçek bile
 Göndermiyordu âşina bir nefha, bir selâm
 Tenhâ yolumda bir çiçek bir gonca kalmadı

Artık yıkıldı mâbed-i metrûk-i sanatım
 Son heykel-i taabbüdüm artık kalır yarım
 Elbet yabancı gözlere maruz olur bugün
 Buhrân-ı i'tilâ ile can verdiğim eser

Bir nefha-i ümid ile her başlanan şiir
 Bin şüphe-i fütûr ile her gün didiklenir
 Ruhun zavallı gülleri sessizce örtülün!
 Mensî kalın, yazılmamış âlî neşîdeler
 (Mefûlü fâilâtü mefâilü fâilün)

Mart 1325 / Mart 1909, Musavver Muhit

KİN

Göster semâ-yı mağribe yüksel de alnını,
 Dök kalb-i sâf-ı millete feyz-i beyânını...
 Al bayrağınla çık, yürü, sağken zafer-nümâ,
 Bir gün şehîd olunca da olsun kefen sana...

Ey makber-i muazzam-ı ecdâdı titreten,
 Düşman sadâsı sus! Yine yükselme gölgeden!
 Düşman!. Hilâl-i râyet-i İslâma hürmet et!
 Toplar boğar hitâbını dağlarda âkıbet...

Dağlar lisâna gelse de anlatsa hepsini;
 Binlerce can dirilse de nakletse geçmişi;
 Garbın cebîn-i zâlimi, affetmedim seni,
 Türk'üm ve düşmanım sana, kalsam da bir kişi!.

Ben şûre-zâr-ı kalbimi kinimle süslerim,
 Kalbimde bir silâh ile ferdâyı beklerim.
 Kabrinde müsterîh uyu, ey nâmdâr atam,
 Evlâdının bugünkü adı, sâde intikam!..
 (Mefûlü fâilâtü mefâilü fâilün)

22 Temmuz 1326 / 4 Ağustos 1910, Servet-i Fünûn

MÜNÂCÂT

Mösyö Dagostinu'ya

Sürûr-ı fecre küsen hasta bir menekşe gibi
 Yabancı şimdi nücum-ı sürûra ikbâlim
 Küçük menekşeyi öldürme şimdi ya Rabbi
 Bırak! Gubâr-ı hazîniyle olsun âmâlim...

Garîb ü lâl uzanır bî-nihaye bâdiyeler
 Gâm-ı hayatım uzak çöllerin müşâbihidir
 O zâlim ufka nisâr olsun en sehî kevser
 Gâm-ı şebâbı bırak! Hicr-i inzivâ yetişir.

Leyâl içinde tekazâ-yı gayba doğru koşan
 Zavallı yelkeni dûr etmesin emânından
 Semm-i memât ile soldurma yalvaran dehânı

Tebessümümde celî bir fütûr-ı bî-pâyân
 Dilim tehî, gecem âvâre günlerim vîrân
 Bırak sürükleme mersâ-yı pür-sükûnuna beni
 (Mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

21 Temmuz 1327 / 3 Ağustos 1911, Servet-i Fünûn

HATAY'A SELÂM

Ey mutlu Hatay bölgesi, ey Türk eli âh ey
Bağrında güneşler yaşatan kutlu büyük şey..
Aç göğsünü aç.. Kanlar akan bağrına yurdun,
Türk'ün yüreğinden gelen arslan sesi dolsun..

Ey zorlu Hayat genci, Kızıl Dağları yıktın,
Var ol koca Türk, Ergenekon'dan gene çıktın!..

Çıktın, yürüdün gün gibi, dünyaya göründün,
İhrâma girip Çankaya'nın nûruna döndün..
Hâcet dağının güller açan yaylalarından
Ses verdi sıkılmışlara dermân olan arslan..

Ey mutlu Hatay Türkü, yağız dağları yıktın,
Var ol koca Türk, Ergenekon'dan gene çıktın!..
Bak dinle, bütün Türk eli tekbir alıyor bak,
Hep aynı sadâ, sâde bu ses, sâde bu kaynak..
Bozkırlara bak, Kıpçak'a dön, hepsi ve herkes,
Hepsi aynı soluk, aynı göğüs, aynı büyük ses.

Var ol koca Türk, artık o sert ejderi boğdun,
Altay'da doğan şanlı güneş, sen gene doğdun!..

2 Haziran 1937

(Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün)

DEV ŞARKISI

Türk'üm ben, Oğuz nesli, benim nesl-i vakurum.
“Altay”lara bağlar beni alnımdaki nûrum.

Parlak güneşin doğduğu yerlerde doğan ben
İlk âteşi içtimdi bir arslan memesinden.

Şahin gibi cenk atları kışnerken, uyandım.
Ejder gibi kaplanları boğdum, oyalandım.

Yalçın döşeğim vardı küheylân yelesinden
Aldımdı bu sert ismimi gök gürlemesinden.

Türk'üm ben, Oğuz nesli benim nesl-i vakurum
“Altay”lara bağlar beni alnımdaki nurum.
(Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün)

30 İkinci Kânun (Ocak) 1943, Çınaraltı

5.2 Tarihleri Belli Olmayan Şiirler

MESKEN-İ MUHAYYEL

Uzak, uzak, çok uzakta, ufakça bir korunun
 İçinde bir güzel evcik ve bir güzel derecik,
 Ve sînesinde bulunsa onun ufak kik.
 Zaman zaman pek uzakta sevimli bir sürütün
 Hayâl-i şühûnu görsem, yavaşça gülsem ona!
 Ve bir şafaklı güneşle tenevvür etme semâ;
 Gurup takarrüb edince şuâi inse yere,
 Biraz da bâd esiverse, temevvüc etse dere.
 Yavaş yavaş sönuverse güneş de, çıksa kamer.
 Binip o sandala bî-huş, hazîn feşâfeş ile
 Yavaş yavaş çekilirken – o dem ki bülbül öter-
 Unutsam âlemi ya Râb, evet, o yâri bile!...
 (Mefâilün feilâtün mefilün)

KARANLIKLARDA

-Yarım kalmış şiirlerden-

Ne bir sūr-ı temennî, ne bir neşât-ı ümîd,
 Ne bir infiâl-i tahassüs, ne haşyet-i tehdit.
 İçimde şimdi ne arzu, ne iptilâ, ne melâl,
 İçimde şimdi ne mâtem, ne şevk-i istikbâl.

Ne inşirâh-ı tevekkül, ne vahşet-i isyân,
 Ne incizâb-ı meâlî, ne aşk-ı bî-pâyan.

Yıkıldı eski sanemhâne-i sünûhâtım,
 Yabancı bir yolun üstünde kimsesiz kaldım.

O yol ki kubbesi yok, fecri yok, kevâkibi yok,
 O yol ki merhali yok, gaye-i metâibi yok!..

Başımda fecr-i deha... gözlerimde nur-ı vakar...
 Ayaklarımda gurur-ı behar-ı namiyedâr...
 Şafaklarımda nevâ-yı pür-ımtidâd-ı sūrûd,
 Tefekkürümde füyuz-ı semâ-yı nâ-mahdûd,
 Şükûfezâr-ı beyânımda nevbahar-ı şebab,
 Hadîkâ-i hevesâtımda aşk-ı âlemtâb...
 Kelâm-ı aşk ile bülbül harim-i dem-sâzım,
 Mahuf şahikalar müttekâ-yı pervâzım.
 (Mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

GURUR

Hazin ü sâkit ağarmıştı bî-hudûd ovalar.
 Şişirdi sîne-i emyâhı bir gümüş rüzgâr;
 Bâid ufuklara ay doğdu tâ uzaklardan...
 Sen, ince, gölgeli kirpiklerinle, nîm açılan,
 Dudaklarınla ne vahşî, fakat ne dilberdin...
 Tehî ufuklara baktın: -Güzel değil mi? dedin.
 O tozlu yolların üstünde kimsesiz mehtâb
 Güzeldi, sonra sokuldun.. Bir ufk-ı zâr-ı serâb
 Olan nazarların artık sıcak, sokuldu...
 Damarlarımda, vücûdumda bir güneş yandı...
 -Güzel değil mi? dedin, sonra gözlerimde gözün
 Bayıldı. Şimdi yakından, sıcak sıcak güldün:
 -Gözün neden bu kadar parlıyor? Biraz durdun;
 -Bu inciler benim olsun, dedin. Semâdan uzun
 Nefesler esti, tutuşturdu sanki her yerimi...
 İpekli gözlerin içmişti hasta gözlerimi...

O sâkin akşam uzak şimdi, çok zaman oluyor,
 Zavallı incilerin şimdi kimsesiz soluyor...
 Odamda ben yine bir gün dehâ-perest ü vakur
 Kalem-tırâş-ı sünûhâtı almış işlerken,
 Önünde canlanacak mermerin düşüp biriken
 Kûsûr-ı tünd ü beyâziyle çarpışan, mağrûr
 Elim fütûr-i mahâsinle ürkerek durdu...
 Rüşeym-i hüsn ü tulûâtı mest-i nâz, âhû
 Nazarlarınla süzüp: -Çok güzel, dedin... Yaramaz
 Dudakların daha ciddiye, gül-nikaab ü beyâz
 Elinle sen yine tutundu yorgun ellerimi...
 O sâkin alnı şafaklarda yükselen heykel
 Kadınlığın bize timsâl-i pâk ü muhteremi

İbâd-ı şekl ü sünûhat o tuttuğun iki el...
 -Bu ellerin benim olsun, bırak, dedin. Sehâr
 Sesinde kaydadı, yükseldi çılgın alkışlar...

Garîb odamda yarım kaldı işlenen heykel,
 Senindi artık o âvâre bekleyen iki el...
 Geceydi.. Yaşlı çınarlarda kalmamıştı ziyâ,
 Uyuttu zulmet-i eşcârı bir derin rü'ya;
 Cüdâ havuzlara aksetti sâye-i evrâk...
 Geceydi... İnce hayâlinle bir beyâz zambak
 Kadar zarîf, o kadar nâzenîn, hırâm ederek
 Gelip yanımda oturdun.. Semânın en yüksek
 Ziyâlarında cenâh açtı gizli bir kuvvet,
 Çekip kucakladı âlâmı bir derin şefkat...
 Saçım, o kumral, uzun saçlarınla örtüldü,
 Dudakların bu hayatımda ilk açan güldü...
 -Bugün de kalbini vermez misin? Dedin, pek uzak
 Bir ufka düştü, sürüklendi, bir soluk yaprak;
 Cüdâ mesâfeye öksürdü sîne-i eylül...
 Miyâh-ı kalbe bakan gözlerinde hüzn-i fusûl
 Tekarrür etti ve: - Kalbin benim değil mi, dedin;
 Güzel kadın, ne kadar pür-vefa, ne dilberdin...
 Evet, senindi o kalbimde feyz alan güller,
 Fakat o gülleri soldurdu bî-aman eller...

Olup menâm-ı keselden şükûfeler bî-dâr
 Miyân-ı leylede yükseldi bir serin rüzgâr...
 Bütün sulara uçuk, pembe gölgeler koştu.
 Uzakta; karşıki dağlarda gündüz olmuştu...
 Bir ihtişâm-ı ziyâ sanki gül temâsiyle
 Cebîn-i sa'yime koymuştu ince bir hâle...
 Mürâkabemde ser-âzâde bir kalem tebşîr

Eden kitâb-ı beyanımda nüktelev takrîr
 Edip füyûz-ı mahâsinle süsledim, yazımı...
 Odamda ben çalışırken, gelip: - Zarar var mı?
 Biraz yanında kalırsam zarar verir mi? Dedin.
 Güzel kadın, o gün artık biraz değişmiştin.
 O gün sesinde gülerken biraz yalan vardı.
 Sükûn içinde süzûp lâlezar-ı inşâdı,
 Pür-ihtirâm: -Bana vermez misin dehâmı? dedin...
 Bayıldı, nazlı edâlarla başkalaştı sesin...

Kadın... Cemâlini hücremde etmeyip tesbît
 Hayâli, aşkı mukaddes bilen mehâfile git
 Ve orda sor ki, gömülmüş, defin-i hâk uyuyan
 Büyük bir elması sertâc-ı ihtirâma koyan
 Çalışkan ellere hürmet revâ değil miymiş?
 Hutût-i cevher-i nâzik-terini hüsn-endîş
 Karîhasında kalemkâr-ı nâzenîn-ilhâm
 Hayâl edip de mehâretle çizmeseydi eğer...
 Sen ey şükûfe, sen ey cevher-i güzide-makam
 Gurur-ı hüsn ile ferdâ-yı aşka aldanma!
 Sücûd eden dîl-i şeydâyı alçalır sanma;
 Huzur-ı hüsnüne zülf-i sebâ-peyâmını ser,
 Aden-serânı tavâf eylesin ziyâ-yı kamer.
 Nücûm-ı leylemi, güldeste-i bahârımı al...
 Sürûr-ı kalbimi al, rif'at ü vekârımı al,
 Çorak yolumdaki son katre-i selâmeti al...
 Kadın!.. Ümîdimi al, aşkı al, saadeti al,
 Fakat dehâma, fakat kâinat-ı irfana,
 Fakat kemâl-i hayâlâta karşı sus ve çekil...
 Bak! Erganûn-ı hafâyâda gizli bir tehlîl,
 Ne söylüyor gecenin vahdet-i bülendi sana...
 Dönüp şükûfe-i hûnîn-i fecr-i evvele bak.

Ne söylüyor sana hüzn-i menâzır-ı âfak.
 Şu yanda uzlet-i tekbîr-i leyli- bî-payân.
 Şu yanda bikr-i seher, şimdi dil-firîb, uryân
 Büluğ-ı nâim-i nilüfer-i cüdâya koşan
 Bir ince kız.. Sana âh ey güzel perestidem,
 Ezel-serâ-yı bülend-i hücûmu göstersem,
 Desem ki: -Al, şu hayat-ı leyâli tedkîk et,
 Ve bak.. Serâir-i eb'âdı kalb-ı fâniyyet
 Muhât olur mu? Melâl-i mesâ-i lâle dalan
 Nazarlarında gam-âbad-ı cevfe karşı gîrân
 Bir ihtiyâc-ı taabbüd gezer ve ağlarsın...

Dehâ... O haşr-ı mesafâta yükselen çılgın
 Beyaz kanat, o derin gök, o meş'al-i perrân...
 Dehâ... Medine-i irfâna ilk inen kervan:
 Dehâ.. O tucu kanatlandırın ve mermerden
 Birince gözyaşı işrâk eden yed-i âhen;
 Dehâ.. O zulmet-i âfîyi gösteren, ıssız
 Mesâfelerde bekâretle parlayan yıldız;
 Dehâ.. Asırları bî-dâr eden nida-yı mesâr,
 O karlı şâhikalardan geçen büyük rüzgâr!..
 (Mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

SANA

-Soğuk geceler-

Bu karda kirzantemler artık ölmüştür;
     Bütün soğuktan ölür
 Şikeste dalların üstünde titreşen kuşlar.
     Dışarıda her yer kar.
 Bu kış semâsının üstünde ay da buz tutmuş.
     Uzakta bir baykuş.
 Beyâz mesâfeye meş'um ve nâgehân uludu..
     Ziyadeleşti buğu
 Şu ince camların üstünde... Ey kadın gelme!
     Hayır, sakın gelme!
 Bak akşam oldu, ocak söndü, lâmba yok, boş oda...
     Dışarıda yollarda
 Kalan köpekleri rüzgârlar işte donduruyor.
     Ve bir saat vuruyor
 Uzakta, bak... Gece geç, şimdi nısf-ı leyl oluyor;
     Bu yolda gelmek zor.
 Ayakların yorulur, dizlerin üşür, gelme
     Bu boş kalan evime!...

ŞİİRLERİMİ YAKARKEN

Hind ü Seylân'daki sâhilleri yıllarca gezen
Ka'r-ı deryâya inip inci ümîd eyler iken
Bir avuç toprak alan bir yeni dalgıç gibiyim...

Çok zaman ben de hayâlâta kapıldım, kalemim
Pembe yapraklara sevdâlı şiirler yazdı.
O zaman ben de ümîd-perver idim, hem yazdı.

Âh, fakat şimdi buruşturdum, usandım, attım.
Şimdi muzlîm görünen bir koca defter yaktım.
Onları iklîlime bir inci sanırdım... Nerde!
Bir avuç külmüş o kıskandığım ölmüş deste!..
Bir avuç külmüş o kıskandığım ölmüş deste...
(Fâilâtün feilâtün feilâtün feilün)

KIŞ GECESİ

Güneş batınca karanlıkla ortalık soğudu
 Uzakta gölgeli virânelerde ay doğdu.
 Soğuk bir ay ki derin gökte şimdi yükseliyor.
 Donuk cebînine baktıkça bir keder geliyor.
 Kamer, o hasta kadın, gâze-i leyâli örer.
 İpekli telleri bir bir gerer nihân eller.
 Yavaş yavaş üşütür ruhu şimdi kış gecesi,
 Eser mesâfeye mâtemli mevsimin nefesi.
 Eser mesâfeye nefh-i felâket-i ervâh
 Bütün tabiatın üstünde yükselir bir âh..
 Kamer, harâbelerin bir nihân zâiridir
 Ki daima gecikir, nısf-ı leyl olunca gelir.
 Gelir ve gölgeli virânelerde bir şey arar,
 Bütün gidenleri zulmette ayrı ayrı sorar.
 Ayın sükûnet-i billûru bir duâ gibidir,
 Nihân ve gölge sevâhilde cezr-i meddi erir.
 Hitâb-ı şî'ri kamer arza katre katre iner,
 O münzevî dolaşan lahni gölgeler dinler..
 (Mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

ŞİKÂYETLİ MÜNÂCÂTIM

Mahkûm kalacak mıyız İlâhî
 Tâ haşre kadar bu dertle böyle?..
 Ekdâr ile ruhum oldu mâlî
 Tahlîsime bâri çare söyle!..
 Bir şeye cihanda itinâ yok,
 Ekdâra hayatta intihâ yok.
 Mâder bile eylemekte hîle
 Bir vak'ayı eyleyip vesîle..

Hiç akli cihâna vermez insan,
 Bin kerre akıllı ondan hayvan.
 Altın, gümüşü ilâh sanırlar,
 Pis madeni bir penâh sanırlar.
 Dünyada zenân akıllı ammâ,
 Bâziçe-i merdümandır onlar.
 Erkekleri mertlik eyler imâ,
 Mağlûb-ı dîl-i zenândır onlar!..
 Namusu cihâna vermiyorlar,
 Alçaklığı halkeden de onlar!
 Ya Rabbi! Bu derde intihâ ver!
 Sen bu marîze çabuk rehâ ver!..
 En zengini müptelâ-yı işret,
 Mey sâhib-i şer, verir sefâlet!
 Hem bilmiş o hem esîri olmuş,
 İnsanların en hakîri olmuş!..
 Bir gice bulunca izz ü rahat,
 Düşkünlere eyliyor hakaret!..
 Bir isteği olmasiçün icrâ
 Bin âcizi birden eyler ifnâ;
 Bir hîle-yi zanneder zekâvet,

Gaddarlığı zanneder cesaret.
 Ya Rab! Bu cihan ne ağreb olmuş!
 İfsad ise fazla ağreb olmuş!..

Ya Rabbi, Cihandan al fesâdı,
 Tathir et evet bütün cihâtı!
 İzz ü şerefi iâde eyle,
 İnsanlara bir iâne eyle.
 Tekrar gelemezse arza rahat,
 Et bâri harâb bütün zemini.
 Emniyette ettiler hiyanet
 Al nezdine bâri sen Emin'i,
 Ne bir sürûr-ı temenni, ne bir neşât-ı ümîd,
 Ne infîâl-i tahassür, ne haşyet-i tehdîd
 İçimde şimdi ne arzu, ne ibtilâ, ne melâl,
 İçimde şimdi ne mâtem, ne şevk-i istikbâl.
 Ne inşirâh-ı tevekkül, ne vahşet-i isyan,
 Ne incizâb-ı meâline aşk-ı bî-pâyân..
 Yıkıldı eski sanemhâne-i sünûhâtım,
 Yabancı bir yolun üstünde kimsesiz kaldım..
 O yol ki kıblesi yok, fecri yok, kevâkibi yok,
 O yol ki merhâli yok, gâye-i metâibi yok!..
 (Mefûlü mefâilün feûlün)

ARSLANIN ÖLÜMÜ

Çölü heybetle saran dağlara Atlas derler.
 Kayalardan yaratılmıştır o vahşi yerler.
 Göklerinden gece, gündüz deli rüzgârlar eser,
 Pür-telâş akbabalar, yerde yatan leşleri yer.
 Gece yaklaştı mı boşlukta derin sesler ulur,
 Çölün arslanları vâdîde mehâbetle solur.
 Gizlenen binbir ağız sanki sayıklar burada,
 Daima aks-i sadâ, aks-i sadâ, aks-i sadâ..

Kızıl altın gibi dağlar solup esmerleşti,
 Erkek arslan çömelip ölmek için yerleşti.
 İki üç yıldız yanıp uzaklarda titrerken,
 O güzel gövdede gûyâ ebediyyetti ölen.
 Buğulanmış ve yorulmuştu alevden bakışı,
 Bir cihân devriliyormuş gibi devrildi başı.
 Yaslanıp taşlara serpildi muazzam yelesi,
 İçli bir son nefesin dindi derin velvelesi!..
 (Feilâtün feilâtün feilâtün feilün)

KENDİ KENDİME

- Kemâl-i ihtiramla Genç Kalemler hey'et-i edebiyesine-

Bir inkisâr-ı tahassüsle ağla ey fâni,
O göz yaşın sana bir başka asûmânı açar!..
Şu kimsesiz gece her derde âşinâ, yalvar,
Leb-i gurûr ile rîk-i memâtı takbîl et.
Perî-i leyle garibâne terk-i râz eyle...

Nazarlarında yanan nûr-ı sânihât elbet
Harâbelerde açan bir şükûfe hüznüyle
Fenâ-pezîr olacak, belki bir gün en vâhî
Emellerin bile bî-tâb ü bî-nasîb ölecek..
Dudaklarında yarın mısra-ı vecîz-i sürûd
Sükût ederse... Hayâtında beklenen mev'ûd
Dakikalar gam-ı ezmâna mezc olursa eğer,
Bugün ceriha-i sevdana ağlayan gözler
Yarın rakîk, samimi dalıp düşünmezse,
Şakakların kanasın, saçların beyazlansın..
Dikenli tâcının altında nâsiyen yansın...

Teninde tavk-i ezâ, kollarında târ-i azâb,
Sürün medîne-i hicrâna doğru eyle şitâb,
Fenâ-yi acze düşen cebhe-i şehâdet acır.
Sürün merâhil-i âlâma leng ü bî-dermân
Hicâb-ı rahm ile sessizce yırtılıp kanayan
Zavallı alnını menfâ-yi Kerbelâ'ya çevirir..
Şikâyet etme, figân etme, âkîbet takdir
Fer-i zekâmı leyâl-i mezâra sevkedecek..
Ve bir zaman olacak
Güneşli dalların üstünde ilk açan yaprak,
Şikeste pencerelerden giren ziyâ-yı bahâr,

Nasılsa lâne-i tenhâya uğrayan kuşlar
Ale-d-devam sana yalnız ölüm düşündürecek.

Zarîf, tâze kadınlar, yanında gülmeyecek,
Yorulmuş alnına muzlim semâların yüksek
Sadâsı ermeyecek... Tarlalarda pembeleşen
Günün ziyası garîb ufka sâyıl serperken
Tehî yolunda beyaz kumrular sevişmeyecek!..
(Mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

YAZ DİYORLAR

Yaz, diyorlar.. Gecenin tatlı ziyâsında gezen
Penbe yıldızların esrârını kalbinde sezen
Münzevî bakireler, ruhu yanan şairler,
Çölde virânemizi vahâ sanan zâirler,
Sevinen, yes'e düşen neş'eliler, giryeliler.
Aşka bir pâyeye veren cinneti mûnis deliler
Yaz, diyorlar... Kuduran dalgaların feryâdı,
Aynı boşlukta sönen boşluğun istimdâdı.
Hilkatin nâ-mütenâhîleri sarsan nefesi,
Kâinatın sesi, eflâkin uzak velvelesi..
Zerreden başlayıp ecrâmı saran mechûlât,
İki fâniyeti birleştiren âvâre hayat!...
(Fâilâtün feilâtün feilâtün feilün)

MÂBEDLER

Dokunmayın... Yine hüzn-i mesâda lâl ü hazîn
 Hilâl-i saffeti tenhâca parlasın... Leylin
 Derinliğinde teselliyle yükselen bir ezân
 Duyuldu... Eski meâbid, meâbid-i gufrân
 Soğukta kandili sönmüş, samût ü nâlende
 Şu samt-ı hüzn-i harâbîde kalmasın... Dîde
 Zalâm-ı acz-i ümîdimde nâ-ümid ü garîb
 Yumulmasın... Ebedî acze bir penâh, ey siz,
 Siz ey meâbid-i şûrîde, böyle ölmeyiniz!
 Yabancı eller o bünyânı etmesin tahrîb...
 Soğuk duvarlarınız, solmuş eski taşlarınız
 Yıkılmasın... Gece son nûru bir donuk yıldız
 Sönüklüğüyle tüten boş ziyâlar, ölmeyiniz...

Yorulmuş alınını bir mermerin soğuk, sessiz,
 Temâs-ı sâf-ı sükûnunda dinlesem... Ey sen,
 Ağır, ölüm gibi bî-aff ü bî-emel gerilen
 Sitâresiz gece... Her kalbi böyle öldürme...
 Dokunma zehr-i rutûbetle hasta gözlerime...
 Sükûn-ı mâbedi tenhaca bekleyen kandil,
 Leyâle gülleri rahmetle serpilen tehlîl,
 Ölürsem, eski, sararmış, soğuk kemiklerime
 Biraz inayet ü rahmet, zavallı makberime
 Bir inşirâh-ı dua yollayın... Ve ölmeyiniz
 Siz ey meâbid-i gufrân-ı nâ-hudud ey siz!.
 (Mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

İSTANBUL

Bizansın üstüne düşmüştü sisli bir mehtâb
 Uzak denizlere sinmişti bir ziya-yi müzâb
 Duyuldu, geçti sevâhilde bir enîn-i rakık
 Geniş sarayları, baykuşlu eski sûriyle
 Minârelerle, büyük kubbelerle şehir-i atık

Gümürlü sâhilin üstünde sisli ir vaha,
 Gelirdi hücreme elhan-ı münzevi-i nesîm
 Duyar gibiydim o demlerde sanki mâzinin
 Ölen devirlerin ölmez lisânını bî-fer!..

Uyandı sonra nigâhımda âşına, sâkin
 Melek bakışlı idi bir perî-i zerrin-per
 Sadef nefîr-i süzük, nazlı bir hitabetle
 İpekli zulmete vermişti tatlı bir râ'se

Tutuştı, söndü büyük râ'selerle bir mahşer,
 Dirildi kalkanı, gürzüyle tunçtan askerler
 Uyandı safha-i şi'rimde eski insanlar,
 Işıktaki parlardı heybetle şanlı kalkanlar.
 Duyuldu safların üstünde girîv-i cidâl
 Dolaştı aks-i sadâlarla sonra bir velvâl
 Bütün bu başların üstünde sanki nûr-ı kamer
 Bu halka emreden ölmez, cesîm bir miğfer
 Ve ben bütün görüyordum ketîbe-i akvâm
 Ağır ağır geçiyordu müşevveş ü bî-fâm
 Birer birer geçiyordu önümde fâtipler,
 Geçen kayâsîre peyrevdi başka bir kayser
 Gelip uffül ediyordu önümde bayraklar,
 Kızıl nücûma müşâbihti kanlı mızraklar,

Önümde sanki ederdi yavaş yavaş rıhlet
 Bir âsümân-ı muzî, bir semâ-yı ulviyyet.
 Yavaş yavaş geçiyordu kavâfil-i ensâl
 Çıkıp bu mahşer içinden göründü râyet-i âl
 Semâ-yı satvetin üstünde kanlı bir şehbâl
 Mehâbetle getirmişti bir şerefli hilâl
 Önümde dalgalanan mahşer-i celîl ü vaakur
 Yavaş yavaş geçiyordu muazzam u mağrur
 Önünde nağme-i şeşberg, başında nây-i cidâl
 Nakkarelere, borazanlarla geçti râyet-i âl...
 Ve ben bütün görüyordum yakında emr-i hücum
 Uzakta Türk'e yenilmiş kaçan ketîbe-i Rûm,
 Semâda sayha-i heycâ, ufukta bin millet
 Ağır ağır ediyordu mezarına avdet.
 Fakat neden bu sadâlar kesildi coşmuşken,
 Neden çekildi o mahşer önümde tedricen
 Neden kavuştu bilinmez eski kavs-i sükût
 Ne dinliyor gece sâhilde müstetir, mebhût.
 Önümde şimdi kalan boş, kırık dökük bir sur
 Garîk-ı zülmet-i nisyân, garîk ü nâ-manzûr
 Serinde devr ediyordu zaferli kartallar,
 Başında dinleniyor şimdi bûm-ı girye-nisâr.
 Fakat uzaktaki sahilde bir leb-i mahzûn
 Kesik kesik döküyor leyle bir şehîk-i derûn
 Derin derin geliyor ses siyâh saraylardan
 Leyâle ağlıyor altın bakışlı bir sultan
 Siyah gözündeki yaşlar sesinde belli onun
 Döker leyâle büyük bir kitâbe-i mahzûn
 Uzakta eski Bizans'ın kefenlenen sûru
 Ölümlü mâtemi dikkatle inliyor sanki
 Ve kim bilir o bürücun sımah-ı mehcûru
 O seste sayha-i ecdâdı dinliyor sanki!...

(Mefälün feilätün mefälün feilün)

BİR DESTANDAN

Türk'üm ben oğul, sor beni sen, Tanrıdağı'ndan
Bağırmda yanan hangi ateş, hangi yavuz kan.

Heybetli denizler gibi coşmuş büyük ordu
Yetmiş yedi serdâr yedi koldan yürüyordu.

Dur! Şöyle kulak ver, yine seslendi Doğan Bey,
Dağlar yine ses verdi, civâr inledi: Lebbeyk!

Bak dinle şu bozkırları boşluktaki hey hey,
Deryâ gibi bir şey, ebediyet gibi bir şey!
(Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün)

HÂTİF DİYOR Kİ

İlave et yine sâmit rebâb-ı mâtemine
 Gurur ü gayz ile perverde bir çelikten tel;
 Yarın tüfek ve kılıçlar ümid eden bir el,
 Bugün rebâbının üstünde titresin de yine,
 Gazûp ve sâf uyanan bir hevâ-yi hürriyet
 Bütün usâre-i millette inkişâf arasın.

Ağır demirlerin altında inleyen, dargın
 Ateş bakışlı bir arslan; gazûp ü pür-hiddet,
 Çölün ve atlasın ufkunda kükremiş bir ses,
 Nasıl mahûf sedâsiyle haykırır... Bî-kes,
 Fakat esaret ü tezyif içinde alnından
 Silinmeyen ebedî bir vakarla pür-isyan,
 Nasıl demirlere vahşetle saldırırsa; çıkıp
 Şu hâb içindeki ensâle şimdi sen de gazûb
 Görün, diyor bana bir ses; o ses hadîd, asabî,
 O ses hadîd, acı, arslanların sedâsı gibi;
 Diyor ki: Şanlı gazâlarda nâm veren asker
 Bugün ateş getiren bir müfahhamı bekler...
 Hudûd açık ve o serhadde ağlayan dullar.
 Önünde seyf-i siyah-ı adüvvümüz parlar.
 Livâ... Melike-i harpin saçıyle ördüğümüz
 O eski vech-i mehâbet, şimdiki öksüz.
 Livâ... O cebhe-i sâfında Konya, Nil ve Irak,
 Kırım, Acem ve Tunus dinlenen kızıl bayrak;
 Livâ... Bütün şühedanın kanıyla revnak alan
 Ve şimdi örttüğü zilletle eski rengi solan
 O cebhe-i şafak-âsâ, o muhteşem râyet;
 Hudûda, şâna küşâde cenâh-ı hürriyet,
 Bugün ölümlere şâhid, cinayete şâhid;

Bugün Pilevne, bugün Bosna, sonra kanlı Girid...
 Irak'tan, Arabistan, Mısır, Tunus, Sûdan
 Hudeyde, Bosna ve Kafkasya'dan Bizans'a koşan
 O bî-adet hacılar, dillerinde bin tehlîl,
 Gelib gelib ediyor ediyor kanlı bir eli takbil,
 Cihât-ı erbaadan her esen neşîde-i bâd,
 Dühûr-i sâlifeyi eyliyor gibiyken yâd..
 Bugün hududu geçen düşmanın ayak sesini,
 Elîm, naklediyor ceste ceste bak şimdi.
 Bütün mezellet-i aczinle ey zavallı vatan!
 Yeter bu hâb-ı felâket, zaferlerinle uyan!

Ey işsiz ülkenin işsiz gezen çocukları, siz!..
 Yeter, atâleti terk eyleyin ve birleşiniz.
 Sizin cehaletinizden kâdîdi kuvvet alan
 Bütün tefekkürü bir darbe, bir cinâyet olan
 O pis bakıyye-i enkazı silkin artık siz;
 Yeter bu levs-i mezellet, zamanla yükseliniz.
 Ey ihtilâl!.. Yine hûnîn kılıçlarıyla görün!
 Ziyâ-yı ra'dini sırtlanlar anlayıp ürksün.

Ey ihtilâl!. Ne elîmsin fakat ne elzemsin.
 Zalâma kirlî, haşîndir, zalâme heykel-i kîn
 Deriz.. Fakat gecelerden doğar ziyâ-yı şümûs,
 Uyan, uyan, bize lâzımsın, ey ser-i menhûs!..
 (Mefâilün feilâtün mefâilün feilün)

FAHRİYE

Mevsim-i bülbülde gülberg-i bahârı vafeden
 Arif-i sâz-perverem, hem hâdim-i irfan menem;
 Hüzn-i Sadâbâda karşı nûş-i zehr-i aşk eden
 Âşık-ı dîvâne-meşrebe, şâir-i vîrân menem;
 Turre-i gîsû-yi yâri dembedem takbîl eden
 İtr-ı bîhûş-i bahâr ü sümbül ü reyhân menem.
 Aşk menem, hüsrân menem, sultân-ı bed-mestân menem, hicran menem;
 Aşk menem, hüsrân menem, sultân-ı bed-mestân menem, hicran menem;
 Andelîb-i şûhı zinhar eylemem taklîd kim
 Uzlet-i yeldâda pûyan bülbül-i giryân menem.
 Uddan, santûrdan, şeştârdan, tanbûrdan
 Yükselen nây-ı tarab, nev-beste-i raksân menem;
 Sun rahîk-i aşkı sâkî kâse-i billûrdan,
 Bâde-i yâkûtta peydâ dür-i nisyân menem;
 Ey Nedîm'in rûhu, ey kalb-i Fuzûlî kande siz?
 Server-i dârû'l-edeb, sertâc-ı tilmîzân menem.
 Nûr alır kilik-i bülend-nâmeden ezhâr-i dehâ,
 Feyz-i inşâdiyle yektâ şâir-i devrân menem!..

5.3 Nesir

BAHAR MEHTABI

Akşam yemeğinden sonra aile halkı, mehtab seyretmek için büyük salonda toplanmıştık. Odada lâmba yoktu. Yalnız büyük pencerelerden giren şelâle-i nûr zalâm arasına serpiliyor, görünmez, hissedilmez güzel, baygın guruplar teşkil ediyordu. Mükâleme bir zaman sonra hemen kesildi. Yalnız ara sıra biri yürüdüğü zaman, avizelerin, büyük çini kâselerin boş şangırtıları işitiliyor, sonra yine sükût devam ediyordu. Herkes koltuğuna gömülmüş bu pür-ilhâm gecede uçuşan perilerin duvara akseden gölgelerini görmeğe çalışıyordu.

Bu sükûtta sıkıldım. Biraz da kırları görmek istedim. Öyle ya.. Kırlar benim büyük bir evim, ufuklar ahabım değil mi?.. Çıktım.. Çamlıca, beni o memnun çehresiyle karşıladı. Kamer bana güldü. Otlar dizlerimi, ayaklarımı öpüyorlardı. İhtiyar şose, iki tarafındaki gayri muntazam taşlarla, eski kirli dişleriyle bana güldü. Buruşmuş yanağı daha değişti, daha çirkinleşti. Bu, bana en dil-firib bir tebessüm idi.

Ortalık sessiz, kamerin ziyâsı mütecessis değil, her yere girip tetkik etmiyor, her köşenin esrârını hırpalamıyor. Siyah perdelerle bürünen mübhemiyeti, yaprakların arasında saklanan eş'arı yine gizli., yine şiir bırakıyor.

O nurda öyle bir ilâhilik var ki, nazar onu görmüyor. Öyle bir güzellik var ki ruh, onu bozarım diye yaklaşmıyor. Bülbül, o şair-i metrûk, bir köşede, gecenin siyah sırlarının arasında kamere, evvelâ pek hazin, birbirini takip eden, boğula boğula biten zemzemelerle başlayıp sonra tedricen bir vec-i dilsûz ile titreye titreye artan, büyüyen, uzatan şa'saali teranelerle sal-i cedidi tebrik ediyor.

Her şey nâim.. Yalnız ötede beride benim ayak seslerimi duyan şîrlar, tozlu örtülerinin arasında başlarını kaldırıyor, bana gülüyor, yine yatıp uyuyorlar. Her şey bahar uykusu uyuyor. Kâinat, büyük büyük nefeslerle istirahat ediyor. Büyük çam ağaçları bî-hareket.. Arasından rüzgâr geçiyor, güzel bir hışırtı ile teneffüs ediyorlar.

Bu bedayiin arasından geçiyordum. Hepsini ayrı ayrı temaşa için duruyordum. Hepsi güzeldi... Öyle dolaşa dolaşa tepeye gelmişim. Orada her şey

daha güzelleşiyor. Boğaziçi'nin iki tarafındaki evlerin kandilleri, denize nur ırmakları döküyor. Kamer semada parlıyor. Marmara'nın berrak sinesinden serv-i sîmler teşkil ediyor. Dalgalar, ellerinde meş'aleler koşturan beyaz periler gibi, süzülüp gidiyorlar. Yıldızlar, bir gelinin peyrevleri gibi kamerin etrafında parlıyor. Bu nevcivân gelin biraz zaman dinlendi, sonra uykusu geldi. Yavaş yavaş sırma tellerini çıkardı, Marmara'ya, büyük odasına fırlattı. Perdenin arkasına çekildi, orada yayıldı, yavaş yavaş süzülüp gitti.. Ayın böyle nâgihâni çekilmesinden sonra tabiat da siyahlar giydi. Ben de artık eve döndüm.

Ertesi gün uyandığım zaman, güneş yatağıma kadar sokulmuş, ufak elleriyle saçımı okşuyordu. Onun mânidar nazarı:

-Beni ziyaret etmeyecek misin, diyordu.

Onun da sarayını gezeceğimi vadettim.

Fakat güneşe söylemezsiniz değil mi?.. O, ay kadar güzel değil!..

6. SONUÇ

1886 yılında Halep'te doğan Emin Bülent Serdaroğlu, hem anne hem de baba tarafından paşa soyundan gelmektedir. İlköğrenimini Altunizâde İptidâî Mektebi'nde, orta öğrenimini döneminin karma özel okullarından olan Şemsülmekâtip'te, lise öğrenimini ise hayatındaki önemli kilometre taşlarından, o günkü adı Mekteb-i Sultânî olan Galatasaray Lisesi'nde tamamlamıştır.

Öğrencilik yıllarında edebiyata ve spora ilgi duymaya başlayan Emin Bülent, lise yıllarında yazdığı şiirlerle adından söz ettirmeye başlamış, bu dönemde aynı zamanda arkadaşlarıyla Galatasaray Futbol Kulübü'nü kurmuştur. Lise yıllarında millî konularla ilgili yazdığı şiirlerin yanı sıra, futbola da bir kulüp kuracak kadar ilgi duymasının esas sebebi muhtemelen futbolun o dönemde yabancı kuvvetlere karşı koymanın önemli vasıtalarından biri olmasıdır. Zaten o, edebiyatımızda adının duyulmasını sağlayan, hattâ Halit Fahri Ozansoy'un ifadesiyle, o dönemin gençliği tarafından "bir dua okur" gibi okunan "Kin" şiirini de yabancı kuvvetlerle yapılan bir futbol maçı sonrası yazmıştır.

Emin Bülent Serdaroğlu, memuriyet hayatına Reji Şirketi'nde tercüman olarak atılır. I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla askere çağrılan Emin Bülent, Çanakkale ve Suriye cephelerinde bulunur. Savaş sonrasında 29 Şubat 1925 tarihine kadar Reji Şirketi'ndeki görevine devam eden Emin Bülent, 1925-1933 yılları arasında Tütün İhisarları İdaresi (Tekel)'inde çeşitli memuriyetlerde bulunur. 1933 yılında o zamanki adıyla Elektrik Şirketi (İETT)'ne geçer. Burada da 1940 yılına kadar çeşitli görevlerde bulunan Emin Bülent, daha sonra Liman İdaresi Umûmi Kâtipliği'ne atanır. Bu kurumdaki görevinin ardından, kısa bir süre de Merkez Bankası'nda çalışan Emin Bülent, yakalandığı karaciğer kanserinden kurtulamayarak 29 Kasım 1942 günü hayata gözlerini yumar.

Emin Bülent Serdaroğlu hakkında bugüne kadar yapılmış biri Salih Zeki Aktay'a, diğeri ise Rıfat Necdet Evrimer'e ait olmak üzere ve sırasıyla 1945 ve 1958 tarihli iki çalışma vardır. Ancak, bu çalışmalarda Emin Bülent Serdaroğlu'nun gerek

hayatı, gerekse şiirleri konusunda maalesef doyurucu bilgi bulunmamaktadır. Bu çalışmalarda Emin Bülent Serdaroğlu'nun şiirlerinin ne zaman ve nerede yayımlandıkları belirtilmediği gibi şairimizin edebî kişiliği, o güne kadar edebiyat tarihi ve kaynaklardaki birbirinden aktarma bilgilere dayalı olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Oysa, aynı kaynaklarda verilen bilgilere bakıldığında Emin Bülent'in edebiyatımızda daha çok "Kin Şairi" olarak anılmakta olduğu görülecektir. Yine diğer şiirleri incelendiğinde de Emin Bülent'in daha önce de millî motiflere şiirlerinde yer verdiği görülür.

Emin Bülent'in edebî kişiliğinde bir dönüm noktası olduğunu düşündüğümüz "Kin" şiiri, Osmanlı'nın son zaferi olan 1897 Türk-Yunan Savaşı sonucunda, dışta diplomatik entrikalar ve içte basiretsiz politikalarla elimizden çıkan Girit adasının müslüman halkına ithaf edilmiştir.

Emin Bülent'in Batı dünyasına "Türk'üm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi" diye haykırdığı bu şiirin etkisi kendisini göstermekte gecikmez. Millî Edebiyat akımının önde gelen yayın organlarından Genç Kalemler dergisi Emin Bülent'e bu şiirinden dolayı değerli bir saat armağan eder. Emin Bülent Serdaroğlu da, bu hediye kabul eder ve ayrıca "Kendi Kendime" adlı şiirini "Kemâl-i ihtiramla Genç Kalemler Hey'et-i Edebiyyesine" diyerek onlara ithaf eder.

Oysa, aynı günlerde Fecr-i Âti ile Millî Edebiyatı benimseyen gençler arasında yoğun tartışmalar yaşanmaktadır. Gerek Genç Kalemler dergisinin bu ödülü vermesi ve gerekse Emin Bülent'in bu ödülü kabulü, edebiyat tarihi ve diğer kaynaklarda beyannameğine imza attığından dolayı Fecr-i Âti şairi olarak anılan Emin Bülent'in özellikle "Kin" şiirinden sonra Millî Edebiyata yöneldiğinin bir göstergesidir.

Öte yandan bu şiirin dönemindeki etkisi öylesine güçlüdür ki, dönemin önde gelen hikâyecilerinden Ömer Seyfettin, vatan ve Türklük konulu bir hikâyesinde küçük bir kahramanına bu şiirin "Türk'üm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi" mısraını söyletmesi, Emin Bülent'in bu yeni akım içinde de ne denli benimsendiğini gösterir.

Millî Edebiyat çizgisinde yazan şair ve yazarların, Fecr-i Âti edebî topluluğu gibi bir manifestosu, bir bildirisi olmamıştır; ancak yukarıda bahsi geçen olay ve durumları yan yana getirdiğimizde, ilerleyen yıllarda Emin Bülent Serdaroğlu'nun bu çizgideki şiirlerinin sayısındaki artış göz önüne alındığında onun bir Millî Edebiyat şairi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Emin Bülent her ne kadar başlangıçta Fecr-i Âti Edebî Topluluğu'nun anlayışına uygun tarzda şiirler kaleme almaya çalışmışsa da o döneme ait şiirlerinde dahi vatan, Türklük gibi kavramları önemseydiğini gösteren mısralara rastlanmaktadır. Emin Bülent Serdaroğlu, Fecr-i Âti'den ziyâde bir millî edebiyat şairidir ve ünlü "Kin" şiiri de bu anlamda bir dönüm noktasıdır.

Üslûp bakımından incelendiğinde ise Emin Bülent'in Fecr-i Âti döneminde yazdığı şiirlerin dilinin ağır olduğu; ancak, Millî Edebiyat etkisine girdikten sonra şiirlerindeki dilin sadeleştiği görülmektedir. Emin Bülent'in "Kin" şiiri de dâhil olmak üzere millî konularda yazdığı şiirlerinin, Genç Kalemler'in "sade Türkçe" anlayışına tamamen uygun olduğu söylenebilir.

Bütün bu noktalar göz önüne alındığında edebiyat tarihlerinde Fecr-i Âti Beyannâmesi'ne imza atmış olmasından dolayı bir Fecr-i Âti şairi olarak gösterilen Emin Bülent Serdaroğlu'nun tıpkı o dönemdeki pek çok şair ve yazar gibi millî edebiyata yöneldiğini, özellikle "Kin" şiirinden sonra Millî Edebiyat şairi olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

7. EKLER (Belgeler, İstatistikî bilgiler: Şiirlerde Geçen Kelimeler).

Ek.1

Emin Bülent'in Şiirlerinde En Sık Kullanılan Kelimelerin Kullanılış Sıklığı

<u>Kelime</u>	<u>Kaç Defa Geçtiği</u>
O	97
Ne	72
Ey	62
Bu	55
Ses	55
Gibi	44
Ol (29'u fiil)	43
Çöl	41
Öl-	25
Şimdi	40
Ben	36
Gece	36
Sen	35
Üst	33
Zulmet	33
Gibi	31
Her	29
Uzak	28
Boş-	27
Bütün	27
Üstünde	27
Yine	26
Kalp	25
Ufuk	25
Bak-	24
Sema	24
Sonra	23
Sen	23
Ziya	23
Yavaş	23
Yol	22
Leyl-	22
Siz	21
Sanki	21
Nur	20
Ah	19
Göz	18

Gölge	18
Geç-	18
Ağla-	18
Derin	18
Var-	18
Eski	18
Uyu-	17
Gez-	17
Gel-	17
Aç (4'ü fiil, 2'si isim...)	17
Boş	17
Zaman	16
Es-	16
Dua	16
Hasta	16
Bugün	16
Karanlık	15
Ver-	15
Yok	15
Çık-	15
Kadın	15
İç (isim)	15
Büyük	15
Su	15
Sada	15
Aşk	15
Akşam	15
Yer	14
Yan -(fiil)	14
Gör-	14
Ön	14
Artık	14
Benim	13
Hüzün	13
Yalnız	13
Esrar	13
Rüzgâr	13
Düşün-	13
Gün	12
Gül- (fiil)	12
Ateş	12
Kork- (fiil)	12
Et- (fiil)	12
Ay	12
Türk	12
Söyle-	12
Dur-	12

Menem	12
Nisyan	11
Tenha	11
Gam	11
Çocuk	11
Doğ- (fiil)	11
Rüya	11
Duy-	11
Güneş	11
Dua	11
Sana	10
Kadın	10
Hüzün	10
Teselli	10
Titre-	10
Ümit	10
Matem	10
Sana	10
Sıcak	10
Sön-	10
Çok	10
Kadar	10
Deha	10
Dağ	10
Eyle- (fiil)	10
Penbe	10
Şey	10
Anla (9'u fiil)	10
Acı	9
Şu	9
Kal-(3'ü fiil)	9
Bana	9
Hicran	9
Beyaz	9
Mesafe	9
Cephe	9
Kum	9
Zavallı	9
Güzel	9
Düş- (6'sı fiil)	9
Koş- (6'sı fiil)	9
Vahşi	9
El	9
Garip	9
Hürmet	9
Kan	9
Sükun	9

Sükût	9
Belki	8
Hayat	8
Muazzam	8
Kuş	8
Ruh	8
Deniz	8
Gök	8
Gül (isim)	8
Nasıl	8
Parla-	8
Soğuk	8
Son	8
Dök-	7
İste-	7
İnsan	7
İşte	7
Küçük	7
Sahil	7
Siyah	7
Tatlı	7
Sil-	7
Yorul-	7
Dön-	7
Menfi	7
Nefha	7
Oda	7
Oğul	7
Saf	7
San-	7
Ebedî	6
Ev	6
Ferda	6
Giz	6
Görün	6
İnce	6
Yalvar-	6
Yaprak	6
Yıldız	6
Mabed	6
Nazar	6
Nihan	6
saç	6
Sine	6
Zafer	6
Sol-	6
Fecr	5

Felâket	5
Feyz	5
Kendi	5
Git-	5
Mehabet	5
Mezar	5
Hazin	5
Heykel	5
İnle-	5
Kalem	5
Kızıl	5
Mazi	5
Memat	5
Mukaddes	5
Müebbed	5
Nağme	5
Nefes	5
Öksüz	5
Sakin	5
Sarı	5
Şafak	5
Uzan-	5
Yorgun	5
<u>Bağlaçlar</u>	
Ve	68
Ki	25
Fakat	23
İle	16

امین بگده

طبیعت

«Throb thine with Nature's throbbing breast,
« And all is clear from east to west. »
(Emerson.)

İstanbul, 19/12/940

/24

M. 428.
11/12

İHTİSAP İŞLERİ
Sayı: 2711

Öz: Emin Bülent Serdaroğlu H.

D.İHLİYE VEKÂLETİ YÜKSEK MAKAMINA

A n k a r a

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Umum
Müdürlüğü Erazi ve İstimlak Şubesi Şefi Emin Bülent Serdaroğlu'nun
Münkalât Vekâletince Devlet Limanları Umumî Kâtibliğine
teyin edilmiş olması üzerine mezkûr idareden 1/12/940 tarihinde
infikâk etmiş bulunduğunu saygılarımla arz ederim.

İSTANBUL VALİ ve BELEDİYE
R E İ S İ

H. Serdaroğlu
E. Serdaroğlu

"Lutfi" Aksoy

Hüviyet Cüzdanı hulâsası

İsmi ve mahlası	Mehmet Emin Bey	Doğduğu tarih ve yer	1302 Halep 1303 Halep
Babasının ismi ile oturduğu yer	Ömer Mütereffi Bey		
Anasının ismi ile oturduğu yer	Mütereffiye Hatice Hacıya hanım		
Tabiiyeti	T.C.	Mezhebi	İslam
Sarı, Sıfat, Hizmet ve intihap salâhiyeti			
Mâlechlil ve zevcesi müteaddit olup olmadığı	Mücerret -		
Askerlik derece ve sınıfları			

Vilâyeti	Nakli mekân vukuatı
İstanbul	
Kazası	
Nahiyesi	
Mahalle ve ya karyesi	
Sokağı	
Mesken numarası	
Meskenin nev'i	
Nakli sureti	
Tarih	28 Şubat 337 Beyoğlu m. m.

Tarifi ve muamelat	Galata mahkemesi şeriyasının ilâmı mücibince 17 Kâmuşusuani 337 tarihinde Melek hanım ile akti icra kılınmıştır 1 Mart 337
--------------------	---

14/30/33

MÜLÂHAZAT

Hüviyet Cüzdanı hulâsası

Dersaadet

İsmi ve mahlâsı	Hacıya Sâra hanım	Doğduğu tarih ve yer	10 Rebiülahır 339 1 Kınınuverdi 336
Babasının ismi ile oturduğu yer	Mebucet Emin Bey		
Anasının ismi ile oturduğu yer	Melik hanım		
Tahiiyeti	T.C.	Mezhebi	İslam
San'at, Sıfat, Hizmet ve intihap salâhiyeti			
Müteahhil ve zevcesi müteaddit olup olmadığı			
Askerlik derece ve sınıfları			
Vilâyeti	1 Beyoğlu	Nakli mekân vukuatı	
Kazası	Rumeli (Boğaziçi)		
Nahiyesi			
Mahalle ve ya karyesi	Memi Köy Molla Çelebi		
Sokağı	Köy Boz		
Mesken numarası	153		
Meskenin nev'i	Yabancı 13/127		
Nakli sureti	Sa'ilehane		
Tarih	1 Mart 337	Pediri: Beyoğlu Fatma hatun mahallesinin Güneşoğlu Caddesinde 19 numarasındaki evde mukayyet olduğu.	
Tarih ve muamelât	30/4/33		
MÜLÂHAZAT			

Ücretli Memurların 3659 Sayılı Kanunun Birinci
Muvakkat Maddesi Mucibince Ücretlerinin
Tesbitine Esas olan müddeti Hizmet Cetveli

Adı, Soyadı : Emin Bülent Serdaroğlu
Memuriyeti : Arazi ve İstimlak Şubesi Şefi

Hizmet müddetine
esas ittihaz edilecek son tarih
31/8/1939

57-82 holzi-20 k.-5.000 A. Hüsnütabiat 1070

Bulduğu vazifeler	Aldığı aylık Mikdarı		Kadroya müstenit ve daimi olan yevmiyeli hizmetlerde aldığı yevmiye mikdarı		Vazifeye başladığı tarih	Vazifeden ayrıldığı tarih	İ z a h a t Sene-AY-Gün
	Alınan Lira	Ücret Lira	Lira	Kuruş			
Mefsub Reji Şirketi Mütercimi.		12			10/4/914	29/2/925)	18- 1 - 21
Tütün İhisarı İdare merkezیه Evrak ve Tahriyat kalemı Müdüt Muavini		35			1/3/925	13/3/925)	
Tütün İhisarı İdare merkezیه evrak Müdütü		40			14/3/925	31/5/926)	
" " " " " "		50			1/6/927	30/6/929)	
" " " " " "		55			1/7/929	17/10/930)	
Tütün İhisarı İdare merkezیه muavin ve sicil Müdütü		60			18/10/930	22/3/931)	
" " " " " "		250			23/8/931	30/5/932)	
Tütün İhisarı İdare merkezیه kalemı mahsus ve evrak Müdütü		200			31/5/932	31/5/932)	
Mefsub Elektrik şirketi tahsil kalemı büro Şefi.		150			1/5/933	31/12/936)	
" " " " " "		160			1/1/937	31/12/937)	
Mefsub Elektrik şirketi İstimlak şef muavini		175			1/1/938	30/6/938)	6 - 4 -
Mafia Vekâleti İstanbul Elektrik İşleri Umum Müdürlüğü Arazi ve İstimlak şefi.		200			1/7/938	30/6/939)	
İstanbul Belediyesi " Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri U. Müdürlüğü Arazi ve İstimlak şubesi Şefi		200			1/7/939	31/8/939)	
Yekün							24 - 5 - 21

İşbu müddeti hizmet cetveli muhteviyatının sicil kaydına ve evraki müsbitesine uygun olduğu tasdik olunur

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri
Zat İşleri Müdürü   Umum Müdürü

A. K. Y.

M. Seren

TABİP RAPORU

4
1933 Merkez muhabebe kalemli Vazifesine talip
A. — Talibin kendi ifadesine nazaran hüviyeti
İsmi Emin Bülbül Bey
Mahlası
Doğduğu yer ve tarihi Halep 1302 Dini İslam
Tabiiyeti T.C. San'atı
Müteahhil, Bekâr ve ya Dul
Çocukların adedi, yaşı ve cinsi 11 yaşında bir kız

B. — Talip tarafından tabibe verilen malûmat

1. — Ailesinde verem, cinnet, serolan, sara, ve sair irsi hastalıkların mevcudiyetine dair malûmat:

Her şeyi tabii şifası ile iyileşmiş ve şifası ile iyileşmiş. Hiçbir hastalıkla karşılaşmamış ve şifası ile iyileşmiş.

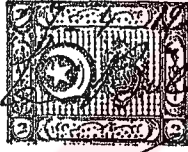
2. — Talibin evelce geçirmiş olduğu hançere ve rie, nekâsüddem, kâşüddem, halecanî kalp hastalıkları, sık sık baş ağrıları, seyelanı evramı basuriye, romatizma, emrazi zühreviye, frengi, sara gibi hastalıklar hakkında malûmat:

Ağır bir hastalığa ve ya bir cerihaya duçar oldunuzmu? Bir ameliyat gördünüz mü? Hiç kantarız muayene edildimi? Başka ne gibi hastalığa ve ne vakit müdâfela oldunuz?

Hiçbir hastalıkla karşılaşmamış ve şifası ile iyileşmiş. Hiçbir ameliyat gördüğümü de şifası ile iyileşmiş.

Zirde vâzülümza, buradaki ifadelerin noksatsız ve doğru olduğunu tasdik eder. Hakikate mukarın olmayan malûmata tesadüf olduğunda Müdiriyet, hizmet esnasında bile kendisini ihraç etmek salâhiyetini haiz olacaktır.

İstanbul 27-4-1933

Görülmüştür

Servis Amiri

alâda mezkûr talibin sıhhi muayenesi hakkında vechizir arzı malûmat eylerim:

1. — Muhtelif uzuvların bulunduğu hal:

- a) Kuvvei bastra. . . . .
b) Kuvvei samia. . . . .
c) Cümleî asabiye. . . . .
d) Teneffüs. . . . .
e) Deveranı dem. . . . .
f) Hazım. . . . .

Validir

Watman namzetlerine ayrıca dikkat etmelidir

2. — Kırık, fıtık cilt hastalıkları, nekâisi bedeniye gibi malûliyetler?

Yoktur

3. — Adalâl, dañkûl ve saire gibi ahvali umumiyei sıhiye hakkında mülâhazat?

Eyüde

4. — Talip, bedeneni ifayı hizmete muktedir midir (evet ve ya hayır ile cevap verilecektir):

Evet

İstanbul 27-4-1933

Şirket Tabibi

Öz: TASDİKNAME

Sayı: L044

Yukarıda resmi ilişik ~~Emin Bülent Serdaroğlu~~ 1/ 5/ 1933 tarihinde
mefsup ~~Elektrik~~ Şirketine yazı işleri ~~Şe~~ fi olarak girmiş ve Şirketin Hükûmete inti-
kali üzerine İdaremiz ~~Erazi ve Mülâk~~ ~~Şubesi~~ Müdürü olarak vazi-
fesine devam etmiş ve 1 / 12 / 1940 tarihinde ~~istifa suretile ayrılmış ve~~
~~başka bir şekilde~~ İdaremizde hiç bir ill-
şiği kalmamış olduğunu bildirir tasdiknamedir.

B. Gümüryan

UMUM MÜDÜR
45 kat Bul

J. Eren

Istanbul, le, 1er Août 1933

Société, Electricité

SECRETARIAT GENERAL Service du Personnel
N° d'enreg.: <u>7</u>

Monsieur. İzzet Melih Bey Chef du Service Correspondance Centrale

Objet: Engagement définitif de Mr. Emin Bulend Bey

Engagé provisoire le 1er Mai 1933

Traitements actuels Ltqs. 150,- (Cent cinquante).-

Pouvons-nous procéder à son engagement définitif?

SERVICE DU PERSONNEL

Avis du Chef de Service:

Emin Bulend donnant
satisfaction dans son travail
nous proposons son engagement
définitif
aux traitements mensuels de Ltqs 150 (cent cinquante)
à partir du 1er août 1933.

LE CHEF DU SERVICE

A la DIRECTION:

Nous proposons l'engagement définitif de Emin Bulend Bey

à partir du 1er Août 1933 aux traitements mensuels

de Ltqs. 150,- (cent cinquante)

Il commencera à participer à la Caisse de Prévoyance à partir de cette date.

Votre accord s. v. p.

Istanbul, le 9 Août 1933

SERVICE DU PERSONNEL

DİKKAT

Sorulan bütün suallerin cevapları verilmelidir. Aksi takdirde talep nazarı ilibara alınmayacaktır.

Cevaplar namzet *Emin Bülent* Efendi tarafından imlâ edilecektir.

Sualler

İstedığınız vazife nedir? *Memuriyet, Tahsis ve Lâzımı gibi vazifeler.*
 Daimimidir? Yoksa muvakkal bir işmidir? *Arzımı*
 Şimdiye kadar İstanbul Tramvay, Tünel, Elektrik, tesisatı Elektrikiye ve SATGAZEL şirketlerinden birinde çalıştınız mı? *Evet*

I. TERCÜME HAL

İsminiz ve mahlasınız? *Emin Bülent (Ordan Ekrem Ömer Paşa hafta)*
 Adresiniz? *Hadiköy, Mühürdar, Yaverbey sokağı No (6).*
 Nerede ve hangi tarihte doğdunuz? *Halap (1302)*
 Tabiiyetiniz: *Türk* Dininiz: *İslâm*
 Evlîmişiniz? Bekârmısınız? Dulmuşunuz? *Evlîyim*
 Çocuklarınızın adedi, yaşları ve bugünkü meşguliyetleri nedir? *11 yaşında bir kızım var (mektepte)*
 Ebeveyniniz sağ mıdır? *Şeyah etmişlerdir.*
 Pederinizi meşguliyeti nedir? *Mişâ'ye mehkûm Muzaffer Bey*
 Geçirdiğe mecbur olduğunuz kimlerdir? *Fecem ve kızım*
 İradınız var mıdır ve nedir? *Var. Emlâk ve arazi*
 Emlâkınız var mıdır ve nerelerdedir? *Hadiköyünde 3 ev (Galata'da nisâf apartman)*
 Askerlik hizmetinizi yaptınız mı? *Evet* [Halap'te arazi]
 Askerlik vesikanızın hulâsasını yazınız *Balkan harbi harbi Amûminin Vîdayetinde niheyetme kadar askerlik oldım (nisâf)*
 Askerlik hususunda bugünkü vaziyetiniz nedir? *Sinnime nazaren mühellefiyetim bitmiştir.*

2. TAHSİL DERESESİ VE BİR MESLEKTE MELEKE

Hangi mekteplere gittiniz? *Galata Saray lisesi*
 Mektepte hangi dersleri gördünüz? *Lisânü'l-Hüvân dersleri*
 Tahsilinizi hangi sınıfta bıraktınız? *Son sınıflar*
 Mektep diplomanız ve ya tasdiknameniz var mı? *Evet kânamem var*
 Yüksek bir mektepte ve ya bir darülfünundaki tahsilinizin en mühimmi nedir ve tercihi ettiğiniz dersler hangileridir? *Sanî'fî nâ'nev devam etmedim*
 Bildiğiniz lisanlar hangileridir? *Türkçe ve Fransızca*
 Hangi lisanlarla konuşursunuz? *Türkçe ve Fransızca*
 Yazabildiğiniz lisanlar hangileridir? *Bâlâda ki lisanlar*

Muhasebe usulüne aşınanmısınız? *Muhasebe ile ayıncas mesgul olurdum.*
Muhasebe ile ameli olarak ne dereceye kadar mesgul oldunuz? *Saygı üslub (Muhasebece deyim)*
İstenoğrafi bilirmisiniz? *Saygı* Hangi usul ile? *Saygı* Hangi lisan dan? *Saygı*
Daktilografi bilirmisiniz? *Saygı* Hangi makina ile? *İdarecinin gösterdiği makine*
Harf ve kılabet usulüne hakkile vakıfınız mı? *Hayır (Türkçe ve Fransızca)*
Diğer hususi malumatınız varmı? *Hayır*
Fenni malumatınız varmı? *Hiç memurluğumda istihdam edilmedim*

Şimdiye kadar bulunduğunuz memuriyetler hangileridir? (bulduğunuz memuriyetleri ve çalışmış olduğunuz ticarethane ve müesseseleri tarih sırasıyla yazınız ve her birinden hangi tarihte ve ne gibi sebeplere binaen ayrıldığınızı bildiriniz).

Gazalata Cümler Rafe Şirketine 18 sene evvel mütevacıf olarak girdim. Fransızca mektubi kalemim Müdür muavini olarak hükümet mihirhanesinde çalıştım. Şirkette çalışırken Müdür mütevacıf ve iki sene mütevacıf memurum. Müdür

Tasdiknameleriniz varmıdır ve yanınızda mıdır? *Olabilir*

Bir kefalet akçesi verebilirmisiniz? *Şirketinizde evvel meblağlarda? 14.5000 lira*

Bir kefalet senedi verebilirmisiniz? *Şirketinizde evvel meblağlarda? 14.5000 lira*

Sizin için bir kefalet akçesi ve ya senedi verebilecek kimseferin isimlerini bildiriniz: *Şirketinizde evvel meblağlarda? 14.5000 lira*

Son maaşınızın miktarı ne idi? *270 lira. Kadro dolayısıyla belâhane 150 lira.*

İstediğiniz maaş nedir? *Şirketinizde evvel meblağlarda? 14.5000 lira*

Hakkınızda kimlerden malumat alınabilir? *Müşiri Şirket Para Şurası, Hatik Ziy, Evfiki*

ancisi, M. Lazian Şirket Melik Bey, fudiler ve daha birkaç zevati (Atıya)

İstanbul 25 Haziran 1932.

İmza

Şirket
1932

Şirkette bir hizmet isteyen herkes hizmete kabulünden evvel Şirket tarafından verilen işbu varakayı tamam doğru ve hakikate muvafık olarak doldurmalı ve imza ile tasdik etmeli mecburdur. Talibin hakikate muhalif ve ya noksan malumat verdiği tebeyyün ettiği takdirde Şirket hizmete kabul hakkındaki muameleleri olumsuz gibi adedecektir.

8. KAYNAKLAR

Kitaplar

1. Ahmet HAŞİM, **Bize Göre, İkdam'daki Diğer Yazıları** (Haz. İnci Enginün – Zeynep Kerman) , Dergâh Yay., İst. 1991.
2. Ahmet HAŞİM, **Bütün Şiirleri Piyâle / Göl Saatleri / Diğer Şiirleri** (Haz. İnci Enginün – Zeynep Kerman, Dergâh Yay., 3. bs., İst. 1996
3. AKTAŞ, Şerif, **Refik Halid Karay**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ank.1986
4. AKTAY, Salih Zeki, **Emin Bülend'in Şiirleri**, Semih Lütfü Kitabevi, İst.-1945.
5. AKYÜZ, Kenan; **Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi**, 7.bs., İnkılâp Yay., İst.-1985, s.660-661.
6. AKYÜZ, Kenan; **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri**, 5. bs., İnkılâp Yay., İst.- [t.y.].
7. AYVAZOĞLU, Beşir, **Altın Kapı**, Ötüken Yayınları, İst.-2001.
8. AYVAZOĞLU, Beşir, **Ömrüm Benim Bir Ateşti (Ahmet Haşim'in Hayatı, Sanatı, Estetiği, Dramı)**, Ötüken Yayınları, İst.-2002.
9. BAĞCI, Rıza, **Baha Tevfik'in Hayatı, Edebî ve Felsefî Eserleri Üzerinde Bir Araştırma**, Kaynak Yayınları, İzmir 1996.
10. BEYATLI, Yahya Kemal, “Arslan Gerilir de Öyle Atlar”, **Eğil Dağlar**, İstanbul Fetih Yemiyeti Yay., 5.bs., İst.-1975.
11. BİRİNCİ, Necat, **Edebiyat Üzerine İncelemeler**, Kitabevi Yayınları, İst.-2000.
12. BİRİNCİ, Necat, (M. Kaplan, İ. Enginün, Z. Kerman, ve A. Uçman ile birlikte) **Atatürk Devri Türk Edebiyatı II**, , Kültür bakanlığı Yay., Ank.-1982, s. 905-906.
13. ÇELİK, Hüseyin, **Ali Suavi ve Dönemi**, İletişim Yayınları, İst.-1994.
14. ÇELİK, Hüseyin, **Genç Kalemler Mecmuası Üzerinde Bir Araştırma**, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları, Van 1995.
15. DOĞAN, Ayhan, **Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Yeni Oluşumlar**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1999.
16. ENGİN, Vahdettin, **Mekteb-i Sultani**; Galatasaraylılar Derneği Yayınları, İst.2003.
17. ENGİNÜN, İnci; (M. Kaplan, Z. Kerman, ve A. Uçman ile birlikte) **Atatürk Devri Türk Edebiyatı II**, , Kültür Bakanlığı Yay., Ank.-1982, s. 905-906.
18. ESEN, Nüket, **İki Gözüm, Aziz Kardeşim, Efendim, İmparatorluk'tan Cumhuriyet'e Edebiyatçı Mektupları**, Yapı Kredi Yayınları, İst.-1995.
19. EVRİMER, Rıfat Necdet, **Fecr-i Âti Şairleri: Emin Bülent Serdaroğlu**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1958.

20. GEZGİN, Hakkı Süha; **Edebî Portreler** (Haz.: Beşir Ayvazoğlu), Timaş Yayınları, İst. 1997.
21. GÖVSA, İbrahim Alââttin, **Çanakkale İzleri (Anafartalar'ın Müebbed Kahramanına)**, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Kurumu Yayınları, Ank. 1989.
22. GÖVSA, İbrahim Alââttin, **Güft ü Gû (Mecmuâ-i Eş'âr)**, İkbâl Matbaası, Trabzon 1328-1329.
23. HUGO, Victor, "L'enfant", Les Orientales, J.Hetzel, Paris [t.y.].
24. KAPLAN, Mehmet, **Tevfik Fikret Devir – Şahsiyet – Eser**, Dergâh Yay., 6.bs. İst.-1998.
25. KAPLAN, Mehmet, "Kin", **Şiir Tahlilleri 1**, Dergâh Yayınları, İst.-2002.
26. KAPLAN, Mehmet, **Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar I**, Dergâh Yay., 2.bs., İst.-2002.
27. KAPLAN, Mehmet (İ. Enginün, Z. Kerman, N. Birinci ve A. Uçman ile birlikte) **Atatürk Devri Türk Edebiyatı II**, , Kültür bakanlığı Yay., Ank.-1982, s. 905-906.
28. KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri, **Gençlik ve Edebiyat Hatıraları**, Bilgi Yayınevi, Ank.1969.
29. KERMAN, Zeynep, **1862- 1910 Yılları Arasında Victor Hugo'dan Türkçeye Yapılan Tercümelere Üzerinde Bir Araştırma**, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İst.-1978.
30. KERMAN, Zeynep; (M. Kaplan, İ. Enginün, N. Birinci ve A. Uçman ile birlikte) **Atatürk Devri Türk Edebiyatı II**, , Kültür bakanlığı Yay., Ank.-1982, s. 905-906.
31. KOCAKAPLAN, İsa, **Ahmet Hâşim**, Timaş Yayınları, İst.-2001.
32. KODAMAN, Bayram, **Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2.Baskı, Ankara 1991.
33. KOLCU, Ali İhsan, **Türkçe'de Batı Şiiri**, Gündoğan Yayınları, Ankara 1999.
34. KONYALI, İbrahim Hakkı, **Âbideleri ve Kitabeleriyle Üsküdar Tarihi (II cilt)**, Türkiye Yeşilay Cemiyeti Yayınları, İst.-1976.
35. NADİR, Cemâl – Kasım, Naci, **Millî Ordunun Zafer Kitabeleri**, Orhaniye Matbaası, İstanbul 1341/1925.
36. Necip FAZIL, **ÇİLE**, Büyük Doğu Yayınları, 23.bs., İst. 1994
37. ORTAÇ, Yusuf Ziya, **"Emin Bülent", Portreler**, İst.1963
38. OZANSOY, Halit Fahri, **"Emin Bülent", Edebiyatçılar Geçiyor**, Türkiye Yayınları, İst.1967
39. PALA, İskender, **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, Akçağ Yay., 4.bs., Ank.
40. PARLA, Jale, **Efendilik, Şarkiyatçılık, Kölelik**, İletişim Yayınları, 2.Baskı, İst.2002
41. PARLATIR, İsmail, **Recâizâde Mahmud Ekrem Hayatı, Eserleri, Sanatı**, A.Ü. DTCF Yay. , Ank. 1983

42. POLAT, Nâzım, **Şahabeddin Süleyman**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987.
43. Recâizâde Mahmud EKREM, **Bütün Eserleri II** (Haz. İsmail Parlatır, Nurullah Çetin, Hakan Sazyel, MEB Yay., İst.1997.
44. SÂMANOĞLU, Gültekin, **Kemâlettin Kâmi KAMU, Hayatı, Sanatı ve Şiirleri**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ank. 1986.
45. SEYFETTİN, Ömer, **Bütün Eserleri 3**, Bilgi Yayınevi, İst.2002 (12. Basım)
46. SEYFETTİN, Ömer, **Bütün Eserleri, Hikâyeler I** (Haz. Hülya Argunşah), Dergâh Yay., İst. 1990
47. ŞAHBAZ, N.Kemâl, **Salih Zeki Aktay, Hayatı , Eserleri, Edebî Kişiliği**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001.
48. ŞAPOLYO, Enver Behnan, **Osmanlı Sultanları Tarihi**, Rafet Zaimler Yay., İst.-1961.
49. Tahsin NAHİD, **Rûh-ı Bî-kayd**, Tanin Matbaası, İstanbul 1326/1910.
50. TANPINAR, Ahmet Hamdi, “Son Yirmi Beş Yılın Mısraları”, **Edebiyat Üzerine Makaleler** (Haz. : Zeynep Kerman), Dergâh Yay., İst.-1998.
51. TARIM, Rahim, **Mehmed Rauf'un Anıları**, Özgür Yayınları, İst.-2001.
52. TARLAN, Ali Nihat, “Türk Edebiyatında Hamaset”, **Edebiyat Meseleleri**, Ötüken Yayınları, İst.-1981.
53. TEKİN, Arslan, **Edebiyatımızda İsimler ve Terimler**, Ötüken Yayınları, İst.-1999.
54. Tefvîk FİKRET, **Rübâb-ı Şikeste ve Diğer Eserleri** (Tertip ve Telif Eden: Fahri UZUN), İnkılâp Yay., İst. 1985,
55. TOKGÖZ, Ahmed İhsan, **Matbuat Hatıralarım (Yayına Hazırlayan: Alpay Kabacalı)** , İletişim Yayınları, İst.-1993.
56. TUNCAY, Bülent, **Galatasaray Tarihi – Avrupa Zaferleriyle Unutulmaz Yıldızlarıyla**, Yapı Kredi Yayınları, İst.-2002.
57. TUNCER, Hüseyin, **Türk Yurdu Üzerine Bir İnceleme**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.
58. UÇMAN, Abdullah, “ ‘Genç Kalemler’ den Önce Türk Dilinin Sadeleşmesi ve Hece Vezni Üzerine Bir münakaşa”, **Mehmet Kaplan’a Armağan**, Dergâh Yayınları, 1.baskı, İst.-1994.
59. UÇMAN, Abdullah; (M. Kaplan, İ. Enginün, Z. Kerman, ve N. Birinci ile birlikte) **Atatürk Devri Türk Edebiyatı II** , Kültür bakanlığı Yay., Ank.-1982, s. 905-906.
60. ÜLKEN, Hilmi Ziya, **Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi**, Ülken Yayınları, İst.-2001.
61. ÜNAYDIN, Ruşen Eşref, **Çanakkale’de Savaşanlar Dediler ki**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ank.-1990.

62. ÜNAYDIN, Ruşen Eşref, **Diyorlar ki (Haz.: Şemsettin Kutlu)**, MEB Kültür Yayınları, İst.-1972.
63. ÜNAYDIN, Ruşen Eşref, **GS ve Futbol**, Yenilik Basımevi, İst.-1957.
64. ÜNAYDIN, Ruşen Eşref, **Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin Kuruluşundan İlk Kurultaya Kadar Hâtıralar**, II.Basılış, Ank.-1943.
65. YAZAR, Mehmet Behçet, **Edebiyatçılar Alemi**, 21.Yüzyıl Yayınları, Ank.-1999.
66. YÜCEBAŞ, Hilmi, **Bütün Cepheleriyle Tevfik Fikret**, Ahmet Halit Kitabevi, İst.-1959.
67. YÜCEBAŞ, Hilmi, **Bütün Cepheleriyle Yahya Kemâl**, Ahmet Halit Kitabevi, İst.-1955.
68. YÜCEBÜLENT, Zehra, **Türk Futbol Tarihine Adını Yazdıranlar "Onların Hikâyesi"**, Tarih Düşünce Kitapları, İst.-2003.
69. YÜCEL, Hasan Âli Yücel, **Edebiyat Tarihimizden I**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1957.
70. **Galatasaray Lisesi Mekteb-i Sultanî 1868-1968**, Yüzüncü Yıl Kutlama Derneği Yayını, Gün Matbaası, İst.-1974.

Makaleler

1. DİZDAROĞLU, Hikmet, "Kuruluşunun 70. Yıldönümünde Fecr-i Âti Topluluğu", **Ulusal Kültür Üç Aylık Kültür Dergisi**, Kültür Bakanlığı, Temmuz 1979, S:5, s. 78-120.
2. DOSTEL, Mehmet Osman, "Emin Bülent'in Neşredilmemiş En Son ve En Güzel Şiiri ve Hayatının Son Senelerine Âit Birkaç Hatıra", **Çınaraltı Dergisi**, Sayı: 71, C:3, 30 İkincikânun 1943, s.7.
3. ERGUN, Sadeddin Nüzhet; "Emin Bülent Serdaroğlu", **Türk Şairleri**, C.III, s.1232-1237
4. İNAL, Tanju, "Simgecilik", **Türk Dili Yazın Akımları Özel Sayısı**, S:349, Ocak 1981, s.169.
5. Mehmed RAUF, "Bugünkü Türk Edebiyatı", **Servet-i Fünûn**, nr.1103-1105, 12-26 Temmuz 1328 / 25 Temmuz-8 Ağustos 1912.
6. Mehmed RAUF, "Üdebâmızın Sükût ve Atâleti", **Servet-i Fünûn**, nr.932, 26 Mart 1325 / 8 Nisan 1909.
7. Mehmed RAUF, Edebî İnkılâplarımız, **Servet-i Fünûn**, nr.1104, 19 Temmuz 1328 / 1 Ağustos 1912.
8. ORHON, Orhan Seyfi, "Şair Emin Bülent", **Çınaraltı Dergisi**, Sayı:64, C:3, 12 Birincikânun 1942 Cumartesi, s.8-9, 15.

9. ORTAÇ, Yusuf Ziya, “Emin Bülent”, **Çınaraltı Dergisi**, Sayı:64, C:3, 12 Birincikânun 1942 Cumartesi, s.3.
10. TANRIÖVER, Hamdullah Suphi, “Fecr-i Âti'nin İflâsı”, **Servet-i Fünûn**, nr.1107, 9 Ağustos 1328 / 22 Ağustos 1912, s.345.
11. TARIM, Rahim, “Servet-i Fünûn Edebî Topluluğunun ‘Yeşil Yurt’ Özlemi”, **M.S.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi**, S.2, İst. 1995, s.185-203.
12. ÜRGÜPLÜ, Münib Hayri, “Büyük Bir Vatan Evlâdı Emin Bülent’e Âit Birkaç Duygu ve Hâtra”, **Çınaraltı Dergisi**, Sayı:67, C:3 , 2 İkincikânun 1943, s.13.
13. YEN, Ali Sami, “Galatasaraylılık”, **GS Tarih Dergisi**, Sayı:1, GS Tarih Kulübü Yayınları, İst. 1995.

Ansiklopediler

1. AKTAŞ, Şerif; “Emin Bülent Serdaroğlu”, **Büyük Türk Klâsikleri**, C:11, İst.1992, s.380-390.
2. **Ana Britannica**, “Serdaroğlu, Emin Bülent”, C:27, İst.1934, s.332.
3. **Büyük Ansiklopedi**, “Emin Bülent Serdaroğlu”, C:3 ,Tercüman Gazetecilik ve Yayıncılık A.Ş., İst. 1980, s.1488.
4. **Doğuştan Günümüze Büyük İslâm Tarihi**, “Girit’in Yunanistan’a İlhâkı”, C:12, Çağ Yayınları, İst. 1993 , s. 114-118.
5. **Hammer, Büyük Osmanlı Tarihi**, Üçdal Neşriyat, C:1, İst.-1993, s. 214.
6. HIÇYILMAZ, Ergun; **15.yy’dan Günümüze Sporda Ünlüler Ansiklopedisi**, Ekol Yayınları, İst.-1986, s. 295.
7. IŞIK, İhsan; “Serdaroğlu, Emin Bülent”, **Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi**, Ankara 2002, s.829.
8. KABAKLI, Ahmet; **Türk Edebiyatı Ansiklopedisi**, C. 3, İst. 1978, s. 291.
9. KURDAKUL, Şükran; “Serdaroğlu, Emin Bülent”, **Şairler ve Yazarlar Sözlüğü**, İnkılâp Yayınları, İst. 1999, s.585.
10. KUTLU, Şemsettin; “Serdaroğlu, Emin Bülent”, **Türk Ansiklopedisi**, C:28, Ank.- 1980, s.457.
11. **Meydan Larousse**, “Serdaroğlu, Emin Bülent”, C:11, İst. 1987, s.199
12. **Sicill-i Osmânî** (Osmanlı Ünlüleri) Mehmed Süreyya (Eski Yazıdan Yeni Yazıya), “Ömer Lütfi Paşa”, C:4, s. 1322-1323.
13. **Tanzimat’tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi**, , “Emin Bülent”, C. I., YKY, İst.-2001, s. 304.
14. **Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi**, “Tanzimat ve Meşrutiyet Dergileri”, C:1, İletişim Yayınları, s.116.

15. **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türk Edebiyatı / 20. Yüzyıl Edebiyatı", C:2, İletişim Yayınları, s. 403.
16. **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Şiir / Fecr-i Âti Edebiyat Topluluğu", C:2, İletişim Yayınları, s. 427.
17. **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, "İlk Futbol Kulüpleri", C:6, İletişim yayınları, s.1491.
18. **Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedileri**, "Serdaroğlu, Emin Bülent", C:9, İst. 1983, s. 4983-4984.
19. **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, "Genç Kalemler", C:3, İst.-1979, s. 173.
20. **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, "Emin Bülent Serdaroğlu", C. 7, İst.-1990, s. 521 – 522.
21. **Yeni Cumhuriyet Ansiklopedisi**, "Serdaroğlu, Emin Bülent", C:9, İst.-1983, s.1488.
22. **Yeni Türk Ansiklopedisi**, "Serdaroğlu, Emin Bülent", C:9, İst.-1985, s.3514-3515.

Edebiyat Tarihleri

1. BANARLI, Nihad Sami; **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, C. 2, s. 1096.
2. KOCATÜRK, Vasfi Mahir; **Büyük Türk Edebiyatı Tarihi**, Edebiyat Yayınevi, Ankara 1970, s. 756- 757.
3. SEVÜK, İsmail Habip; "Edebiyatın Manzarası ve Fecr-i Âti", **Edebî Yeniliğimiz Tanzimat'tan Beri Türk Edebiyatı tarihi I**, C.1, Remzi Kitabevi, İst., s. 443.
4. TUNCER, Hüseyin; **Meşrutiyet Devri Türk Edebiyatı**, İzmir 1994, s.221-224.

Tezler

1. ÜLGEN, Erol, 1897, **Türk Yunan Savaşı'nın Türk Şiirindeki Akisleri**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İst.-1993.

Dergiler

1. **Türk Edebiyatı**, "Emin Bülent Serdaroğlu", S.121, Kasım 1983, s.42-43

9.ÖZGEÇMİŞ

Mahmut BIYIK, 29 Mart 1979 tarihinde İstanbul'da doğdu. 1997 yılında Kabataş Erkek Lisesi'nden mezun oldu. Lisans eğitimini 2001 yılında mezun olduğu Mimar Sinan Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. Hâlen aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı Türk Edebiyatı programında yüksek lisans yapmaktadır.. Ayrıca 2001 yılında başladığı Türkçe öğretmenliği görevini hâlen Günebakan İlköğretim Okulu'nda sürdürmektedir.

